

ΔΗΜ. Ι. ΦΙΛΙΠΠΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΤΗΣ Α΄ ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε΄

Τιμάται Δραχ. 14,15

Βιβλίον. καὶ φέρον ἀναγκ. δαν. δρ. 5

Ἄρ. κδείας. κυκλοφ. 43391 (17-9-29)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΛΗΣΜΑ
8-ΟΛΟΣ ΒΟΡΕΟΥ-8

1929

1456

κ.

ΔΗΜ. Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ
ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΤΗΣ Α΄ ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε΄

Τιμᾶται Λραχ. 14,15

Βιβλίου, καὶ ἑξήκοντα ἀναρχ. δαν. δερ, 5

Ἀρ. ἀδείας κωδ. 4331 (17-9-29)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ
8-ΟΔΟΣ ΒΟΡΕΟΥ-8
1929

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΗΤΑ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

Α'. Καταγωγή, παιδείσις καὶ νεανικὴ ἡλικία
τοῦ Θεμιστοκλέους

Ι. Θεμιστοκλεῖ τὰ μὲν ἐκ γένους ἀμαυρότερα πρὸς
δόξαν ὑπῆρχε· πατὴρ γὰρ ἦν Νεοκλέους οὐ τῶν ἄγαν
ἐπιφανῶν Ἀθηνησι, Φρεαροῖου τῶν δὴμῶν ἐκ τῆς
Λεοντίδος φυλῆς, νόθος δὲ πρὸς μητρός, ὡς λέγουσιν·

Ἄβροτόνον Θρηῖσσα γυνὴ γένος· ἀλλὰ τεκέσθαι
τὸν μέγαν Ἑλλησίν φημι Θεμιστοκλέα.

Φαινίας μέντοι τὴν μητέρα τοῦ Θεμιστοκλέους οὐ
Θραῖταν, ἀλλὰ Καρίνην, οὐδ' Ἄβροτόνον ὄνομα, ἀλλ'
Εὐτέρπην ἀναγράφει. Νεάνθης δὲ καὶ πόλιν αὐτῇ τῆς
Καρίας Ἀλικαρνασσὸν προστίθησι. Διὸ καὶ τῶν νόθων
εἰς Κυνόσαργες συντελούντων (τοῦτο δ' ἐστὶν ἔξω πυ-
λῶν γυμνάσιον Ἡρακλέους, ἐπεὶ κάκεινος οὐκ ἦν γνή-
σιος ἐν θεοῖς, ἀλλ' ἐνείχετο νοθείᾳ διὰ τὴν μητέρα
Θνητὴν οὖσαν) ἔπειθέ τις αὖ ὁ Θεμιστοκλῆς τῶν εὖ γε-

γονότων νεανίσκων καταβαίνοντας εἰς τὸ Κυνόσαυρες ἀλείφεσθαι μετ' αὐτοῦ. Καὶ τούτου γενομένου δοκεῖ πανούργως τὸν τῶν νόθων καὶ γνησίων διορισμὸν ἀνελεῖν. Ὅτι μέντοι τοῦ Λυκομιδῶν γένους μετείχε δηλὸς ἐστὶ τὸ γὰρ Φλυῆσι τελεστήριον, ὅπερ ἦν Λυκομιδῶν κοινόν, ἐμπροσθὲν ὑπὸ τῶν βαρβάρων αὐτὸς ἐπεσκεύασε καὶ γραφαῖς ἐκόσμησεν, ὡς Σιμωνίδης ἰστόρηκεν.

II. Ἐτι δὲ παῖς ὢν ὁμολογεῖται φορᾶς μεστὸς εἶναι καὶ τῇ μὲν φύσει συνετός, τῇ δὲ προαιρέσει μεγαλοπράγμων καὶ πολιτικός. Ἐν γὰρ ταῖς ἀνέσεσι καὶ σχολαῖς ἀπὸ τῶν μαθημάτων γιγνόμενος οὐκ ἔπαιζεν οὐδ' ἐρραθύμει, καθάπερ οἱ λοιποὶ παῖδες, ἀλλ' εὐρίσκετο λόγους τινὰς μελετῶν καὶ συνταπτόμενος πρὸς ἑαυτόν. Ἦσαν δ' οἱ λόγοι κατηγορία τινὸς ἢ συνηγορία τῶν παίδων. Ὄθεν εἰώθει λέγειν πρὸς αὐτόν ὁ διδάσκαλος ὡς *«οὐδὲν ἔση, παῖ, σὺ μικρόν, ἀλλὰ μέγα πάντως ἀγαθὸν ἢ κακόν»*. Ἐπεὶ καὶ τῶν παιδύσεων τὰς μὲν ἠθοποιούσας πρὸς ἡδονὴν τινα καὶ χάριν ἐλευθέριον σπουδαζομένας ὀκνηρῶς καὶ ἀπροθύμως ἐξεμάνθανε, τῶν δὲ εἰς σύνεσιν ἢ πρᾶξιν λεγομένων δηλὸς ἦν ὑπερεῶν παρ' ἡλικίαν, ὡς τῇ φύσει πιστεύων. Ὄθεν ὕστερον ἐν ταῖς ἐλευθερίοις καὶ ἀστεῖαις λεγομέναις διατριβαῖς ὑπὸ τῶν πεπαιδευσθαι δοκούντων χλευαζόμενος ἠναγκάζετο φορτικώτερον ἀμύνεσθαι, λέγων ὅτι λύραν μὲν ἀρμόσασθαι καὶ μεταχειρίσασθαι ψαλτήριον οὐκ ἐπίσταιτο, πόλιν δὲ μικρὰν καὶ ἄδοξον παραλαβὼν ἔνδοξον καὶ μεγάλην ἀπεργάσασθαι. Καίτοι Στησίμβροτος Ἀναξαγόρου τε διακοῦσαι τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ καὶ περὶ Μέλισσον σπουδάσαι τὸν φυσικόν, οὐκ εὖ τῶν

χωρὶς μαθημάτων

χρόνων ἀπτόμενος· Περικλεῖ γάρ, ὅς πολὺ νεώτερος ἦν
 Θεμιστοκλέους, Μέλισσος μὲν ἀντεστρατήγει πολιορκου-
 νῶντι Σαμίους. Ἀναξαγόρας δὲ συνδιέτριβε. / Μᾶλλον
 οὖν ἂν τις προσέχοι τοῖς Μνησιφίλου τὸν Θεμιστοκλέα
 τοῦ Φρεαρρίου ζηλωτὴν γενέσθαι λέγουσιν, οὔτε ῥήτο-
 ρος ὄντος οὔτε τῶν φυσικῶν κληθέντων φιλοσόφων,
 ἀλλὰ τὴν τότε καλουμένην σοφίαν, οὔσαν δὲ δεινότητα
 πολιτικὴν καὶ δραστήριον συνέσιν, ἐπιτηδεύματα πεποιη-
 μένου καὶ διασφύζοντος ὥσπερ αἴρεσιν ἐκ διαδοχῆς ἀπὸ
 Σόλωνος· ἦν οἱ μετὰ ταῦτα δικανικαῖς μείξαντες τέχναις
 καὶ μεταγαγόντες ἀπὸ τῶν πράξεων τὴν ἀσκήσιν ἐπὶ
 τοὺς λόγους σοφισταὶ προσηγορεύθησαν. Τούτῳ μὲν οὖν
 ἤδη πολιτευόμενος ἐπλησίαζεν. Ἐν δὲ ταῖς πρώταις τῆς
 νεότητος ὁρμαῖς ἀνώμαλος ἦν καὶ ἀστάθμητος, ἅτε τῇ
 φύσει καθ' αὐτὴν χρώμενος, ἄνευ λόγου καὶ παιδείας
 ἐπ' ἀμφοτέρω μεγάλας ποιουμένη μεταβολὰς τῶν ἐπιτη-
 δευμάτων καὶ πολλάκις ἐξισταμένη πρὸς τὸ χεῖρον, ὡς
 ὕστερον αὐτὸς ὁμολογεῖ, καὶ τοὺς τραχυτάτους πώ-
 λους ἀρίστους ἵππους γίνεσθαι φάσκων, ὅταν ἦς
 προσήκει τύχῳσι παιδείας καὶ καταρτύσεως. Ἄ δὲ
 τούτων ἐξαρτῶσιν ἔνιοι διηγῆματα πλάττοντες, ἀποκί-
 ρυξιν μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θάνατον δὲ τῆς μη-
 τρὸς ἐκούσιον ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀτιμίᾳ περιλύπου γε-
 νομένης, δοκεῖ καταψεύσθαι· καὶ τοῦναντίον εἰσὶν οἱ
 λέγοντες, ὅτι τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν ἀποτρέπων αὐτὸν
 ὁ πατὴρ ἐπεδείκνυε πρὸς τῇ θαλάττῃ τὰς παλαιὰς τριή-
 ρεις ἐριμμένας καὶ παρορρωμένας, ὡς δὴ καὶ πρὸς τοὺς
 δημαγωγούς, ὅταν ἄχρηστοι φαίνωνται, τῶν πολλῶν
 ὁμοίως ἐχόντων.

III. Ταχὺ μέντοι καὶ νεανικῶς ἔοικεν ἄφασθαι τοῦ Θεμιστοκλέους τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ σφόδρα ἢ πρὸς δόξαν ὀρμὴ κρατῆσαι, δι' ἣν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τοῦ πρωτεύειν ἐφιέμενος ἰταμῶς ὑφίστατο τὰς πρὸς τοὺς δυναμένους ἐν τῇ πόλει καὶ πρωτεύοντας ἀπεχθείας, μάλιστα δὲ Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου, τὴν ἐναντίαν ἀεὶ πορευόμενον αὐτῷ. Πρῶτος γὰρ ὢν φύσει καὶ καλοκαγαθικὸς τὸν τρόπον ὁ Ἀριστείδης καὶ πολιτευόμενος οὐ πρὸς χάριν οὐδὲ πρὸς δόξαν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ βελτίστου μετ' ἀσφαλείας καὶ δικαιοσύνης, ἠναγκάζετο τῷ Θεμιστοκλεῖ τὸν δῆμον ἐπὶ πολλὰ κινουῦντι καὶ μεγάλας ἐπιφέροντι καινοτομίας ἐναντιοῦσθαι πολλάκις, ἐνιστάμενος αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐξήσιν. Λέγεται γὰρ οὕτω παράφορος πρὸς δόξαν εἶναι καὶ πράξεων μεγάλων ὑπὸ φιλοτιμίας ἐραστής, ὥστε νέος ὢν ἔτι τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης πρὸς τοὺς βαρβάρους γενομένης καὶ τῆς Μιλτιάδου στρατηγίας διαβοηθείσης σύννους ὀραῖσθαι τὰ πολλὰ πρὸς ἑαυτῷ καὶ τὰς νύκτας ἀγρυπνεῖν καὶ τοὺς πότους παραιτεῖσθαι τοὺς συνήθεις καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας καὶ θαυμάζοντας τὴν περὶ τὸν βίον μεταβολήν, ὡς *καθεύδειν αὐτὸν οὐκ ἐώη τὸ τοῦ Μιλτιάδου τροπαιον*. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πέρας ᾤοντο τοῦ πολέμου τὴν ἐν Μαραθῶνι τῶν βαρβάρων ἦτταν εἶναι, Θεμιστοκλῆς δὲ ἀρχὴν μειζόνων ἀγώνων, ἐφ' οὓς ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἑλλάδος ἤλειφε καὶ τὴν πόλιν ἤσκει, πόρρωθεν ἔτι προσδοκῶν τὸ μέλλον.

Β'. Δραῖσις τοῦ Θεμιστοκλέους κατὰ τοὺς
Μηδικοὺς πολέμους

IV. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν Λαυρεωτικὴν πρόσοδον ἀπὸ τῶν ἀργυρείων μετάλλων ἔθος ἔχόντων Ἀθηναίων διανέμεσθαι, μόνος εἰπεῖν ἐτόλμησε παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον, ὡς χρῆ τὴν διανομὴν εἰσάσαντας ἐκ τῶν χρημάτων τούτων κατασκευάσασθαι τριήρεις ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγινήτας πόλεμον. Ἦκμαζε γὰρ οὗτος ἐν τῇ Ἑλλάδι μάλιστα καὶ κατεῖχον οἱ νησιῶται πλήθει νεῶν τὴν θάλατταν. Ἡ καὶ ῥᾶον ὁ Θεμιστοκλῆς συνέπεισεν, οὐ Δαρεῖον οὐδὲ Πέρσας (μακρὰν γὰρ ἦσαν οὗτοι καὶ δέος οὐ πάνυ βέβαιον ὡς ἀφιζόμενοι παρεῖχον) ἐπισείων, ἀλλὰ τῇ πρὸς Αἰγινήτας ὀργῇ καὶ φιλονικίᾳ τῶν πολιτῶν ἀποχρησάμενος εὐκαιρῶς ἐπὶ τὴν παρασκευὴν. Ἐκατὸν γὰρ ἀπὸ τῶν χρημάτων ἐκείνων ἐποιήθησαν τριήρεις, αἷς καὶ πρὸς Ξέρξην ἐναυμάχησαν. Ἐκ δὲ τούτου κατὰ μικρὸν ὑπάγων καὶ καταβιβάζων τὴν πόλιν πρὸς τὴν θάλατταν, ὡς τῷ πεζῷ μὲν οὐδὲ τοῖς ὁμόροις ἀξιωμαχοὺς ὄντας, τῇ δ' ἀπὸ τῶν νεῶν ἀλκῇ καὶ τοὺς βαρβάρους ἀμύνασθαι καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄρχειν δυναμένους, ἀντὶ μονίμων ὀπλιτῶν, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, ναυβάτας καὶ θαλαττίους ἐποίησε, καὶ διαβολὴν καθ' αὐτοῦ παρέσχεν, ὡς ἄρα Θεμιστοκλῆς τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα τῶν πολιτῶν παρελόμενος εἰς ὑπηρεσίον καὶ κόπην συνέστειλε τὸν Ἀθηναίων δῆμον. Ἐπραξε δὲ ταῦτα Μιλτιάδου κρατήσας ἀντιλέγοντος, ὡς ἱστορεῖ Σησιμβροτος. Εἰ μὲν δὴ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ πολιτεύματος ἔβλαψεν ἢ μὴ ταῦτα πράξας, ἔστω φιλοσοφώτερον ἐπι-

σκοπεῖν· ὅτι δὲ ἡ τότε σωτηρία τοῖς Ἑλλησιν ἐκ τῆς θαλάττης ὑπῆρξε καὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν αὐθις ἀνέστησαν αἱ τριήρεις ἐκεῖναι, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ξέρξης αὐτὸς ἐμαρτύρησε. Τῆς γὰρ πεζῆς δυνάμεως ἀθραύστου διαμενούσης ἔφυγε μετὰ τὴν τῶν νεῶν ἦτταν, ὡς οὐκ ὦν ἀξιόμαχος, καὶ Μαροδόνιον ἐμποδῶν εἶναι τοῖς Ἑλλησι τῆς διώξεως μᾶλλον ἢ δουλωσόμενον αὐτούς, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, κατέλιπε.

V. Σύντονον δὲ αὐτὸν γεγονέναι χορηγιαστὴν οἱ μὲν τινές φασι δι' ἐλευθεριότητα· καὶ γὰρ φιλοθύτην ὄντα καὶ λαμπρὸν ἐν ταῖς περὶ τοὺς ξένους δαπάναις ἀφθόνου δεῖσθαι χορηγίας· οἱ δὲ τούναντίον γλίσχροτητα πολλὴν καὶ μικρολογίαν κατηγοροῦσιν, ὡς καὶ τὰ πεμπόμενα τῶν ἐδωδύμων πολοῦντος. Ἐπεὶ δὲ Διφιλίδης ὁ ἱπποτρόφος αἰτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ πῶλον οὐκ ἔδωκεν, ἠπέλιψε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ταχὺ ποιῆσειν δούρειον ἵππον, αἰνιξάμενος ἐγκλήματα συγγενικὰ καὶ δίκας τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς οἰκείους τινὰς ταράξειν. Τῇ δὲ φιλοτιμίᾳ πάντας ὑπερέβαλεν, ὥστ' ἔτι μὲν νέος ὦν καὶ ἀφανῆς Ἐπικλέα τὸν ἐξ Ἐρμιόνης κίθαριστὴν σπουδαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκλιπαρῆσαι μελετᾶν παρ' αὐτῷ, φιλοτιμούμενος πολλοὺς τὴν οἰκίαν ζητεῖν καὶ φοιτᾶν πρὸς αὐτόν. Εἰς δ' Ὀλυμπίαν ἐλθὼν καὶ διαμιλλώμενος τῷ Κίμωνι περὶ δεῖπνα καὶ σκηνάς καὶ τὴν ἄλλην λαμπρότητα καὶ παρασκευήν, οὐκ ἤρεσκε τοῖς Ἑλλησιν. Ἐκεῖνῳ μὲν γὰρ ὄντι νέῳ καὶ ἀπ' οἰκίας μεγάλης ᾧοντο δεῖν τὰ τοιαῦτα συγχωρεῖν· ὁ δὲ μήπω γνῶριμος γεγονώς, ἀλλὰ δοκῶν ἐξ οὐχ ὑπαρχόντων καὶ παρ' ἀξίαν ἐπαίρεσθαι, προσωφλίσκανεν ἀλαζονείαν. Ἐνί-

κησε δὲ καὶ χορηγῶν τραγωδοῖς, μεγάλην ἤδη τότε σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ἀγῶνος ἔχοντος, καὶ πίνακα τῆς νίκης ἀνέθηκε τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔχοντα· «Θεμιστοκλῆς Φρεάρριος ἐχορήγει, Φρύνιχος ἐδίδασκεν, Ἄδειμαντος ἤρχεν». Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς ἐνήρμοττε, τοῦτο μὲν ἐκάστου τῶν πολιτῶν τοῦνομα λέγων ἀπὸ στόματος, τοῦτο δὲ κριτὴν ἀσφαλῆ περὶ τὰ συμβόλαια παρέχων ἑαυτόν· ὥσπερ που καὶ πρὸς Σιμωνίδην τὸν Κεῖιον εἶπεν αἰτούμενόν τι τῶν οὐ μετρίων παρ' αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ὡς *οὐτ' ἐκεῖνος ἂν γένοιτο ποιητῆς ἀγαθὸς ἄδων παρὰ μέλος οὐτ' αὐτὸς ἀστεῖος ἄρχων παρὰ νόμον χαριζόμενος*. Πάλιν δὲ ποτε τὸν Σιμωνίδην ἐπισκώπτων ἔλεγε νοῦν οὐκ ἔχειν, Κορινθίους μὲν λαιδοροῦντα μεγάλην οἰκοῦντας πόλιν, αὐτοῦ δὲ ποιούμενον εἰκόνας οὕτως ὄντος αἰσχροῦ τὴν ὄψιν. Αὐξόμενος δὲ καὶ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκων τέλος κατεστασίασε καὶ μετέστησεν ἐξοστρακισθέντα τὸν Ἄριστείδην.

VI. Ἦδη δὲ τοῦ Μήδου καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευομένων περὶ στρατηγοῦ, τοὺς μὲν ἄλλους ἐκόντας ἐκστῆναι τῆς στρατηγίας λέγουσιν ἐκπεπληγμένους τὸν κίνδυνον, Ἐπικύδην δὲ τὸν Εὐφημίδου, δημαγωγὸν ὄντα δεινὸν μὲν εἰπεῖν, μαλακὸν δὲ τῇ ψυχῇ καὶ χρημάτων ἥπτονα, τῆς ἀρχῆς ἐφίεσθαι καὶ κρατήσειν ἐπίδοξον εἶναι τῇ χειροτονίᾳ. Τὸν οὖν Θεμιστοκλέα δείσαντα, μὴ τὰ πράγματα διαφθαρεῖν παντάπασι τῆς ἡγεμονίας εἰς ἐκείνον ἐμπεσοῦσης, χορήμασι τὴν φιλοτιμίαν ἐξωνήσασθαι παρὰ τοῦ Ἐπικύδους. Ἐπαινεῖται δ' αὐτοῦ καὶ τὸ περὶ τὸν δῖ-γλωττον ἔργον ἐν τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπὸ βασιλέως ἐπὶ γῆς

καὶ ὕδατος αἴτησιν. Ἐρμηνέα γὰρ ὄντα συλλαβὸν διὰ ψηφίσματος ἀπέκτεινεν, ὅτι φωνὴν Ἑλληνίδα βαρβάροις προστάγμασιν ἐτόλμησε χρῆσαι. Ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ Ἄρθμιον τὸν Ζελεΐτην Θεμιστοκλέους γὰρ εἰπόντος καὶ τοῦτον εἰς τοὺς ἀτίμους καὶ γένος ἐνέγραψαν, ὅτι τὸν ἐκ Μήδων χρυσὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκόμισε. Μέγιστον δὲ πάντων τὸ καταλῦσαι τοὺς Ἑλληνικοὺς πολέμους καὶ διαλλάξαι τὰς πόλεις ἀλλήλαις, πείσαντα τὰς ἔχθρας διὰ τὸν πόλεμον ἀναβαλέσθαι· πρὸ ὃ καὶ Χεΐλεων τὸν Ἄρκάδα μάλιστα συναγωνίσασθαι λέγουσι.

VII. Παραλαβὸν δὲ τὴν ἀρχὴν εὐθύς μὲν ἐπεχειρεῖ τοὺς πολίτας ἐμβιβάζειν εἰς τὰς τριήρεις καὶ τὴν πόλιν ἔπειθεν ἐκλιπόντας ὡς προσωτάτω τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾶν τῷ βαρβάρῳ κατὰ θάλατταν. Ἐνισταμένων δὲ πολλῶν ἐξήγαγε πολλὴν στρατιάν εἰς τὰ Τέμπε μετὰ Λακεδαιμονίων, ὡς αὐτόθι προκινδυνεύσόντων τῆς Θετταλίας, οὐπω τότε μηδίξειν δοκούσης· ἐπεὶ δ' ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν ἄπρακτοι καὶ Θετταλῶν βασιλεῖ προσγενομένων ἐμήδιζε τὰ μέχρι Βοιωτίας, μᾶλλον ἤδη τῷ Θεμιστοκλεῖ προσεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῆς θαλάττης, καὶ πέμπεται μετὰ νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον τὰ στενὰ φυλάξων. Ἐνθα δὴ τῶν μὲν Ἑλλήνων Εὐρυβιάδην καὶ Λακεδαιμονίους ἡγεῖσθαι κελεύόντων, τῶν δ' Ἀθηναίων, ὅτι πλήθει τῶν νεῶν σύμπαντας ὁμοῦ τι τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλλον, οὐκ ἀξιούντων ἐτέροις ἔπεσθαι, συνιδὼν τὸν κίνδυνον ὁ Θεμιστοκλῆς αὐτός τε τὴν ἀρχὴν τῷ Εὐρυβιάδῃ παρήκε καὶ κατεπράϋνε τοὺς Ἀθηναίους ὑπισχνόμενος, ἂν ἄνδρες ἀγαθοὶ γένωνται πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκόντας αὐτοῖς παρέξειν εἰς τὰ λοιπὰ πειθομένους τοὺς

Ἕλληνας. Διὸ καὶ δοκεῖ τῆς σωτηρίας αἰτιώτατος γενέσθαι τῇ Ἑλλάδι καὶ μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους προαγαγεῖν εἰς δόξαν, ὡς ἀνδρεία μὲν τῶν πολεμίων, εὐγνωμοσύνη δὲ τῶν συμμάχων περιγενομένους. Ἐπεὶ δὲ ταῖς Ἀφρεταῖς τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου προσμείξαντος ἐκπλαγεῖς ὁ Εὐρυβιάδης τῶν κατὰ στόμα νεῶν τὸ πλῆθος, ἄλλας δὲ πυνθανόμενος διακοσίας ὑπὲρ Σκιάθου κύκλω περιπλεῖν, ἐβούλετο τὴν ταχίστην εἴσω τῆς Ἑλλάδος κομισθεὶς ἄψασθαι Πελοποννήσου καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ταῖς ναυσὶ προσπεριβαλέσθαι, παντάπασιν ἀπρόσμαχον ἠγούμενος τὴν κατὰ θάλατταν ἀλκὴν βασιλέως, δείσαντες οἱ Εὐβοεῖς, μὴ σφᾶς οἱ Ἕλληνες πρόωνται, κρύφα τῷ Θεμιστοκλεῖ διελέγοντο Πελάγοντα μετὰ χρημάτων πολλῶν πέμπαντες. Ἄ λαβὼν ἐκεῖνος, ὡς Ἡρόδοτος ιστόρηκε, τοῖς περὶ τὸν Εὐρυβιάδην ἔδωκεν. Ἐναντιουμένου δ' αὐτῷ μάλιστα τῶν πολιτῶν Ἀρχιτέλους, ὃς ἦν μὲν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς νεῶς τριήραρχος, οὐκ ἔχων δὲ χρήματα τοῖς ναύταις χορηγεῖν ἔσπευδεν ἀποπλεῦσαι, παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς τοὺς τριηρίτας ἐπ' αὐτόν, ὥστε τὸ δεῖπνον ἀρπάσαι συνδραμόντας. Τοῦ δ' Ἀρχιτέλους ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ καὶ βαρέως φέροντος εἰσέπεμψεν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς αὐτὸν ἐν κίστη δεῖπνον ἄρτων καὶ κρεῶν, ὑποθεὶς κάτω τάλαντον ἀργυρίου καὶ κελεύσας αὐτόν τε δειπνεῖν ἐν τῷ παρόντι καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπιμεληθῆναι τῶν τριηριτῶν· εἰ δὲ μὴ, καταβοήσειν αὐτοῦ πρὸς τοὺς παρόντας ὡς ἔχοντος ἀργύριον παρὰ τῶν πολεμίων. Ταῦτα μὲν οὖν Φαινίας ὁ Λέσβιος εἶρηκεν.

VIII. Αἱ δὲ γενόμεναι τότε πρὸς τὰς τῶν βαρβάρων

ναῦς περὶ τὰ στενὰ μάχαι κρίσιν μὲν εἰς τὰ ὅλα μεγά-
λην οὐκ ἐποίησαν, τῇ δὲ πείρα μέγιστα τοὺς Ἕλληνας
ᾤνησαν, ὑπὸ τῶν ἔργων παρὰ τοὺς κινδύνους διδαχθέν-
τας, ὡς οὔτε πλήθη νεῶν οὔτε κόσμοι καὶ λαμπρότητες
ἐπισήμων οὔτε κραυγαὶ κομπῶδεις ἢ βάρβαροι παιᾶνες
ἔχουσί τι δεινὸν ἀνδράσιν ἐπισταμένοις εἰς χεῖρας ἰέναι
καὶ μάχεσθαι τολμῶσιν, ἀλλὰ δεῖ τῶν τοιούτων κατα-
φρονοῦντας ἐπ' αὐτὰ τὰ σώματα φέρεσθαι καὶ πρὸς
ἐκεῖνα διαγωνίζεσθαι συμπλακέντας. Ὁ δὲ καὶ Πίνδα-
ρος οὐ κακῶς ἔοικε συνιδὼν ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ μά-
χης εἰπεῖν

ὄθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλλοντο φαιεννὰν
κορηπίδ' ἐλευθερίας·

ἀρχὴ γὰρ ὄντως τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν. Ἔστι δὲ τῆς Εὐ-
βοίας τὸ Ἀρτεμισίον ὑπὲρ τὴν Ἐστίαιαν αἰγιαλὸς εἰς
βορέαν ἀναπεπταμένος, ἀνταίρει δ' αὐτῷ μάλιστα τῆς
ὑπὸ Φιλοκτῆτη γενομένης χώρας Ὀλιζών. Ἔχει δὲ ναὸν
οὐ μέγαν Ἀρτέμιδος ἐπὶ κλησιν Προσηφας, καὶ δένδρα
περὶ αὐτὸν πέφυκε καὶ στήλαι κύκλω λίθου λευκοῦ πε-
πήγασιν· ὁ δὲ λίθος τῇ χειρὶ τριβόμενος καὶ χορὰν καὶ
ὀσμὴν κροαίζουσαν ἀναδίδωσιν. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν στηλῶν
ἐλεγείον ἦν τόδε γεγραμμένον·

Παντοδαπῶν ἀνδρῶν γενεᾶς Ἀσίας ἀπὸ χώρας
παῖδες Ἀθηναίων τῷδέ ποτ' ἐν πελάγει
ναυμαχία δαμάσαντες, ἐπεὶ στρατὸς ὄλετο Μήδων,
σήματα ταῦτ' ἔθεσαν παρθένῳ Ἀρτεμίδι.

Δείκνυται δὲ τῆς ἀκτῆς τόπος ἐν πολλῇ τῇ πέριξ θινὴ
κόνιν τεφρώδη καὶ μέλαιναν ἐκ βάθους ἀναδιδούς,

ὥσπερ πυρίκαυστον, ἐν ᾧ τὰ ναύαγια καὶ νεκροὺς καὶ
σαι δοκοῦσι.

ΙΧ. Τῶν μέντοι τὰ περὶ Θερμοπύλας εἰς τὸ Ἄρτε-
μίσιον ἀπαγγελλόντων πυθόμενοι Λεωνίδα τε κεῖσθαι
καὶ κρατεῖν Ξέρξην τῶν κατὰ γῆν παρόδων, εἴσω τῆς
Ἑλλάδος ἀνεκομίζοντο, τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ πᾶσι τετα-
γμένων δι' ἀρετὴν καὶ μέγα τοῖς πεπραγμένοις φρονούν-
των. Παραπλέων δὲ τὴν χώραν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἦπερ
κατάρσεις ἀναγκαίας καὶ καταφυγὰς ἐώρα τοῖς πολε-
μίοις, ἐνεχάρατε κατὰ τῶν λίθων ἐπιφανῆ γράμματα,
τοὺς μὲν εὐρίσκων ἀπὸ τύχης, τοὺς δ' αὐτὸς ἰστάς περὶ
τὰ ναυλόγια καὶ τὰς ὑδρείας, ἐπισκῆπτων Ἴωσι διὰ τῶν
γραμμάτων, εἰ μὲν οἷόν τε, μετατάξασθαι πρὸς αὐτούς,
πατέρας ὄντας καὶ προκινδυνεύοντας ὑπὲρ τῆς ἐκείνων
ἐλευθερίας, εἰ δὲ μή, κακοῦν τὸ βαρβαρικὸν ἐν ταῖς μά-
χαις καὶ συνταράττειν. Ταῦτα δ' ἤλπιζεν ἢ μεταστήσειν
τοὺς Ἴωνας ἢ συνταράξειν ὑποπτοτέρους τοῖς βαρβάροις
γενομένους. Ξέρξου δὲ διὰ τῆς Δωριδος ἄνωθεν ἐμβα-
λόντος εἰς τὴν Φωκίδα καὶ τὰ τῶν Φωκέων ἄσθη πυρ-
πολοῦντος οὐ προσήμυναν οἱ Ἕλληνας, καίπερ τῶν Ἀθη-
ναίων δεομένων εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀπαντῆσαι πρὸ τῆς
Ἀττικῆς, ὥσπερ αὐτοὶ κατὰ θάλατταν ἐπ' Ἄρτεμίσιον
ἐβοήθησαν. Μηδενὸς δ' ὑπακούοντος αὐτοῖς, ἀλλὰ τῆς
Πελοποννήσου περιεχομένων καὶ πᾶσαν ἐντὸς Ἴσθμοῦ
τὴν δύναμιν ὠρημένων συνάγειν καὶ διατειχιζόντων
τὸν Ἴσθμὸν εἰς θάλατταν ἐκ θαλάττης, ἅμα μὲν ὄργῃ
τῆς προδοσίας εἶχε τοὺς Ἀθηναίους, ἅμα δὲ δυσθυμία
καὶ κατῆφεια μεμονωμένους. Μάχεσθαι μὲν οὖν οὐ διε-
νοοῦντο μυριάσι στρατοῦ τοσαύταις· ὁ δ' ἦν μόνον

ἀναγκαῖον ἐν τῷ παρόντι, τὴν πόλιν ἀφέντας ἐμφῶναι ταῖς ναυσίν, οἱ πολλοὶ χαλεπῶς ἤκουον, ὡς μήτε νίκης δεόμενοι μήτε σωτηρίαν ἐπιστάμενοι θεῶν τε ἱερὰ καὶ πατέρων ἡρία προῖεμένων.

X. Ἐνθα δὴ Θεμιστοκλῆς ἀπορῶν τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς προσόγεσθαι τὸ πλῆθος, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ μηχανὴν ἄρας, σημεῖα δαιμόνια καὶ χρησμοὺς ἐπῆγεν αὐτοῖς· σημεῖον μὲν λαμβάνων τὸ τοῦ δράκοντος, ὃς ἀφανῆς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκ τοῦ σηκοῦ δοκεῖ γενέσθαι· καὶ τὰς καθ' ἡμέραν αὐτῷ προτιθεμένας ἀπαρχὰς εὐρίσκοντες ἀπαύστους οἱ ἱερεῖς, ἐξήγγελλον εἰς τοὺς πολλούς, τοῦ Θεμιστοκλέους λόγον διδόντος, ὡς ἀπολέλοιπε τὴν πόλιν ἢ θεὸς ὑφηγουμένη πρὸς τὴν θάλατταν αὐτοῖς. Τῷ δὲ χρησμῷ πάλιν ἐδημαγώγει, λέγων μηδὲν ἄλλο δηλοῦσθαι ξύλινον τεῖχος ἢ τὰς ναῦς· διὸ καὶ τὴν Σαλαμίνα θεῖαν, οὐχὶ δεινὴν οὐδὲ σχετλίαν ἀνακαλεῖν τὸν θεόν, ὡς εὐτυχήματος μεγάλου τοῖς Ἑλλησιν ἐπόνυμον ἔσομένην. Κρατήσας δὲ τῇ γνώμῃ ψήφισμα γράφει, τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ, τῇ Ἀθηνῶν μεδεοῦσῃ, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ πάντας ἐμβαίνειν εἰς τὰς τριήρεις, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας καὶ ἀνδράποδα σφῆξιν ἕκαστον ὡς ἂν δύνηται. Κυρωθέντος δὲ τοῦ ψηφίσματος οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀθηναίων ὑπεξέθεντο γενεὰς καὶ γυναῖκας εἰς Τροίζηνα, φιλοτίμως πάνυ τῶν Τροίζηνίων ὑποδεχομένων· καὶ γὰρ τρέφειν ἐψηφίσαντο δημοσίᾳ, δύο ὀβολοὺς ἑκάστῳ διδόντες, καὶ τῆς ὀπώρας λαμβάνειν τοὺς παῖδας ἐξεῖναι πανταχόθεν, ἔτι δ' ὑπὲρ αὐτῶν διδασκάλους τελεῖν μισθοὺς. Τὸ δὲ ψήφισμα Νικαγόρας ἔγραψεν. Οὐκ ὄντων δὲ δημοσίων

χορημάτων τοῖς Ἀθηναίοις, Ἀριστοτέλης μὲν φησὶ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν πορίσασαν ὀκτὼ δραχμὰς ἐκάστω τῶν στρατευομένων αἰτιωτάτην γενέσθαι τοῦ πληρωθῆναι τὰς τριήρεις· Κλειδήμος δὲ καὶ τοῦτο τοῦ Θεμιστοκλέους ποιεῖται στρατήγημα. Καταβαινόντων γὰρ εἰς Πειραιᾶ τῶν Ἀθηναίων φησὶν ἀπολέσθαι τὸ Γοργόνειον ἀπὸ τῆς θεοῦ τοῦ ἀγάλματος· τὸν οὖν Θεμιστοκλέα προσποιούμενον ζητεῖν καὶ διερευνώμενον ἅπαντα χορημάτων ἀνευρίσκειν πλῆθος ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς ἀποκεκρυμμένον· ὧν εἰς μέσον κομισθέντων εὐπορῆσαι τοὺς ἐμβαίνοντας εἰς τὰς ναῦς ἐφοδίων. Ἐκπλεύουσης δὲ τῆς πόλεως τοῖς μὲν οἶκτον τὸ θέαμα, τοῖς δὲ θαῦμα τῆς τόλμης παρεῖχε, γενεὰς μὲν ἄλλη προπεμπόντων, αὐτῶν δ' ἀκάμπτων πρὸς οἰμωγὰς καὶ δάκρυα γονέων καὶ περιβολὰς διαπερώντων εἰς τὴν νῆσον. Καίτοι πολὺν μὲν οἱ διὰ γῆρας ὑπολειπόμενοι τῶν πολιτῶν ἔλεον εἶχον· ἦν δὲ τις καὶ ἀπὸ τῶν ἡμέρων καὶ συντρόφων ζῶων ἐπικλῶσα γλυκυθυμία, μετ' ὄρουγῆς καὶ πόθου συμπαραθεόντων ἐμβαίνουσι τοῖς ἑαυτῶν τροφεῦσιν. Ἐν οἷς ἱστορεῖται κύων Ξανθίππου τοῦ Περικλέους πατρὸς οὐκ ἀνασχόμενος τὴν ἀπ' αὐτοῦ μόνωσιν ἐναλέσθαι τῇ θαλάττῃ καὶ τῇ τριήρει παρανηγόμενος ἐκπεσεῖν εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ λιποθυμήσας ἀποθανεῖν εὐθύς· οὗ καὶ τὸ δεικνύμενον ἄχρι νῦν καὶ καλούμενον Κυνὸς σῆμα τάφον εἶναι λέγουσι.

— XI. Ταῦτά τε δὴ μεγάλα τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ τοὺς πολίτας αἰσθόμενος ποθοῦντας Ἀριστείδην καὶ δεδιότας, μὴ δι' ὀργὴν τῷ βαρβάρῳ προσθεὶς ἑαυτὸν ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος (ἐξωστράκιστο γὰρ

πρὸ τοῦ πολέμου καταστασιασθεῖς ὑπὸ Θεμιστοκλέους), γράφει ψήφισμα, τοῖς μὴ ἐπὶ φόνοφ μεθεστῶσιν ἐξεῖναι κατελθούσι πράττειν καὶ λέγειν τὰ βέλτιστα τῇ Ἑλλάδι μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν. Εὐρυβιάδου δὲ τὴν μὲν ἡγεμονίαν τῶν νεῶν ἔχοντας διὰ τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίωμα, μαλακοῦ δὲ παρὰ τὸν κίνδυνον ὄντος, αἴρειν δὲ βουλομένου καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Ἴσθμόν, ὅπου καὶ τὸ πεζὸν ἤθροιστο τῶν Πελοποννησίων, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀντέλεγεν· ὅτε καὶ τὰ μνημονευόμενα λεχθῆναι φασί. Τοῦ γὰρ Εὐρυβιάδου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος· «*ᾧ Θεμιστόκλεις, ἐν τοῖς ἀγῶσι τοὺς προεξανισταμένους ῥαπίζουσι*» *«Ναί»* εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς *«ἀλλὰ τοὺς ἀπολειφθέντας οὐ στεφανοῦσιν»*. Ἐπαραμένου δὲ τὴν βακτηρίαν ὡς πατάξοντος, ὁ Θεμιστοκλῆς ἔφη· *«Πάταξον μὲν, ἀκουσον δέ»*. Θαυμάσας δὲ τὴν πρᾶότητα τοῦ Εὐρυβιάδου καὶ λέγειν κελεύσαντος, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἀνήγγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν λόγον· εἰπόντος δέ τινος, ὡς *ἀνῆρ ἄπολις οὐκ ὀρθῶς διδάσκει τοὺς ἔχοντας ἐγκαταλιπεῖν καὶ προέσθαι τὰς πατρίδας*, ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπιστρέψας τὸν λόγον *«Ἡμεῖς τοι»* εἶπεν *«ὦ μοχθηρέ, τὰς μὲν οἰκίας καὶ τὰ τεῖχη καταλελοίπαμεν, οὐκ ἀξιοῦντες ἀψύχων ἔνεκα δουλεύειν, πόλις δ' ἡμῖν ἔστι μεγίστη τῶν Ἑλληνίδων, αἱ διακόσμαι τριήρεις, αἱ νῦν μὲν ὑμῖν παρεστάσι βοηθοὶ σώζεσθαι δι' αὐτῶν βουλομένοις, εἰ δ' ἄπιτε δεύτερον ἡμᾶς προδόντες, αὐτίκα πεύσεται τις Ἑλλήνων Ἀθηναίους καὶ πόλιν ἐλευθέραν καὶ χώραν οὐ χείρονα κεκτημένους ἧς ἀπέβαλον»*. Ταῦτα τοῦ Θεμιστοκλέους εἰπόντος ἔννοια καὶ δέος ἔσχε τὸν Εὐρυβιάδην τῶν Ἀθηναίων, μὴ σφᾶς

ἀπολείποντες οἴχονται. Τοῦ δ' Ἐρετριέως πειρωμένου τι λέγειν πρὸς αὐτὸν « Ἡ γὰρ » ἔφη « καὶ ὑμῖν περὶ πολέμου τίς ἐστί λόγος, οἱ καθάπερ αἱ τευθίδες μάχαιραν μὲν ἔχετε, καρδίαν δὲ οὐκ ἔχετε ; »

XII. Λέγεται δ' ὑπὸ τινων τὸν μὲν Θεμιστοκλέα περὶ τούτων ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ἄνωθεν τῆς νεῶς διαλέγεσθαι, γλαῦκα δ' ὀφθῆναι διαπετομένην ἀπὸ δεξιᾶς τῶν νεῶν καὶ τοῖς καρχησίοις ἐπικαθίζουσιν· διὸ δὴ καὶ μάλιστα προσέθεντο τῇ γνώμῃ καὶ παρεσκευάζοντο ναυμαχῆσοντες. Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὃ τε στόλος τῇ Ἄττικῇ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος τοὺς περίξ ἀπέκρουσεν αἰγιαλοὺς, αὐτὸς τε βασιλεὺς μετὰ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ καταβὰς ἐπὶ τὴν θάλατταν ἄθρους ὤφθη, τῶν δὲ δυνάμεων ὁμοῦ γενομένων ἐξερρύησαν οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους λόγοι τῶν Ἑλλήνων καὶ πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν Ἴσθμόν, εἴ τις ἄλλο τι λέγοι χαλεπαίνοντες, ἐδόκει δὲ τῆς νυκτὸς ἀποχωρεῖν καὶ παρηγγέλλετο πλοῦς τοῖς κυβερνήταις, ἔνθα δὴ βαρέως φέρων ὁ Θεμιστοκλῆς, εἰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν στενῶν προέμενοι βοήθειαν οἱ Ἕλληνες διαλυθήσονται κατὰ πόλεις, ἐβουλεύετο καὶ συνετίθει τὴν περὶ τὸν Σίκιννον πραγματείαν. Ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκιννος, αἰχμάλωτος, εὖνους δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ παιδαγωγός. Ὄν ἐκπέμπει πρὸς τὸν Ξέρξην κρύφα κελεύσας λέγειν, ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς αἰρούμενος τὰ βασιλέως ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας καὶ διακελεύεται μὴ παρεῖναι φυγεῖν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐν ᾧ ταράττονται τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες ἐπιθέσθαι καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυ-

τικὴν δύναμιν. Ταῦτα δ' ὁ Ξέρξης ὡς ἀπ' εὐνοίας λελε-
γμένα δεξιόμενος ἤσθη, καὶ τέλος εὐθύς ἐξέφερε πρὸς τοὺς
ἡγεμόνας τῶν νεῶν, τὰς μὲν ἄλλας πληροῦν καθ' ἡσυχίαν,
διακοσίαις δ' ἀναχθέντας ἤδη περιβαλέσθαι τὸν
πόρον ἐν κύκλῳ πάντα καὶ διαζῶσαι τὰς νήσους, ὅπαις
ἐκφύγοι μηδεὶς τῶν πολεμίων. Τούτων δὲ πραττομένων
Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου πρῶτος αἰσθόμενος ἦκεν ἐπὶ
τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, οὐκ ὢν φίλος, ἀλλὰ καὶ
δι' ἐκεῖνον ἐξωστραχισμένος, ὥσπερ εἴρηται· προσελθὼν
δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ φράζει τὴν κύκλωσιν. Ὁ δὲ τὴν τε
ἄλλην καλοκαγαθίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰδὼς καὶ τῆς τότε πα-
ρουσίας ἀγάμενος λέγει τὰ περὶ τὸν Σίικιννον αὐτῷ, καὶ
παρεκάλει τῶν Ἑλλήνων συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ συμ-
προθυμεῖσθαι πίστιν ἔχοντα μᾶλλον, ὅπως ἐν τοῖς στε-
νοῖς ναυμαχίῃσιν. Ὁ μὲν οὖν Ἀριστείδης ἐπαινέσας
τὸν Θεμιστοκλέα τοὺς ἄλλους ἐπέηι στρατηγούς καὶ
τριηράρχους ἐπὶ τὴν μάχην παροξύνων. Ἔτι δ' ὁμοίως
ἀπιστούντων ἐφάνη Τηνία τριήρης αὐτόμολος, ἧς ἐναε-
ᾶρχει Παναίτιος, ἀπαγγέλλουσα τὴν κύκλωσιν· ὥστε καὶ
θυμῷ τοὺς Ἕλληνας ὀρμηῆσαι μετὰ τῆς ἀνάγκης πρὸς
τὸν κίνδυνον.

XIII. Ἄμα δ' ἡμέρα Ξέρξης μὲν ἄνω καθῆστο τὸν
στόλον ἐποπτεύων καὶ τὴν παράταξιν, ὡς μὲν Φανόδημός
φησιν, ὑπὲρ τὸ Ἡράκλειον, ἧ βραχεῖ πόρῳ διείργεται
τῆς Ἀττικῆς ἢ νήσος· ὡς δ' Ἀκεστόδωρος, ἐν μεθα-
ρίῳ τῆς Μεγαρίδος ὑπὲρ τῶν καλουμένων Κεράτων, χου-
σοῦν δίφρον θέμενος καὶ γραμματεῖς πολλοὺς παραστη-
σάμενος, ὢν ἔργον ἦν ἀπογράφεσθαι τὰ κατὰ τὴν μά-
χην πραττόμενα. Θεμιστοκλεῖ δὲ παρὰ τὴν ναυαρχίδα

τροπήρη σφαγιαζομένῳ τρεῖς προσήχθησαν αἰχμάλωτοι, κάλλιστοι μὲν ιδέσθαι τὴν ὄψιν, ἐσθῆτι δὲ καὶ χρυσῷ κεκοσμημένοι διαπρεπῶς. Ἐλέγοντο δὲ Σανδάκης παῖδες εἶναι τῆς βασιλέως ἀδελφῆς καὶ Ἀρταύκτου. Τούτους ἰδὼν Εὐφραντίδης ὁ μάντις, ὡς ἅμα μὲν ἀνέλαμψεν ἐκ τῶν ἱερῶν μέγα καὶ περιφανὲς πῦρ, ἅμα δὲ παρμὸς ἐκ δεξιῶν ἐσήμηνε, τὸν Θεμιστοκλέα δεξιωσάμενος ἐκέλευσε τῶν νεανίσκων κατάρξασθαι καὶ καθιερεῦσαι πάντας ὠμηστῆ Διονύσῳ προσευξάμενον· οὕτω γὰρ ἅμα σωτηρίαν τε καὶ νίκην ἔσεσθαι τοῖς Ἕλλησιν. Ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους ὡς μέγα τὸ μάντευμα καὶ δεινόν, οἷον εἴωθεν ἐν μεγάλοις ἀγῶσι καὶ πράγμασι χαλεποῖς, μᾶλλον ἐκ τῶν παραλόγων ἢ τῶν εὐλόγων τὴν σωτηρίαν ἐλπίζοντες οἱ πολλοὶ τὸν θεὸν ἅμα κοινῇ κατακαλοῦντο φωνῇ, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῷ βρωμῷ προσαγαγόντες ἠνάγκασαν, ὡς ὁ μάντις ἐκέλευσε, τὴν θυσίαν συντελεσθῆναι. Ταῦτα μὲν οὖν ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ γραμμῶν οὐκ ἄπειρος ἱστορικῶν Φανίας ὁ Λέσβιος εἴρηκε.

XIV. Περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν βαρβαρικῶν νεῶν Αἰσχύλος ὁ ποιητὴς ὡς ἂν εἰδὼς καὶ διαβεβαιούμενος ἐν τραγωδίᾳ Πέρσαις λέγει ταῦτα·

Ξέρξης δέ, καὶ γὰρ οἶδα, χιλιάς μὲν ἦν
ὧν ἦγε πλῆθος· αἱ δ' ὑπέροχοι τάχει
ἑκατὸν δις ἦσαν ἑπτὰ θ'· ὧδ' ἔχει λόγος.

Τῶν δ' Ἀττικῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τὸ πλῆθος οὐσῶν ἑκάστη τοὺς ἀπὸ τοῦ καταστρώματος μαχομένους ὀκτωκαίδεκα εἶχεν· ὧν τοξόται τέσσαρες ἦσαν, οἱ λοιποὶ δ' ὀπλίται. Δοκεῖ δ' οὐχ ἦττον εὔ τὸν καιρὸν ὁ Θεμιστοκλῆς ἢ τὸν τόπον συνιδῶν καὶ φυλάξας μὴ πρότερον

ἀντιπρόφρους καταστήσαι ταῖς βαρβαρικαῖς τὰς τριήρεις, ἢ τὴν εἰθυῖαν ὥραν παραγενέσθαι, τὸ πνεῦμα λαμπρὸν ἐκ πελάγους ἀεὶ καὶ κῦμα διὰ τῶν στενῶν κατάγουσαν· ὃ τὰς μὲν Ἑλληνικὰς οὐκ ἔβλαπτε ναῦς ἀλιτενεῖς οὖσας καὶ ταπεινότερας, τὰς δὲ βαρβαρικὰς, ταῖς τε πρῦμαις ἀνεστῶσας καὶ τοῖς καταστρώμασιν ὑψορόφους καὶ βαρείας, ἐπιφερομένας ἔσφαλλε προσπίπτον καὶ παρεδίδου πлагίας τοῖς Ἑλλησιν, ὄξέως προσφερομένοις καὶ τῷ Θεμιστοκλεῖ προσέχουσιν ὡς ὀρῶντι μάλιστα τὸ συμφέρον, ὅτι ἦν κατ' ἐκείνον ὁ Ξέρξου ναύαρχος Ἀριαμένης ναῦν ἔχων μεγάλην καὶ ὡσπερ ἀπὸ τείχους ἐτόξευε καὶ ἠκόντιζεν, ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν καὶ τῶν βασιλέως ἀδελφῶν πολὺ κρᾶτιστός τε καὶ δικαιοτάτος. Τοῦτον μὲν οὖν Ἀμεινίας ὁ Δεκελεύς καὶ Σωκλῆς ὁ Παιανιεὺς ὁμοῦ πλέοντες, ὡς αἱ νῆες ἀντίπροφροι προσπεσοῦσαι καὶ συνερείσασαι τοῖς χαλκώμασιν ἐνεσχέθησαν, ἐπιβαίνοντα τῆς αὐτῶν τριήρους ὑποστάντες καὶ τοῖς δόρασι τύπτοντες εἰς τὴν θάλατταν ἐξέβαλον· καὶ τὸ σῶμα μετὰ τῶν ἄλλων διαφερόμενον ναυαγίων Ἀρτεμισία γνωρίσασα πρὸς Ξέρξην ἀνήνεγκεν.

XV. Ἐν δὲ τούτῳ τοῦ ἀγῶνος ὄντος φῶς μὲν ἐκλάμψαι μέγα λέγουσιν Ἐλευσινόθεν, ἦχον δὲ καὶ φωνὴν τὸ Θριάσιον κατέχειν πεδίον ἄχρι θαλάττης, ὡς ἀνθρώπων ὁμοῦ πολλῶν τὸν μυστικὸν ἐξαγόντων Ἰαχχον. Ἐκ δὲ τοῦ πλήθους τῶν φθειγγομένων κατὰ μικρὸν ἀπὸ γῆς ἀναφερόμενον νέφος ἔδοξεν αὐθις ὑπονοστεῖν καὶ κατασκήπτειν εἰς τὰς τριήρεις. Ἐτεροι δὲ φαντάσματα καὶ εἶδωλα καθορᾶν ἔδοξαν ἐνόπλων ἀνδρῶν ἀπ' Αἰγίνης τὰς χεῖρας ἐπεχόντων πρὸ τῶν Ἑλ-

ληνικῶν τριήρων· οὓς εἵκαζον Αἰακίδας εἶναι παρακεκλημένους εὐχαῖς πρὸ τῆς μάχης ἐπὶ τὴν βοήθειαν. Πρῶτος μὲν οὖν λαμβάνει ναῦν Λυκομίδης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τριηραρχῶν, ἧς τὰ παράσημα περικόψας ἀνέθηκεν Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ Φλυῆσιν. Οἱ δ' ἄλλοι τοῖς βαρβάροις ἐξισούμενοι τὸ πλῆθος ἐν στενῷ κατὰ μέρος προσφερομένους καὶ περιλίπτοντας ἀλλήλοις ἐτρέψαντο, μέχρι δειλῆς ἀντισχόντας, ὥσπερ εἶρηκε Σιμωνίδης, *τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ περιβόητον ἀράμενοι νίκηην, ἧς οὐδ' Ἑλλησιν οὔτε βαρβάροις ἐνάλιον ἔργον εἴργασται λαμπρότερον*, ἀνδρεία μὲν καὶ προθυμία κοινῇ τῶν ναυμαχησάντων, γνώμη δὲ καὶ δεινότητι τῇ Θεμιστοκλέους.

XVI. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν Ξέρξης μὲν ἔτι θυμομαχῶν πρὸς τὴν ἀπότευξιν ἐπεχείρει διὰ χωμάτων ἐπάγειν τὸ πεζὸν τοῖς Ἑλλησιν εἰς Σαλαμίνα, ἐμφράξας τὸν διὰ μέσου πόρον· Θεμιστοκλῆς δ' ἀποπειρώμενος Ἀριστείδου λόγῳ γνώμην ἐποιεῖτο λύειν τὸ ζεῦγμα ταῖς ναυσὶν ἐπιπλεύσαντας εἰς Ἑλλήσποντον, «Ὅπως» ἔφη «τὴν Ἀσίαν ἐν τῇ Εὐρώπῃ λάβωμεν». Δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ Ἀριστείδου καὶ λέγοντος ὅτι «Νῦν μὲν τρυφῶντι τῷ βαρβάρῳ πεπολεμήκαμεν, ἐὰν δὲ κατακλείσωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ καταστήσωμεν εἰς ἀνάγκην ὑπὸ δέους ἄνδρα τηλικούτων δυνάμεων κύριον, οὐδέτι καθήμενος ὑπὸ σκιάδι χροσῆ θεάσεται τὴν μάχην ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλὰ πάντα τολμῶν καὶ πᾶσιν αὐτὸς παρὼν διὰ τὸν κίνδυνον ἐπανορθώσεται τὰ παρειμένα καὶ βουλεύσεται βέλτιον ὑπὲρ τῶν ὄλων· «οὐ τὴν οὔσαν οὔν» ἔφη «δεῖ γέφυραν, ὦ Θεμιστόκλεις, ἡμᾶς ἀναρρεῖν, ἀλλ' ἑτέραν, εἴπερ οἶόν

τε, προσκατασκευάσαντας ἐκβαλεῖν διὰ τάχους τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς Εὐρώπης». «Οὐκοῦν» εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς «εἰ δοκεῖ ταῦτα συμφέρειν, ὦρα σκοπεῖν καὶ μηχανᾶσθαι πάντας ἡμᾶς, ὅπως ἀπαλλαγῆσεται τὴν ταχίστην ἐκ τῆς Ἑλλάδος». Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔδοξεν, ἔπεμπε τινα τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνευρώων, Ἀρνάκην ὀνόματι, φράζειν βασιλεῖ κελεύσας, ὅτι τοῖς μὲν Ἕλλησι δέδοκται τῷ ναυτικῷ κερρατηκότητας ἀναπλεῖν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐπὶ τὸ ζεῦγμα καὶ λύειν τὴν γέφυραν, Θεμιστοκλῆς δὲ κηδόμενος βασιλέως παραινεῖ σπεύδειν ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ καὶ περαιοῦσθαι, μέχρις αὐτὸς ἐμποιεῖ τινας διατριβὰς τοῖς συμμάχοις καὶ μελλήσεις πρὸς τὴν δίωξιν. Ταῦθ' ὁ βάρβαρος ἀκούσας καὶ γενόμενος περίφοβος διὰ τάχους ἐποιεῖτο τὴν ἀναχώρησιν. Καὶ πείραν ἡ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου φρόνησις ἐν Μαρδονίῳ παρέσχεν, εἷ γε πολλοστημορίῳ τῆς Ξέρξου δυνάμεως διαγωνισάμενοι Πλαταιᾶσιν εἰς τὸν περὶ τῶν ὄλων κίνδυνον κατέστησαν.

XVII. Πόλεων μὲν οὖν τὴν Αἰγινήτων ἀριστευσαίφησιν Ἡρόδοτος, Θεμιστοκλεῖ δέ, καίπερ ἄκοντες ὑπὸ φθόνου, τὸ πρωτεῖον ἀπέδοσαν ἅπαντες. Ἐπεὶ γὰρ ἀναχωρήσαντες εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὴν ψῆφον ἔφερον οἱ στρατηγοί, πρῶτον μὲν ἕκαστος ἑαυτὸν ἀπέφαιναν ἀρετῆ, δεύτερον δὲ μεθ' ἑαυτὸν Θεμιστοκλέα. Λακεδαιμόνιοι δ' εἰς τὴν Σπύρτην αὐτὸν καταγαγόντες Εὐρυβιάδῃ μὲν ἀνδρείας, ἐκείνῳ δὲ σοφίας ἀριστεῖον ἔδοσαν θαλλοῦ στέφανον, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀρμάτων τὸ πρωτεῖον ἐδώρησαντο καὶ τριακοσίους τῶν νέων πομποὺς ἄχρι τῶν ὄρων συνεξέπεμψαν. Λέγεται δ' Ὀλυμ-

πίων τῶν ἐφεξῆς ἀγομένων καὶ παρελθόντος εἰς τὸ στάδιον τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀμελήσαντας τῶν ἀγωνιστῶν τοὺς παρόντας ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνον θεᾶσθαι καὶ τοῖς ξένοις ἐπιδεικνύειν ἅμα θαυμάζοντας καὶ κροτοῦντας, ὥστε καὶ αὐτὸν ἠσθέντα πρὸς τοὺς φίλους ὁμολογῆσαι τὸν *καρπὸν ἀπέχειν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ πονηθέντων.*

Γ'. Ἀνέκδοτα περὶ τοῦ Θεμιστοκλέους

XVIII. Καὶ γὰρ ἦν τῇ φύσει φιλοτιμότητος, εἰ δεῖ τεκμαίρεσθαι διὰ τῶν ἀπομνημονευομένων. Αἴρεθεις γὰρ ναύαρχος ὑπὸ τῆς πόλεως οὐδὲν οὔτε τῶν ἰδίων οὔτε τῶν κοινῶν κατὰ μέρος ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ πᾶν ἀνεβάλλετο τὸ προσπίπτον εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐκπλεῖν ἔμελλεν, ἴν' ὁμοῦ πολλὰ πράττων πράγματα καὶ παντοδαποῖς ἀνθρώποις ὁμιλῶν μέγας εἶναι δοκῆ καὶ πλεῖστον δύνασθαι. Τῶν δὲ νεκρῶν τοὺς ἐκπεσόντας ἐπισκοπῶν παρὰ τὴν θάλατταν, ὡς εἶδε περικειμένους ψέλια χρυσᾶ καὶ στρεπτούς, αὐτὸς μὲν παρῆλθε, τῷ δ' ἐπομένῳ φίλῳ δείξας εἶπεν «*Ἀνελοῦ σαυτῷ· σὺ γὰρ οὐκ εἶ Θεμιστοκλήης*». Ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους οὐ τιμᾶν αὐτὸν οὐδὲ θαυμάζειν, ἀλλ' ὥσπερ πλατάνῳ χειμαζομένους μὲν ὑποτρέχειν, εὐδίας δὲ περὶ αὐτοὺς γενομένης τίλλειν καὶ κολούειν. Τοῦ δὲ Σεριφίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, ὡς οὐ δι' αὐτὸν ἔσχηκε δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν, «*Ἀληθῆ λέγεις*» εἶπεν «*ἀλλ' οὐτ' ἂν ἐγὼ Σερίφιος ὢν ἐγενόμην ἔνδοξος, οὔτε σὺ Ἀθηναῖος*». Ἐτέρου δὲ τινος τῶν στρατηγῶν, ὡς ἔδοξέ τι χρήσιμον διαπερᾶσθαι τῇ πόλει, θρασυνομένου πρὸς τὸν Θεμι-

στοκλέα καὶ τὰς ἑαυτοῦ ταῖς ἐκείνου πράξεις ἀντιπα-
ραβάλλοντος, ἔφη τῇ ἑορτῇ τὴν ὑστεραίαν ἐρίσαι λέγου-
σαν, ὡς ἐκείνη μὲν ἀσχολιῶν τε μεστὴ καὶ κοπώδης
ἐστίν, ἐν αὐτῇ δὲ πάντες ἀπολαύουσι τῶν παρεσκευα-
σμένων σχολάζοντες· τὴν δ' ἑορτὴν πρὸς ταῦτ' εἰπεῖν·
« Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ἐμοῦ μὴ γενομένης σὺ οὐκ ἂν
ἦσθα »· *«κἀμοῦ τοίνυν»* ἔφη *«τότε μὴ γενομένου, ποῦ
ἂν ἦτε νῦν ὑμεῖς ;»* Τὸν δὲ εἶδὼν ἐντροφῶντα τῇ μητρὶ
καὶ δι' ἐκείνην αὐτῷ σκώπτων ἔλεγε πλεῖστον τῶν Ἑλ-
λήνων δύνασθαι· τοῖς μὲν γὰρ Ἑλλήσιν ἐπιτάττει
Ἀθηναίους, Ἀθηναίους δ' αὐτόν, αὐτῷ δὲ τὴν ἐκείνου
μητέρα, τῇ μητρὶ δ' ἐκείνον. Ἴδιος δέ τις ἐν πᾶσι βου-
λόμενος εἶναι χωρίον μὲν πιπράσκων ἐκέλευε κηρῦττειν,
ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει· τῶν δὲ μνωμένων αὐτοῦ
τὴν θυγατέρα τὸν ἐπεικῆ τοῦ πλουσίου προκρίνας ἔφη
*ζητεῖν ἄνδρα χρημάτων δεόμενον μᾶλλον ἢ χρήματα
ἄνδρός.* Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀποφθέγμασι τοιοῦτός τις ἦν.

Δ'. Δράσις τοῦ Θεμιστοκλέους μετὰ τοὺς
Μηδικούς πολέμους.

XIX. Γενόμενος δ' ἀπὸ τῶν πράξεων ἐκείνων εὐθύς
ἐπεχείρει τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν καὶ τειχίζειν, ὡς μὲν
ἱστορεῖ Θεόπομπος, χρήμασι πείσας μὴ ἐναντιωθῆναι
τοὺς ἐφόρους, ὡς δ' οἱ πλεῖστοι, παρακρουσάμενος. Ἦκε
μὲν γὰρ εἰς Σπάρτην ὄνομα πρεσβείας ἐπιγραφάμενος·
ἐγκαλούντων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι τειχίζουσι τὸ
ἄστυ, καὶ Πολύαρχου κατηγοροῦντος ἐπίτηδες ἐξ Αἰγί-
νης ἀποσταλέντος, ἤρνεϊτο καὶ πέμπειν ἐκέλευεν εἰς

Ἰθῆνας τοὺς κατοφομένους, ἅμα μὲν ἐμβάλλων τῷ τειχισμῷ χρόνον ἐκ τῆς διατριβῆς, ἅμα δὲ βουλόμενος ἀντ' αὐτοῦ τοὺς πεμπομένους ὑπάρχειν τοῖς Ἰθηναίοις. Ὁ καὶ συνέβη γνόντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀληθὲς οὐκ ἠδίκησαν αὐτόν, ἀλλ' ἀδήλως χαλεπαίνοντες ἀπέπεμψαν. Ἐκ δὲ τούτου τὸν Πειραιᾶ κατεσκευάζε, τὴν τῶν λιμένων εὐφυΐαν κατανοήσας καὶ τὴν πόλιν ὅλην ἀρμοσιτόμενος πρὸς τὴν θάλατταν, καὶ τρόπον τινὰ τοῖς παλαιοῖς βασιλεῦσι τῶν Ἰθηναίων ἀντιπολιτευόμενος. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ὡς λέγεται, πραγματευόμενοι τοὺς πολίτας ἀποσπάσαι τῆς θαλάττης καὶ συνεθίσει ζῆν μὴ πλέοντας, ἀλλὰ τὴν χώραν φυτεύοντας, τὸν περὶ τῆς Ἰθηνᾶς διέδοσαν λόγον, ὡς ἐρίσαντα περὶ τῆς χώρας τὸν Ποσειδῶ δείξασα τὴν μορίαν τοῖς δικασταῖς ἐνίκησε. Θεμιστοκλῆς δ' οὐχ, ὥσπερ Ἀριστοφάνης ὁ κωμικός φησι, τῇ πόλει τὸν Πειραιᾶ προσέμαξεν, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐξῆψε τοῦ Πειραιῶς καὶ τὴν γῆν τῆς θαλάττης· ὅθεν καὶ τὸν δῆμον ἠΰξησε κατὰ τῶν ἀρίστων καὶ θράσους ἐνέπλησεν, εἰς ναύτας καὶ κελευστὰς καὶ κυβερνήτας τῆς δυνάμεως ἀφικομένης. Διὸ καὶ τὸ βῆμα τὸ ἐν Πνυκί πεποιημένον ὥστ' ἀποβλέπειν πρὸς τὴν θάλατταν ὕστερον οἱ τριάκοντα πρὸς τὴν χώραν ἀπέστρεψαν, οἰόμενοι τὴν μὲν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν γενέσιν εἶναι δημοκρατίας, ὀλιγαρχία δ' ἦττον δυσχεραίνειν τοὺς γεωργοῦντας.

XX. Θεμιστοκλῆς δὲ καὶ μεῖζόν τι περὶ τῆς ναυτικῆς διανοήθη δυνάμεως. Ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Ἰλλήνων στόλος ἀπηλλαγμένου Ξέρξου κατῆρεν εἰς Παγασὰς καὶ διεχείμαζε, δημηγορῶν ἐν τοῖς Ἰθηναίοις ἔφη τινὰ πρᾶ-

ξιν ἔχειν ὠφέλιμον μὲν αὐτοῖς καὶ σωτήριον, ἀπόρρητον δὲ πρὸς τοὺς πολλούς. Τῶν δ' Ἀθηναίων Ἀριστείδην φράσαι μόνῃ κελευόντων, κἄν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ περαινέειν, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἔφρασε τῷ Ἀριστείδῃ, τὸ νεώριον ἐμπρῆσαι διανοεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων· ὁ δ' Ἀριστείδης εἰς τὸν δῆμον παρελθὼν ἔφη τῆς πράξεως, ἣν διανοεῖται πράττειν ὁ Θεμιστοκλῆς, μηδεμίαν εἶναι μήτε λυσιτελεστέραν μήτ' ἀδικωτέραν. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα παύσασθαι τῷ Θεμιστοκλεῖ προσέταξαν. Ἐν δὲ τοῖς Ἀμφικτυονικοῖς συνεδρίοις τῶν Λακεδαιμονίων εἰσηγουμένων, ὅπως ἀπειργωνται τῆς Ἀμφικτυονίας αἱ μὴ συμμαχήσασαι κατὰ τοῦ Μήδου πόλεις, φοβηθεῖς, μὴ Θετταλοὺς καὶ Ἀργεῖους, ἔτι δὲ Θηβαίους ἐκβαλόντες τοῦ συνεδρίου παντελῶς ἐπικρατήσωσι τῶν ψήφων καὶ γένηται τὸ δοκοῦν ἐκείνοις, συνεῖπε ταῖς πόλεσι καὶ μετέθηκε τὰς γνώμας τῶν Πυλαγόρων, διδάξας ὡς τριάκοντα καὶ μία μόναι πόλεις εἰσὶν αἱ μετασχοῦσαι τοῦ πολέμου, καὶ τούτων αἱ πλείους παντάπασι μικραί· δεινὸν οὖν, εἰ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐκσπόνδου γενομένης ἐπὶ ταῖς μεγίσταις δυσὶν ἢ τρισὶ πόλεσιν ἔσται τὸ συνέδριον. Ἐκ τούτου μὲν οὖν μάλιστα τοῖς Λακεδαιμονίοις προσέκρουσε· διὸ καὶ τὸν Κίμωνα προῆγον ταῖς τιμαῖς, ἀντίπαλον ἐν τῇ πολιτείᾳ τῷ Θεμιστοκλεῖ καθιστάντες.

XXI. Ἦν δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπαχθῆς περιπλέων τε τὰς νήσους καὶ χρηματιζόμενος ἀπ' αὐτῶν· οἷα καὶ πρὸς Ἀνδρόιους ἀργύριον αἰτοῦντά φησιν αὐτὸν Ἡρόδοτος εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι. *Δύο γὰρ ἦκειν ἔφη θεοὺς κομίζων, Πειθῶ καὶ Βίαν*· οἱ δ' ἔφρασαν εἶναι καὶ παρ'

αὐτοῖς θεοὺς μεγάλους δύο, Πενίαν καὶ Ἀπορίαν, ὅφ' ὧν κωλύεσθαι δοῦναι χρήματα ἐκείνω. Τιμοκρέων δ' ὁ Ῥόδιος μέλοποιός ἐν ἄσματι καθάπτεται πικρότερον τοῦ Θεμιστοκλέους, ὡς ἄλλους μὲν ἐπὶ χρήμασι φυγάδας διαπραξαμένου κατελθεῖν, αὐτὸν δὲ ξένον ὄντα καὶ φίλον προεμένου δι' ἀργύριον. Λέγει δ' οὕτως

Ἄλλ' εἰ τύ γα Πausανίαν ἢ καὶ τύ γα Ξάνθιππον αἰνεῖς,
ἢ τύ γα Λευτυχίδα, ἐγὼ δ' Ἀριστείδα ἐπαινέω,
ἄνδρ' ἱερᾶν ἀπ' Ἀθανᾶν

ἐλθεῖν ἓνα λῶστον, ἐπεὶ Θεμιστοκλέα γ' ἤχθαρε Λατώ,
ψεύσταν, ἄδικον, προδόταν, ὅς Τιμοκρέοντα ξεῖνον ἔοντα
ἀργυροῖσι κυβαλικοῖσι πεισθεῖς οὐ κατᾶγεν
ἐς πατρίδα Ἰάλυσον·

λαβὼν δὲ τρί' ἀργυρίου τόλαντ' ἔβα πλέων εἰς ὄλεθρον,
τοὺς μὲν κατάγων ἀδίκως, τοὺς δ' ἐκδιώκων, τοὺς δὲ καίνων
ἀργυρίων ὑπόπλεος. Ἰσθμοῖ δὲ πανδοκεὺς γελοῖος
ψυχρὰ κρέ' ἀντιπαρεῖχεν·

οἱ δ' ἠσθιον εὐχόμενοι Θεμιστοκλεῦς μὴ ὦραν γενέσθαι.

Πολὺ δ' ἀσελγέστερα καὶ ἀναπεπταμένη μᾶλλον εἰς τὸν Θεμιστοκλέα βλασφημία χρῆται μετὰ τὴν φυγὴν αὐτοῦ καὶ τὴν καταδίκην ὁ Τιμοκρέων, ἄσμα ποιήσας, οὗ ἔστιν ἀρχή·

Μοῦσα, τοῦδε τοῦ μέλεος
κλέος ἄν' Ἑλλανας τίθει,
ὡς εἰκόδς καὶ δίκαιον.

Λέγεται δ' ὁ Τιμοκρέων ἐπὶ μηδισμῶ φυγεῖν συγκαταψηφισαμένου τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὡς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς αἰτίαν ἔσχε μηδίξειν, ταῦτ' ἐποίησεν εἰς αὐτόν·

Οὐκ ἄρα Τιμοκρέων μόνος
 Μήδοισιν ὄρκιατόμει,
 ἀλλ' ἐντὶ κάλλοι δὴ πονηροί·
 οὐκ ἐγὼ μόνα κόλουρις·
 ἐντὶ κάλλαι ἀλώπεκες.

Ε'. Ἐξοστρακισμός, φυγὴ καὶ θάνατος
 τοῦ Θεμιστοκλέους

XXII. Ἦδη δὲ καὶ τῶν πολιτῶν διὰ τὸ φθονεῖν ἠδέως τὰς διαβολὰς προσιεμένων ἠναγκάζετο λυπηρὸς εἶναι τῶν αὐτοῦ πράξεων ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις μνημονεύων, καὶ πρὸς τοὺς δυσχεραίνοντας «*Τί κοπιᾶτε*» εἶπεῖν «*ὑπὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις εὖ πάσχοντες* ;» Ἡνίασε δὲ τοὺς πολλοὺς καὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰσάμενος, ἦν Ἀριστοβούλην μὲν προσηγόρευσεν, ὡς ἄριστα τῇ πόλει καὶ τοῖς Ἑλλησι βουλευσάμενος, πλησίον δὲ τῆς οἰκίας κατεσκεύασεν ἐν Μελίτῃ τὸ ἱερὸν, οὗ νῦν τὰ σώματα τῶν θανατουμένων οἱ δήμοι προβάλλουσι καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τοὺς βρόχους τῶν ἀπαγχομένων καὶ καθαιρεθέντων ἐκφέρουσιν. Ἐκεῖτο δὲ καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους εἰκόνιον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀριστοβούλης ἔτι καθ' ἡμᾶς· καὶ φαίνεται τις οὐ τὴν ψυχὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἡρωϊκὸς γενόμενος. Τὸν μὲν οὖν ἐξοστρακισμὸν ἐποίησαντο κατ' αὐτοῦ κολούοντες τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ὑπεροχὴν, ὥσπερ εἰώθεσαν ἐπὶ πάντων, οὓς ᾤοντο τῇ δυνάμει βαρεῖς καὶ πρὸς ἰσότητα δημοκρατικὴν ἀσυμμέτρους εἶναι. Κόλασις γὰρ οὐκ ἦν ὁ ἐξοστρακισμός, ἀλλὰ παραμυθία φθόνου καὶ κουφισμός, ἡδο-

μένου τῷ ταπεινοῦν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ τὴν δυσμένειαν εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν ἀποπνέοντος.

XXIII. Ἐκπεσόντος δὲ τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ διατρίβοντος ἐν Ἄργει τὰ περὶ Πausανίαν συμπεσόντα κατ' ἐκείνου παρέσχε τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὰς. Ὁ δὲ γραψάμενος αὐτὸν προδοσίας Λεωβώτης ἦν ὁ Ἄλκμέωνος Ἄγρουλῆθεν, ἅμα συνεπαιτιωμένων τῶν Σπαρτιατῶν. Ὁ γὰρ Πausανίας πρῶτων ἐκεῖνα δὴ τὰ περὶ τὴν προδοσίαν πρότερον μὲν ἀπεκρύπτετο τὸν Θεμιστοκλέα, καίπερ ὄντα φίλον· ὡς δ' εἶδεν ἐκπεπτωκότα τῆς πόλεως καὶ φέροντα χαλεπῶς, ἐθάρρησεν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν τῶν πρᾶττομένων παρακαλεῖν, γράμματα τοῦ βασιλέως ἐπιδεικνύμενος αὐτῷ καὶ παροξύνων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὡς πονηροὺς καὶ ἀχαρίστους. Ὁ δὲ τὴν μὲν δέησιν ἀπετρίψατο τοῦ Πausανίου καὶ τὴν κοινωνίαν ὄλως ἀπίπατο, πρὸς οὐδένα δὲ τοὺς λόγους ἐξηγεγεν οὐδὲ κατεμήνυσε τὴν πρᾶξιν, εἴτε παύσεσθαι προσδοκῶν αὐτόν, εἴτ' ἄλλως καταφανῆ γενήσεσθαι, σὺν οὐδενὶ λογισμῷ πραγμάτων ἀτόπων καὶ παραβόλων ὀρεγόμενον. Οὕτω δὴ τοῦ Πausανίου θανατωθέντος ἐπιστολαί τινες ἀνευρεθεῖσαι καὶ γράμματα περὶ τούτων εἰς ὑποψίαν ἐνέβαλον τὸν Θεμιστοκλέα· καὶ κατεβίων μὲν αὐτοῦ Λακεδαιμόνιοι, κατηγοροῦν δ' οἱ φθονοῦντες τῶν πολιτῶν, οὐ παρόντος, ἀλλὰ διὰ γραμμάτων ἀπολογουμένου μάλιστα ταῖς προτέραις κατηγορίαις· διαβαλλόμενος γὰρ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πρὸς τοὺς πολίτας ἔγραφεν, ὡς ἄρχειν μὲν αἰεὶ ζητῶν, ἄρχεσθαι δὲ μὴ πεφυκῶς μηδὲ βουλόμενος, οὐκ ἂν ποτε βαρβάρους καὶ πολεμίους αὐτὸν ἀποδόσθαι μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Οὐ μὴν ἀλλὰ συμπει-

σθεις ὑπὸ τῶν κατηγορούντων ὁ δῆμος ἔπεμψεν ἄνδρας, οἷς εἶρητο συλλαμβάνειν καὶ ἀνάγειν αὐτὸν κριθησόμενον ἐν τοῖς Ἑλλησιν.

XXIV. Προαισθόμενος δ' ἐκεῖνος εἰς Κέρκυραν διέπερασεν, οὔσης αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσίας. Γενόμενος γὰρ αὐτῶν κριτῆς πρὸς Κορινθίους ἐχόντων διαφοράν, ἔλυσε τὴν ἐχθρὰν εἴκοσι τάλαντα κρίνας τοὺς Κορινθίους καταβαλεῖν καὶ Λευκάδα κοινῇ νέμειν ἀμφοτέρων ἄποιον. Ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἑπειρὸν ἔφυγε· καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἔρριψεν αὐτὸν εἰς ἐλπίδας χαλεπὰς καὶ ἀπόρους, καταφυγὸν πρὸς Ἀδμητον, ὃς βασιλεὺς μὲν ἦν Μολοττῶν, δεηθεὶς δέ τι τῶν Ἀθηναίων καὶ προσηλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅτ' ἤκμαζεν ἐν τῇ πολιτείᾳ, δι' ὀργῆς εἶχεν αὐτὸν ἀεὶ καὶ δῆλος ἦν, εἰ λάβοι, τιμωρησόμενος. Ἐν δὲ τῇ τότε τύχῃ μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς φοβηθεὶς συγγενῇ καὶ πρόσφατον φθόνον ὀργῆς παλαιᾶς καὶ βασιλικῆς, ταύτη φέρων ὑπέθηκεν ἑαυτὸν, ἰκέτης τοῦ Ἀδμήτου καταστάς ἰδιὸν τινα καὶ παρηλλαγμένον τρόπον. Ἐχὼν γὰρ αὐτοῦ τὸν υἱὸν ὄντα παῖδα πρὸς τὴν ἐστίαν προσέπεσε, ταύτην μεγίστην καὶ μόνην σχεδὸν ἀναντίρρητον ἡγουμένων ἰκεσίαν τῶν Μολοττῶν. Ἐνιοὶ μὲν οὖν Φθίαν τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως λέγουσιν ὑποθέσθαι τῷ Θεμιστοκλεῖ τὸ ἰκέτευμα τοῦτο καὶ τὸν υἱὸν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καθίσει μετ' αὐτοῦ· τινὲς δ' αὐτὸν τὸν Ἀδμητον, ὡς ἀφοσιώσαιτο πρὸς τοὺς διώκοντας τὴν ἀνάγκην, δι' ἣν οὐκ ἐκδίδωσι τὸν ἄνδρα, διαθεῖναι καὶ συντραγωδῆσαι τὴν ἰκεσίαν. Ἐκεῖ δ' αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας ἐκκλέψας ἐκ τῶν Ἀθη-

νῶν Ἐπιζράτης ὁ Ἀχαρνεὺς ἀπέστειλεν ὃν ἐπὶ τούτῳ Κίμων ὕστερον κρίνας ἐθανάτωσεν, ὡς ἱστορεῖ Στήσιμβροτος. Εἶτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπιλαθόμενος τούτων ἢ τὸν Θεμιστοκλέα ποιῶν ἐπιλαθόμενον πλεῦσαί φησιν εἰς Σικελίαν καὶ παρ' Ἰέρωνος αἰτεῖν τοῦ τυράννου τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, ὑπισχνούμενον αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους ποιήσῃν ἀποτριψαμένου δὲ τοῦ Ἰέρωνος, οὕτως εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπαῖρα.

XXV. Ταῦτα δ' οὐκ εἰκὸς ἐστὶν οὕτω γενέσθαι. Θεόφραστος γὰρ ἐν τοῖς Περὶ βασιλείας ἱστορεῖ τὸν Θεμιστοκλέα, πέμψαντος εἰς Ὀλυμπίαν Ἰέρωνος ἵππους ἀγωνιστὰς καὶ σκηνὴν τινα κατεσκευασμένην πολυτελῶς στήσαντος, εἰπεῖν ἐν τοῖς Ἕλλησι λόγον, ὡς χρὴ τὴν σκηνὴν διαρπάσαι τοῦ τυράννου καὶ κολῦσαι τοὺς ἵππους ἀγωνίσασθαι. Θουκυδίδης δ' ἐκπλεῦσαί φησιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἑτέραν καταβάντα θάλατταν ἀπὸ Πύδνης, οὐδενὸς εἰδότος ὅστις εἴη τῶν πλεόντων, μέχρι οὗ πνεύματι τῆς ὀλκάδος εἰς Θάσον καταφερομένης ὑπ' Ἀθηναίων πολιορκουμένην τότε φοβηθεὶς ἀναδείξειεν ἑαυτὸν τῷ τε ναυκλήρῳ καὶ τῷ κυβερνήτῃ, καὶ τὰ μὲν δεόμενος, τὰ δ' ἀπειλῶν καὶ λέγων, ὅτι κατηγορήσοι καὶ καταψεύσοιτο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς οὐκ ἀγνοοῦντες, ἀλλὰ χρήμασι πεισθέντες ἐξ ἀρχῆς ἀναλάβοιεν αὐτόν, οὕτως ἀναγκάσειε παραπλεῦσαι καὶ λαβέσθαι τῆς Ἀσίας. Τῶν δὲ χρημάτων αὐτῷ πολλὰ μὲν ὑπεκκλαπέντα διὰ τῶν φίλων εἰς Ἀσίαν ἔπλει· τῶν δὲ φανερῶν γενομένων καὶ συναχθέντων εἰς τὸ δημόσιον Θεόπομπος μὲν ἑκατὸν τάλαντα, Θεόφραστος δὲ ὀγδοήκοντά φησι γενέσθαι τὸ πλῆθος, οὐδὲ τριῶν ἄξια τάλαντων κεκτη-

μένου τοῦ Θεμιστοκλέους, πρὶν ἄλτεσθαι τῆς πολιτείας.

XXVI. Ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς Κύμην καὶ πολλοὺς ἤσθετο τῶν ἐπὶ θαλάττῃ παραφυλάττοντας αὐτὸν λαβεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς περὶ Ἐργοτέλη καὶ Πυθόδωρον (ἦν γὰρ ἡ θήρα λυσιτελῆς τοῖς γε τὸ κερδαίνειν ἀπὸ παντὸς ἀγαπῶσι, διακοσίων ἐπικεκηρυγμένων αὐτῷ ταλάντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως), ἔφυγεν εἰς Αἰγᾶς, Αἰολικὸν πόλισμάτιον, ὑπὸ πάντων ἀγνοούμενος πλὴν τοῦ ξένου Νικογένους, ὃς Αἰολέων πλείστην οὐσίαν ἐκέκτητο καὶ τοῖς ἄνω δυνατοῖς γνώριμος ὑπῆρχε. Παρὰ τούτῳ κρυπτόμενος ἡμέρας ὀλίγας διέτριψεν· εἶτα μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκ θυσίας τινὸς Ὀλβιος, ὁ τῶν τέκνων τοῦ Νικογένους παιδαγωγός, ἔκφρων γενόμενος καὶ θεοφόρητος, ἀνεφώνησεν ἐν μέτρῳ ταυτί·

Νυκτὶ φωνήν, νυκτὶ βουλήν, νυκτὶ τὴν νίκην δίδου.

Καὶ μετὰ ταῦτα κατακοιμηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς ὄναρ ἔδοξεν ἰδεῖν δράκοντα κατὰ τῆς γαστρὸς αὐτοῦ περιελιπτόμενον καὶ προσανέροποντα τῷ τραχήλῳ· γενόμενον δ' ἀετόν, ὡς ἦψατο τοῦ προσώπου, περιβαλόντα τὰς πτέρυγας ἐξᾶραι καὶ κομίζειν πολλὴν ὁδόν, εἶτα χρυσοῦ τινος κηρυκείου φανέντος, ἐπὶ τούτου στήσαι βεβαίως αὐτόν, ἀμηχάνου δείματος καὶ ταραχῆς ἀπαλλαγέντα. Πέμπεται δ' οὖν ὑπὸ τοῦ Νικογένους μηχανησαμένου τι τοιόνδε. Τοῦ βαρβαρικοῦ γένους τὸ πολὺ καὶ μάλιστα τὸ Περσικὸν εἰς ζηλοτυπίαν τὴν περὶ τὰς γυναῖκας ἄγριον φύσει καὶ χαλεπὸν ἔστιν· οὐ γὰρ μόνον τὰς γαμετάς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀργυρωνήτους ἰσχυρῶς παραφυλάττουσιν, ὡς ὑπὸ μηδενὸς ὀραῖσθαι τῶν ἐκτός, ἀλλ' οἴκοι μὲν διαιτᾶσθαι κατακεκλειμένας, ἐν δὲ ταῖς ὁδοι-

πορείαις ὑπὸ σιγηναῖς κύκλω περιπεφραγμένας ἐπὶ τῶν ἄρμαμαξῶν ὀχεῖσθαι. Τοιαύτης τῷ Θεμιστοκλεῖ κατασκευασθείσης ἀπήνης καταδύς ἐκομίζετο, τῶν περὶ αὐτὸν ἀεὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πυνηθανομένοις λεγόντων, ὅτι γύναιον Ἑλληνικὸν ἄγουσιν ἀπ' Ἰωνίας πρὸς τινα τῶν ἐπὶ θύραις βασιλέως.

XXVII. Θουκυδίδης μὲν οὖν καὶ Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς ἱστοροῦσι τεθνηκότος Ξέρξου πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ Θεμιστοκλεῖ γενέσθαι τὴν ἔντευξιν. Ἐφορος δὲ καὶ Δείνων καὶ Κλείταρχος καὶ Ἡρακλείδης, ἔτι δ' ἄλλοι πλείονες, πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὸν Ξέρξην. Τοῖς δὲ χρονικοῖς δοκεῖ μᾶλλον ὁ Θουκυδίδης συμφέρεσθαι, καίπερ οὐδ' αὐτοῖς ἀτρέμα συντεταραγμένοις. Ὁ δ' οὖν Θεμιστοκλῆς γενόμενος παρ' αὐτὸ τὸ δεινὸν ἐντυγχάνει πρῶτον Ἀρταβάνῳ τῷ χιλιάρχῳ, λέγων Ἑλλήν μὲν εἶναι, βούλεσθαι δ' ἐντυχεῖν βασιλεῖ περὶ πραγμάτων μεγάλων καὶ πρὸς ἃ τυγχάνει μάλιστα σπουδάζων ἐκεῖνος. Ὁ δὲ φησιν· «ᾧ ξένε, νόμοι διαφέρουσιν ἀνθρώπων· ἄλλα δ' ἄλλοις καλά· καλὸν δὲ πᾶσι τὰ οἰκεῖα κοσμεῖν καὶ σφάζειν. Ὑμᾶς μὲν οὖν ἐλευθερίαν μάλιστα θαυμάζειν καὶ ἰσότητα λόγος· ἡμῖν δὲ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων κάλλιστος οὗτός ἐστι, τιμᾶν βασιλέα καὶ προσκυνεῖν ὡς εἰκόνα θεοῦ τοῦ τὰ πάντα σφάζοντος. Εἰ μὲν οὖν ἐπαινῶν τὰ ἡμέτερα προσκυνήσεις, ἔστι σοι καὶ θεάσασθαι βασιλέα καὶ προσειπεῖν· εἰ δ' ἄλλο τι φρονεῖς, ἀγγέλοις ἑτέροις χρῆση πρὸς αὐτόν. Βασιλεῖ γὰρ οὐ πάτριον ἀνδρὸς ἀκροᾶσθαι μὴ προσκυνήσαντος». Ταῦθ' ὁ Θεμιστοκλῆς ἀκούσας λέγει πρὸς αὐτόν· «Ἄλλ' ἔγωγε τὴν βασιλέως, ᾧ Ἀρτάβανε, φήμην καὶ δύναμιν

αυξήσων ἀφίγμαι, καὶ αὐτός τε πείσομαι τοῖς ὑμετέροις νόμοις, ἐπεὶ θεῶ τῷ μεγαλύνοντι Πέρσας οὕτω δοκεῖ, καὶ δι' ἐμὲ πλείονες τῶν νῦν βασιλέα προσκυνήσουσιν, ὥστε τοῦτο μηδὲν ἐμποδὼν ἔστω τοῖς λόγοις, οὓς βούλομαι πρὸς ἐκεῖνον εἰπεῖν». «Τίνα δ'» εἶπεν ὁ Ἀρτάβανος «Ἑλλήνων ἀφίχθαι σε φῶμεν; οὐ γὰρ ἰδιώτῃ τὴν γνώμην ἔοικας». Καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς· «Τοῦτ' οὐκέτ' ἄν» ἔφη «πύθοιτό τις, Ἀρτάβανε, πρότερος βασιλέως». Οὕτω μὲν ὁ Φανίας φησὶν· ὁ δ' Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς Περὶ πλούτου προσιστόρησε διὰ γυναικὸς Ἐρετρικῆς, ἣν ὁ χιλίαρχος εἶχε, τῷ Θεμιστοκλεῖ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔντευξιν γενέσθαι καὶ σύστασιν.

XXVIII. Ἐπεὶ δ' οὖν εἰσῆχθη πρὸς βασιλέα καὶ προσκυνήσας ἔστη σιωπῇ, προστάξαντος τῷ ἔρμηνεῖ τοῦ βασιλέως ἐρωτῆσαι, τίς ἐστί, καὶ τοῦ ἔρμηνέως ἐρωτήσαντος, εἶπεν· «Ἦκω σοι, βασιλεῦ, Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος ἐγὼ φυγὰς ὑφ' Ἑλλήνων διωχθεὶς, ᾧ πολλὰ μὲν ὀφείλουσι Πέρσαι κακά, πλείω δὲ ἀγαθὰ κωλύσαντι τὴν δίωξιν, ὅτε τῆς Ἑλλάδος ἐν ἀσφαλεῖ γεγενημένης παρέσχε τὰ οἰκεῖα σφζόμενα χαρίσασθαι τι καὶ ὑμῖν. Ἐμοὶ μὲν οὖν πάντα πρόποντα ταῖς παρούσαις συμφοραῖς ἐστί, καὶ παρεσκευασμένος ἀφίγμαι δέξασθαι τε χάριν εὐμενῶς διαλλαττομένου καὶ παραιτεῖσθαι μνησικακοῦντος ὀργήν· σὺ δὲ τοὺς ἐμοὺς ἐχθροὺς μάρτυρας θέμενος ὧν εὐεργέτησα Πέρσας, νῦν ἀπόχρησαι ταῖς ἐμαῖς τύχαις πρὸς ἐπίδειξιν ἀρετῆς μᾶλλον ἢ πρὸς ἀποπλήρωσιν ὀργῆς. Σώσεις μὲν γὰρ ἰκέτην σόν, ἀπολεῖς δ' Ἑλλήνων πολέμιον γενόμενον». Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπεθείασε τῷ λόγῳ προσδιελθὼν τὴν ὄψιν, ἣν

εἶδεν ἐν Νικογένους, καὶ τὸ μάντευμα τοῦ Δωδωναίου Διός, ὡς κελευσθεὶς πρὸς τὸν ὁμώνυμον τοῦ θεοῦ βαδίζειν συμφρονήσειε πρὸς ἐκεῖνον ἀναπέμπεσθαι· μεγάλους γὰρ ἀμφοτέρους εἶναι τε καὶ λέγεσθαι βασιλέας. Ἀκούσας δ' ὁ Πέρσης ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν ἀπεκρίνατο, καίπερ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ· μακαρίσας δὲ πρὸς τοὺς φίλους ἑαυτὸν ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγίστῃ, καὶ κατευξάμενος αἶει τοῖς πολεμίοις τοιαύτας φρένας δίδοναι τὸν Ἀρειμάνιον, ὅπως ἐλαύνωσι τοὺς ἀρίστους ἐξ ἑαυτῶν, θῦσαι τε τοῖς θεοῖς λέγεται καὶ πρὸς πόσιν εὐθύς τραπέσθαι, καὶ νύκτωρ ὑπὸ χαρᾶς διὰ μέσων τῶν ὕπνων ἐκβοῆσαι τοὺς *«Ἔχω Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον»*.

XXIX. Ἄμα δ' ἡμέρα συγκαλέσας τοὺς φίλους εἰσήγεν αὐτόν, οὐδὲν ἐλπίζοντα χρηστὸν ἐξ ὧν ἑώρα τοὺς ἐπὶ θύραις, εὐθύς ὡς ἐπύθοντο τοῦνομα παριόντος, αὐτοῦ, χαλεπῶς διακειμένους καὶ κακῶς λέγοντας. Ἐτι δὲ Ῥωξάνης ὁ χιλιάρχος, ὡς κατ' αὐτὸν ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς προσιών, καθημένου βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων σιωπώντων, ἀτρέμα στενάξας εἶπεν· *«Ὅφρις Ἑλλήν ὁ ποικίλος, ὁ βασιλέως σε δαίμων δεῦρο ἤγαγεν»*. Οὐ μὴν ἀλλ' εἰς ὄψιν ἐλθόντος αὐτοῦ καὶ πάλιν προσκυνήσαντος, ἀσπασάμενος καὶ προσειπὼν φιλοφρόνως ὁ βασιλεὺς, ἤδη μὲν ἔφησεν αὐτῷ διακόσια τάλαντα ὀφείλειν· κομίσαντα γὰρ αὐτὸν ἀπολήψεσθαι δικαίως τὸ ἐπικηρυχθὲν τῷ ἀγαγόντι· πολλῷ δὲ πλείω τούτων ὑπισχνεῖτο, καὶ παρεθάρρυνε καὶ λέγειν ἐδίδου περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἃ βούλοιο παρορησιαζόμενον. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπεκρίνατο τὸν λόγον εὐοικεῖναι τοῦ ἀνθρώπου τοῖς ποικίλοις στρώ-

μασιν· ὡς γὰρ ἐκεῖνα καὶ τοῦτον ἐκτεινόμενον μὲν ἐπιδεικνύναι τὰ εἶδη, συστελλόμενον δὲ κρύπτειν καὶ διαφθεῖρειν· ὅθεν αὐτῷ χρόνου δεῖν. Ἐπεὶ δ' ἠσθέντος τοῦ βασιλέως τῇ εἰκασίᾳ καὶ λαμβάνειν κελεύσαντος, ἐνιαυτὸν αἰτησάμενος καὶ τὴν Περσίδα γλῶτταν ἀποχρώντως ἐκμαθὼν ἐνετύγχανε βασιλεῖ δι' αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἐκτὸς δόξαν παρέσχε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων διειλέχθαι· πολλῶν δὲ καινοτομουμένων περὶ τὴν αὐλήν καὶ τοὺς φίλους ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, φθόνον ἔσχε παρὰ τοῖς δυνατοῖς, ὡς καὶ κατ' ἐκείνων παρησιὰ χρῆσθαι πρὸς αὐτὸν ἀποτετολμηκῶς. Οὐδὲ γὰρ ἦσαν αἱ τιμαὶ ταῖς τῶν ἄλλων εἰκυῖαι ξένων, ἀλλὰ καὶ κυνηγεσίῳ βασιλεῖ μετέσχε καὶ τῶν οἴκοι διατριβῶν, ὥστε καὶ μητρὶ τῇ βασιλέως εἰς ὄψιν ἐλθεῖν καὶ γενέσθαι συνήθης, διακοῦσαι δὲ καὶ τῶν μαγικῶν λόγων τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. Ἐπεὶ δὲ Δημάρατος ὁ Σπαρτιάτης αἰτήσασθαι δωρεὰν κελευσθεὶς ἠτήσατο τὴν κίταριν, ὥσπερ οἱ βασιλεῖς, ἐπαιρόμενος εἰσελάσαι διὰ Σάρδεων, Μιθροπαύστης μὲν ἀνεπιὸς ὢν βασιλέως εἶπε τοῦ Δημαράτου τῆς τιάρας ἀψάμενος· *«Αὕτη μὲν ἡ κίταρις οὐκ ἔχει ἐγκέφαλον, ὃν ἐπικαλύψει· σὺ δ' οὐκ ἔση Ζεὺς, ἂν λάβης κεραυνόν»*. Ἀπωσαμένου δὲ τὸν Δημάρατον ὀργῇ διὰ τὸ αἶτημα τοῦ βασιλέως καὶ δοκοῦντος ἀπαραιτήτως ἔχειν πρὸς αὐτόν, ὁ Θεμιστοκλῆς δεηθεὶς ἔπεισε καὶ διήλλαξε. Λέγεται δὲ καὶ τοὺς ὕστερον βασιλεῖς, ἐφ' ὧν μᾶλλον αἱ Περσικαὶ πράξεις ταῖς Ἑλληνικαῖς ἀνεκράθησαν, ὁσάκις δεηθεῖεν ἄνδρὸς Ἑλλήνος, ἐπαγγέλλεσθαι καὶ γράφειν πρὸς ἕκαστον, ὡς μείζων ἔσοιτο παρ' αὐτῷ Θεμιστοκλέους. Αὐτὸν δὲ τὸν Θεμι-

στοκλέα φασίν ἤδη μέγαν ὄντα καὶ θεραπευόμενον ὑπὸ πολλῶν λαμπρᾶς ποτε τραπέζης παρατεθείσης πρὸς τοὺς παῖδας εἰπεῖν· «ὦ παῖδες, ἀπωλόμεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα». Πόλεις δ' αὐτῷ τρεῖς μὲν οἱ πλεῖστοι δοθῆναι λέγουσιν εἰς ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ὄψον, Μαγνησίαν καὶ Λάμψακον καὶ Μυοῦντα· δύο δ' ἄλλας προστίθουσιν ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης καὶ Φαινίας, Περκώτην καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἀμπερόνην.

XXX. Καταβαίνοντι δ' αὐτῷ πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις ἐπὶ θάλατταν Πέρσης ἀνὴρ Ἐπιξύης ὄνομα, σατραπεύων τῆς ἄνω Φρυγίας, ἐπεβούλευσε, παρεσκευακῶς ἔκπαλαι Πισίδας τινὰς ἀποκτενοῦντας, ὅταν ἐν τῇ καλουμένῃ κώμῃ Λεοντοκεφάλῳ γενόμενος καταυλισθῆ. Τῷ δὲ λέγεται καθεύδοντι μεσημβρίας τὴν μητέρα τῶν θεῶν ὄναρ φανεῖσαν εἰπεῖν· «ὦ Θεμιστόκλεις, ὑστέρει κεφαλῆς λέοντων, μὴ λέοντι περιπέσης. Ἐγὼ δ' ἀντὶ τούτου σ' αἰτῷ θεράπαιναν Μνησιπτολέμαν». Διαταραχθεὶς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς προσευξάμενος τῇ θεῷ τὴν μὲν λεωφόρον ἀφήκεν, ἑτέρα δὲ περιελθὼν καὶ παραλλάξας τὸν τόπον ἐκεῖνον ἤδη νυκτὸς οὔσης κατηυλίσσατο. Τῶν δὲ τὴν σκηνὴν κοιμιζόντων ὑποζυγίων ἑνὸς εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντος, οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους οἰκέται τὰς αὐλαίας διαβρόχους γενομένας ἐκπετάσαντες ἀνέψυχον· οἱ δὲ Πισίδαι τὰ ξίφη λαβόντες ἐν τούτῳ προσεφέροντο, καὶ τὰ ψυχόμενα πρὸς τὴν σελήνην οὐκ ἀκριβῶς ἰδόντες φήθησαν εἶναι τὴν σκηνὴν τὴν Θεμιστοκλέους κάκεινον ἔνδον εὐρήσειν ἀναπαυόμενον. Ὡς δ' ἐγγὺς γενομένοι τὴν αὐλαίαν ἀνέστελλον, ἐπιπίπτουσιν αὐτοῖς οἱ παραφυλάττοντες καὶ συλλαμβάνουσι. Διαφυ-

γὼν δὲ τὸν κίνδυνον οὕτω καὶ θαυμάσας τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θεοῦ ναόν τε κατεσκεύασεν ἐν Μαγνησίᾳ Δινδυμῆνης καὶ τὴν θυγατέρα Μνησιπτολέμαν ἰέρειαν ἀπέδειξεν.

XXXI. Ὡς δ' ἦλθεν εἰς Σάρδεις καὶ σχολὴν ἄγων ἐθεῖτο τῶν ἱερῶν τὴν κατασκευὴν καὶ τῶν ἀναθημάτων τὸ πλῆθος, εἶδε καὶ ἐν Μητρὸς ἱερῷ τὴν καλουμένην ὑδροφόρον κόρην χαλκῆν, μέγεθος δίπηχυν, ἦν αὐτός, ὅτε τῶν Ἀθήνησιν ὑδάτων ἐπιστάτης ἦν, ἐλὼν τοὺς ὑφαιρουμένους τὸ ὕδωρ καὶ παροχετεύοντας, ἀνέθηκεν ἐκ τῆς ζημίας ποιησάμενος· εἴτε δὴ παθὼν τι πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἀναθήματος, εἴτε βουλόμενος ἐνδείξασθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσην ἔχει τιμὴν καὶ δύναμιν ἐν τοῖς βασιλέως πράγμασι, λόγον τῷ Λυδίας σατράπῃ προσήνεγκεν αἰτούμενος ἀποστεῖλαι τὴν κόρην εἰς τὰς Ἀθήνας. Χαλεπαίνοντος δὲ τοῦ βαρβάρου καὶ βασιλεῖ γράψειν φήσαντος ἐπιστολὴν, φοβηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὴν γυναικωνίτιν κατέφυγε, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ θεραπεύσας χρήμασιν ἐκεῖνόν τε κατεπράυνε τῆς ὀργῆς καὶ πρὸς τὰ ἄλλα παρεῖχεν ἑαυτὸν εὐλαβέστερον, ἤδη καὶ τὸν φθόνον τῶν βαρβάρων δεδοικώς. Οὐ γὰρ πλανώμενος περὶ τὴν Ἀσίαν, ὥς φησι Θεόπομπος, ἀλλ' ἐν Μαγνησίᾳ μὲν οἰκῶν, καρπούμενος δὲ δωρεὰς μεγάλας καὶ τιμώμενος ὅμοια Περσῶν τοῖς ἀρίστοις, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀδεῶς διῆγεν, οὐ πάνυ τι τοῖς Ἑλληνικοῖς πράγμασι βασιλέως προσέχοντος ὑπ' ἀσχολιῶν περὶ τὰς ἄνω πράξεις. Ὡς δ' Αἴγυπτός τε ἀφισταμένη βοηθούντων Ἀθηναίων καὶ τριήρεις Ἑλληνικαὶ μέχρι Κύπρου καὶ Κιλικίας ἀναπλέουσαι καὶ Κίμων θαλασσοκρατῶν ἐπέστρεψεν αὐτὸν ἀντεπιχειρεῖν τοῖς Ἑλλησι

καὶ κολούειν αὐξανομένους ἐπ' αὐτόν, ἤδη δὲ καὶ δυνάμεις ἐκινούντο καὶ στρατηγοὶ διεπέμποντο καὶ κατέβαινον ἀγγελίαι πρὸς Θεμιστοκλέα, τῶν Ἑλληνικῶν ἐξάπτεσθαι κελεύοντος βασιλέως καὶ βεβαιοῦν τὰς ὑποσχέσεις, οὔτε δι' ὀργὴν τινα παροξυνθεὶς κατὰ τῶν πολιτῶν οὔτε ἐπαρθεὶς τιμῇ τοσαύτῃ καὶ δυνάμει πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἴσως μὲν οὐδ' ἐφικτὸν ἠγούμενος τὸ ἔργον, ἄλλους τε μεγάλους τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης στρατηγούς τότε καὶ Κίμωνος ὑπερφυῶς εὐημεροῦντος ἐν τοῖς πολεμικοῖς, τὸ δὲ πλεῖστον αἰδοῖ τῆς τε δόξης τῶν πράξεων τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν τροπαίων ἐκείνων, ἄριστα βουλευσάμενος ἐπιθεῖναι τῷ βίῳ τὴν τελευτὴν πρέπουσαν ἔθυσε τοῖς θεοῖς, καὶ τοὺς φίλους συναγαγὼν καὶ δεξιωσάμενος, ὡς μὲν ὁ πολὺς λόγος, αἶμα ταύρειον πιών, ὡς δ' ἔνιοι, φύρμακον ἐφήμερον προσενεγκάμενος ἐν Μαγνησίᾳ κατέστρεψε, πέντε πρὸς τοῖς ἐξήκοντα βεβιωκῶς ἔτη καὶ τὰ πλεῖστα τούτων ἐν πολιτείαις καὶ ἡγεμονίαις. Τὴν δ' αἰτίαν τοῦ θανάτου καὶ τὸν τρόπον πυθόμενον βασιλέα λέγουσιν ἔτι μᾶλλον θαυμάσαι τὸν ἄνδρα καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ οἰκείοις χρώμενον διατελεῖν φιλανθρωπῶς.

XXXII. Ἀπέλιπε δὲ Θεμιστοκλῆς παῖδας ἐκ μὲν Ἀρχίππης τῆς Λυσάνδρου τοῦ Ἀλωπεκῆθεν Ἀρχέπολιν καὶ Πολύευκτον καὶ Κλεόφαντον, οὗ καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος ὡς ἱππέως ἀρίστου, τᾶλλα δ' οὐδενὸς ἀξίου γενομένου μνημονεύει. Τῶν δὲ πρεσβυτάτων Νεοκλῆς μὲν ἔτι παῖς ὢν ὑφ' ἵππου δηχθεὶς ἀπέθανε, Διοκλέα δὲ Λύσανδρος ὁ πάππος υἷὸν ἐποίησατο. Θυγατέρας δὲ πλείους ἔσχεν, ὧν Μνησιπτολέμαν μὲν ἐκ τῆς δευτέρας γυναικὸς

γενομένην Ἀρχέπτολις ὁ ἀδελφὸς οὐκ ὄν ὁμομήτριος ἔγημεν, Ἰταλίαν δὲ Πανθοίδης ὁ Χῖος, Σύβαριν δὲ Νικομήδης ὁ Ἀθηναῖος· Νικομάχην δὲ Φρασικλῆς ὁ ἀδελφιδοῦς Θεμιστοκλέους, ἤδη τετελευτηκότος ἐκείνου, πλεύσας εἰς Μαγνησίαν ἔλαβε παρὰ τῶν ἀδελφῶν, νεωτάτην δὲ πάντων τῶν τέκνων Ἀσίαν ἔθρεψε. Καὶ τάφον μὲν αὐτοῦ λαμπρὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ Μάγνητες ἔχουσι· περὶ δὲ τῶν λειψάνων οὗτ' Ἀνδοκίδη προσέχειν ἄξιον ἐν τῷ Πρὸς τοὺς ἐταίρους λέγοντι, φωράσαντας τὰ λείψανα διαρροῖσαι τοὺς Ἀθηναίους (ψεύδεται γὰρ ἐπὶ τὸν δῆμον παροξύνων τοὺς ὀλιγαρχικούς), ἃ τε λέγων Φύλαρχος, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ τῇ ἱστορία μονονοῦ μηχανὴν ἄρας καὶ προαγαγὼν Νεοκλέα τινὰ καὶ Δημόπολιν, υἱεῖς Θεμιστοκλέους, ἀγῶνα βούλεται κινεῖν καὶ πάθος, οὐδ' ἂν ὁ τυχὼν ἀγνοήσειεν ὅτι πέπλασται. Διόδωρος δ' ὁ περιγητῆς ἐν τοῖς Περὶ μνημάτων εἴρηκεν, ὡς ὑπονοῶν μᾶλλον ἢ γινώσκων, ὅτι περὶ τὸν μέγαν λιμένα τοῦ Πειραιῶς ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἄλκιμον ἀκρωτηρίου πρόκειται τις οἶον ἀγκών, καὶ κάμψαντι τοῦτον ἐντός, ἢ τὸ ὑπεῦδιον τῆς θαλάττης, κρηπὶς ἐστὶν εὐμεγέθης καὶ τὸ περὶ αὐτὴν βομοειδὲς τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους. Οἶεται δὲ καὶ Πλάτωνα τὸν κωμικὸν αὐτῷ μαρτυρεῖν ἐν τούτοις·

Ἄσος δὲ τύμβος ἐν καλῷ κεχωσμένος
 τοῖς ἐμπόροις πρόσρησις ἔσται πανταχοῦ,
 τοὺς τ' ἐκπλέοντας εἰσπλέοντάς τ' ὄψεται,
 χόπότην ἄμιλλ' ἢ τῶν νεῶν, θεάσεται.

Τοῖς δ' ἀπὸ γένους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τιμαί τινες ἐν Μαγνησίᾳ φυλαττόμεναι μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων ἦσαν, ὅς ἐκαρποῦτο Θεμιστοκλῆς Ἀθηναῖος, ἡμέτερος συνήθης καὶ φίλος παρ' Ἀμμωνίῳ τῷ φιλοσόφῳ γενόμενος.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Πλούταρχου

Ὁ Πλούταρχος ἐγεννήθη τῷ 46 μ. Χ. ἐν Χαιρωνείᾳ τῆς Βοιωτίας ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ὡς υἱὸς ἐπιφανῶν καὶ εὐπόρων γονέων ἔτυχεν ὁ Πλούταρχος ἐπιμελεγημένης ἀνατροφῆς καὶ παιδείσεως. Νέος ὢν ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ ῥητορικὴν. Κατόπιν μετέβη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔδραν τῶν γραμμάτων, ὅπου ὀλίγον μόνον χρόνον διέτριψε.

Καὶ εἰς τὴν μητρόπολιν δὲ τοῦ τότε κόσμου, τὴν Ρώμην, μετέβη πολλάκις ὁ Πλούταρχος, ὅπου συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας μὲ πολλοὺς ἐπιφανεῖς Ῥωμαίους. Παρὰ τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐτῇ τῆς Ῥώμης ἀπέκτησε μεγάλην δύναμιν διὰ τὴν πολυμαθειαν καὶ τὰς ἄλλας του ἀρετάς. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς (98—117 μ. Χ.) ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ὑπατικοῦ ἀξιώματος.

Ἀλλὰ ἂν καὶ τοσοῦτον ἐτιμήθη ἐν Ῥώμῃ ὁ Πλούταρχος, ἀφιέρωσεν ὅμως ὅλον του τὸν βίον εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν Χαιρωνείαν. Ἐν ταύτῃ ἔλαβεν οὗτος τὸ ἀξίωμα τοῦ *οδοποιοῦ* καὶ τὸ τοῦ *ἀρχοντος*, πιθανώτατα δὲ ἔγινε καὶ *Βοιωτάρχης*. Καὶ εἰς τὴν καθόλου δὲ διοίκησιν τῆς εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑποτεταγμένης πατρίδος του ἐλάμβανεν ἐνεργὸν μέρος ὁ Πλούταρχος, καθόσον ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς εἶχε διατάξει νὰ ζητοῦν τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ ὅλων τῶν ζητημάτων οἱ

ἐκάστοτε ἄρχοντες τῆς Ἀχαΐας*. Ἐν προβεβηκυῖα δὲ ἡλικίᾳ ἀπομακρυνθεὶς τοῦ δημοσίου βίου ἔγινεν ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ὁ Πλούταρχος ἀπέθανε περὶ τὸ 125 μ. Χ.

2. Συγγράμματα τοῦ Πλουτάρχου

Τὰ σφζόμενα συγγράμματα τοῦ Πλουτάρχου διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, ἧτοι εἰς τὰ ἱστορικά καὶ τὰ φιλοσοφικά. Καὶ εἰς μὲν τὰ ἱστορικά ἀνήκουν οἱ Βίοι πενήτηντα ἐπιφανῶν ἀνδρῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, εἰς δὲ τὰ φιλοσοφικά τὰ καλούμενα Ἡθικά, ἧτοι ὀγδοήκοντα τρεῖς πραγματεῖαι ποικίλου περιεχομένου.

* Ἀχαΐα ἐκαλεῖτο ἡ ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἢ περιλαμβάνουσα τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

Τὰ ἐκ γένους=τὸ γένος ἢ καταγωγὴ ἀμαυρότερος (συγκρ. ἀντιθέσεως) πρὸς δόξαν οὐχὶ ἔνδοξος, ἀσημος, ἀφανής· τῶν δῆμων γενικ. διαιρετικὴ· Ἐβρότονον (τὸ) ἔνν. «εἰμί» κλπ., ἐπίγραμμα ἐπιτάφιον, τοῦ ὁποίου ἀγνοοῦμεν τὸν ποιητὴν· Θρηΐσσα (ἰωνικῶς) Θραττα· φημι καυχῶμαι· συντελῶ εἰς ... συνεισφέρω εἰς ..., ἀνήκω εἰς τινα (φορολογικὴν) τάξιν, φοιτῶ εἰς . . .· ἐνείχετο νοθεΐα εἶχε τὸ ὄνειδος ὅτι ἦτο νόθος· εὔγεγονῶς γνήσιος· ἀλείφομαι ἀλείφομαι (δι' ἐλαίου) πρὸς γυμνικὰς ἀσκήσεις, γυμνάζομαι· δοκεῖ ἐνταῦθα=λέγεται· διορισμὸς διάκρισις· Φλυῆσιν =ἐν Φλύα· τελεστήριον ναὸς πρὸς μύθησιν (εἰς μυστήρια)· γραφὴ τοιχογραφία· ἱστορῶ ἀναφέρω.

Νόθος πρὸς μητρὸς νόθοι ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθήναις καὶ ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ὁ μὲν πατὴρ ἦτο πολίτης Ἀθηναῖος (ἀστός), ἢ δὲ μήτηρ ξένη (οὐχὶ Ἀθίς). Οὗτοι εἶχον πολιτικὰ δικαιώματα μέχρι τοῦ 450 π. Χ., ὅτε τῇ εἰσηγήσει τοῦ Περικλέους ἐψηφίσθη νόμος, κατὰ τὸν ὁποῖον πολιτικὰ δικαιώματα ἐν Ἀθήναις εἶχον μόνον οἱ γεννηθέντες ἐκ γονέων ἀμφοτέρων ἀστών· διὸ τ. ἔ. ἐπειδὴ ἦτο νόθος πυλῶν τ. ἔ. τῆς πόλεως· διὰ τὴν μητέρα Ἀλκμήνην· ὑπὸ τῶν βαρβάρων τ. ἔ. τῶν Περσῶν· ὡς Σιμωνίδης ἱστορήκεν ὁ Σιμωνίδης θὰ ἀνέφερε πιθανῶς τὸν ἐμπρησμὸν καὶ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ἐν Φλύα τελεστήριου εἰς τι ἐπίγραμμα ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἢ καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν πράξιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2.

Φορὰ ὀρμή, ζωηρότης· συνετός ὁ ἔχων ὀξύτητα ἀντιλήψεως· προαίρεσις θέλησις· ἀνεσις ἀνάπαυσις· ὀαθυμῶ μένω ἀργός· μελετῶ λόγους ἀσχολοῦμαι, ἀσκοῦμαι εἰς λόγους (ῥητορικούς)· πρὸς ἑαυτὸν μόνος του· παιδεύσις μέσον παιδείσεως, μάθημα·

ἠθοποιὸς ὁ μορφῶνων τὸ ἦθος, τὸν χαρακτήρα· χάρις τέρψις· ἔλευθέριος ὁ ἀρμόζων εἰς ἐλευθέρους ἄνδρας· *πραῖξις* πρακτικὴ ἱκανότης· *ὑπερερεῶ τινος* πολὺ ἀγαπῶ τι· *παρ' ἡλικίαν* περισσότερο ἢ ὅσον ἦτο φυσικὸν εἰς τὴν ἡλικίαν (του)· *φύσις* φυσικὰ προτερήματα· *ἐλευθέριοι καὶ ἀστεῖται διατριβαί* συναναστροφαί, διασκεδάσεις ἀρμόζουσαι εἰς καλῶς ἀνατεθραμμένους καὶ εἰς κατόικους πόλεως· *φορτικώτερον* (συγκριτ. ἀντιθέσεως) κάπως ἀγροίκως· *ἀρμόττομαι λύραν* χορδίζω λύραν· *ψαλτήριον* ὄργανον μουσικὸν ὁμοιάζον πρὸς τὴν ἄρπαν· *ἄπτομαι τῶν χρόνων* ὑπολογίζω τὰς χρονολογίας· *συνδιατρίβω τινὶ* εἶμαι φίλος τινός· *ζηλωτῆς* μιμητής, μαθητής· *δεινότης πολιτικὴ ἱκανότης* εἰς τὴν πολιτικὴν, ἱκανότης τοῦ κυβερνᾶν· *σύνεσις δραστήριος* εὐθυκρισία εἰς τὰς (πολιτικὰς) πράξεις· *ἐπιτήδευμα* ἐνασχόλησις, ἐπάγγελμα, ἔργον, πράξις· *αὔρεσις* σύστημα· *ἐκ διαδοχῆς* = κατὰ παράδοσιν· *δικανικαὶ τέχναι*, τέχναι χρήσιμοι εἰς τὰ δικαστήρια· *ἀνώματος καὶ ἀστάθμητος* ἀκατάστατος· *καθ' αὐτὴν μόνην*· *λόγος* λογικόν, ὀρθοφροσύνη· *ἐξίσταμαι πρὸς τι* ἐκτρέπομαι, παρεκκλίνω πρὸς τι· *κατάρτυσις* ἀσκήσις· *ἐξαεῖω τινος* κρεμῶ ἔκ τινος, κολλῶ εἰς τι· *διηγήματα* συναπτόεν πρὸς τὸ «πλάττοντες»· *ἀτιμία* δυσφημία· *κατεψεῦσθαι* ἐνν. αὐτοῦ· *καταψεύδομαι τινος* ψευδῶς δημιουργοῦμαι, πλάττομαι κατὰ τινος· *τὰ κοινὰ πράττω* πολιτεύομαι· *δημαγωγός* (δῆμος, ἄγω) πολιτικὸς ἀρχηγός· *οἱ πολλοὶ ὁ λαός*· *ὁμοίως ἔχω πρὸς τινα* ὁμοίως φέρομαι πρὸς τινα.

Λύραν ἀρμόσασθαι ἢ λύρα ἦτο ἔγχορδον μουσικὸν ὄργανον μὲ ἐπτὰ συνήθως χορδὰς, ὅπως καὶ ἡ κιθάρα, ἣτις ὀλίγον διέφερεν αὐτῆς· *Περικλεῖ*, ὃς πολὺ νεώτερος ἦν *Θεμ.* ὁ Θεμιστοκλῆς ἐγεννήθη τῷ 527 π. X., ὁ δὲ Περικλῆς τῷ 495 π. X.· *πολιορκούντι Σαμίους* ἢ πολιορκία τῆς Σάμου ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἐγένετο τῷ 440 π. X.· *τῶν φυσικῶν φιλοσόφων* φυσικοὶ φιλόσοφοι καλοῦνται οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνοι φιλόσοφοι τοῦ ἔκτου καὶ πέμπτου π. X. αἰῶνος, οἵτινες ἠσχολοῦντο εἰς τὴν ἔρευναν τῆς οὐσίας καὶ τῶν αἰτίων τῶν φυσικῶν ὄντων· *ἐπ' ἀμφοτέρω* τ. ἔ. καὶ εἰς τὸ καλὸν καὶ εἰς τὸ κακόν· *ἃ δὲ τούτων* τ. ἔ. τοῦ ἀνωμάλου καὶ ἀσταθμήτου τοῦ βίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

Νεανικὸς ὁ ἀνήκων εἰς νέον, ζωηρός, ἰσχυρός· τὰ πολιτικὰ πράγματα ἄπτεται τινος ἢ πολιτικῆ ἑλκύει τινά· ἰταμὸς θρασύς· ἀπέχθεια μῖσος· πορεύομαι τὴν ἐναντίαν (δόξον) τινι ἀντιπολιτεύομαι τινι· καλοκαγαθικὸς χρηστός· τρόπος χαρᾶκτῆρ· πρὸς χάριν πρὸς εὐχαρίστησιν (τοῦ λαοῦ)· ἀπὸ τοῦ βελτίστου συμφώνως πρὸς τὸ (ἠθικῶς) καλόν· ἀσφάλεια περίσκεψις συντηρητικότης· ἐνίσταμαι ἐναντιοῦμαι· παράφορος μακρόδης· φιλοτιμία φιλοδοξία· τὰ πολλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· πρὸς ἑαυτῷ μόνος του· παραιτοῦμαι τι δὲν δέχομαι τι· ἀλείφω ἑμαυτὸν προετοιμάζομαι.

Τὸν δῆμον ἐπὶ πολλὰ κινουῦντι διὰ τῆς λέξεως «πολλὰ» ἐννοεῖται ἡ ἴδρυσις πολιτικῶν συλλόγων, ἢ μεταφορὰ τοῦ ἐπινεύειου τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ Φαλήρου εἰς Πειραιᾶ καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἐκ τῶν μεταλλείων τοῦ Λαυρείου προσόδων πρὸς κατασκευὴν στόλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

Ἀργύρεια μέταλλα μεταλλεῖα ἀργύρου, ἀργυρωρυχεῖα· παρέρχομαι εἰς τὸν δῆμον παρουσιάζομαι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ)· ὁ πόλεμος οὗτος ἤκμαζεν ὁ πόλεμος οὗτος ἦτο ὁ μέγιστος, ὁ σπουδαιότατος· ἢ διὰ τοῦτο δέ· ἐπισειῶ τί (τινι) σείω τι (πρὸς τινα) πρὸς ἐκφόβησιν, ἀπειλῶ (τινα) διὰ τινος· φιλονικία ἀντιζηλία· ἀποχρῶμαι τινι κάμνω ἐπωφελῆ χρησίην τινος, ἐπωφελοῦμαι τι· εὐκαιρῶς εἰς κατάλληλον περίστασιν· ἐκ τούτου χρονικ· ὑπάγω τινὰ ἑλκύω, παρασύρω τινά· ὡς ὄντας ἐκ τοῦ ἀνωτέρω «τὴν πόλιν» νοητέα ἢ αἰτιατ. τοὺς πολίτας· ἀλλῆ δύναμις· ἀμύνομαι τινα ἀποκρούω τινά· μόνιμος ὁ μένων εἰς τὸν τόπον του, εἰς τὴν θέσιν του· ναυβάτης (ναῦς, βαίνω) ναυτικός· διαβολὴν κατ' ἑμαυτοῦ παρέχω δίδω ἀφορμὴν νὰ κατηγορηθῶ· παραιροῦμαι τι ἀφαιρῶ τι· συστέλλω τινὰ συμμαζεύω, περιορίζω τινά· ἀκρίβεια ἀστηρότης· ἔστω φιλοσοφώτερον (συγκρ. ἀντιθέσεως) ἐπισκοπεῖν—(κατ' ἔγνωσαν) τοῦτο

είναι θέμα φιλοσοφικής συζητήσεως και ουχί βιογραφικής συγγραφής· μαρτυρῶ τι ἐπιβεβαιῶ τι.

Ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγινήτας πόλεμον ὁ μεταξὺ Ἀθηναίων και Αἰγινήτων πόλεμος, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος ἐνταῦθα, ἤρχισε τῷ 488 π. Χ. και ἐτελείωσε τῷ 481 π. Χ.· οὐδὲ τοῖς δόμοις τ. ἔ. τοῖς Βοιωτοῖς· ἀντὶ μονίμων ὀπλιτῶν οἱ ὀπλίται καλοῦνται ἐνταῦθα μόνιμοι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς μαχίμους ἄνδρας τῶν πλοίων (ναυτική ὀπλιτεία), οἵτινες ἠδύναντο ν' ἀποδιβάξωνται εἰς διαφόρους τόπους και ἐν περιπτώσει κινδύνου νὰ ἀποχωροῦν εἰσερχόμενοι εἰς τὰ πλοία· ὑπηρέσιον ὑπόστρωμα ἐκ δέρματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκάθηγτο οἱ κωπηλάται· τὸ καθαρὸν τοῦ πολιτεύματος ἔβλαψεν ὁ Πλούταρχος ὑπαινίσσεται τὴν μομφήν, ὅτι ἡ μεταβολὴ τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ ἡπειρωτικῆς εἰς ναυτικὴν δύναμιν ὠδήγησεν αὐτὰς εἰς τὴν ἄκρατον δημοκρατίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Σύντονος χρηματιστῆς σφοδρὸς, φοβερὸς χρηματολόγος· ἐλευθεριότης γενναιοδωρία· λαμπρὸς μεγαλοπρεπῆς· χορηγία εἰσόδημα· γλισχρότης φειδωλία, φιλαργυρία· μικρολογία μικροπρέπεια· αἰνίσσομαι τι ὑπονοῶ τι· ἔγκλημα κατηγορία, ἔρις· σπουδάζεται τις μετὰ ζήλου ἐπιδιώκεται, ἐκτιμᾶται τις· ἐκλιπαρῶ τινα θερμῶς παρακαλῶ τινα· μελετῶ ἀσχῶ τὴν τέχνην μου· παρ' αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ του· γνώριμος γνωστός, διάσημος· ἀλαξονεῖαν ὀφλισκάνω κατακρίνομαι ὡς ἀλαζῶν· σπουδῆ ἐκτίμησις· ἐναρμόττω τινὶ εὐαρεστῶ τινα, ἀρέσκω εἰς τινα· τοῦτο μὲν... τοῦτο δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ· ἀπὸ στόματος ἀπὸ μνήμης· κριτῆς δικαιοκτῆς· ἀσφαλῆς ἀξιοπίστος· συμβόλαια (τὰ) ἰδιωτικαὶ συναλλαγαὶ και αἱ ἐκ τούτων προερχόμεναι διαφοραὶ· οὐ μέτριος οὐ δίκαιος, ἄδικος· παρὰ μέλος παρὰ τὴν μελωδίαν, παραφώνως· ἀστεῖος χρηστός· ποιῶμαι εἰκόνας ἑμαυτοῦ ἐπιτρέπω (εἰς ζωγράφους) νὰ ζωγραφίσουν εἰκόνας μου· ὄψις μορφὴ τοῦ προσώπου· καταστασιάζω τινα νικῶ τινα κατὰ τὸν πολιτικὸν ἀνταγωνισμόν· μεθίστημι τινα μετατοπίζω, ἀπομακρύνω τινα.

Φιλοθύτην ὄντα . . . ἀφθόνου δεῖσθαι χορηγίας ὁ συχνὰ θυσιάζων ἐδαπάνησεν πολλά, διότι μετὰ τὰς θυσίας ἐγίνοντο συνήθως συμπόσια· ἠπέλιψε . . . ποιήσῃν δούρειον ἵππον ὁ Θεμιστοκλῆς ἠπέλιψε τὸν Διφιλίδην, ὅτι θὰ ἐνεργήσῃ νὰ εὑρεθῶν ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιφέρουν τὴν καταστροφὴν του, ὅπως ἐκ τοῦ δουρείου ἵππου ἐξήλθον οἱ καταστρέψαντες τὴν Τροίαν Ἕλληνες· *περὶ δεῖπνα* κατὰ τὰ Ὀλύμπια καὶ τὰς ἄλλας μεγάλας ἐορτὰς συνήθεια ἦτο νὰ φιλοξενοῦν οἱ πλοῦσοι τοὺς πτωχοὺς συμπολίτας τῶν *περὶ σκηνάς* οἱ ἐρχόμενοι εἰς Ὀλυμπίαν κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν ἀγῶνων δι' ἑλλησιφιν οἰκημάτων διέμενον ὑπὸ σκηνάς, τῶν ὁποίων ἡ πολυτέλεια ἐδείκνυε τὸν πλοῦτον καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν τῶν ἐχόντων· *ἐκείνῳ γὰρ ὄντι νέῳ* ὁ Κίμων ἦτο 17 ἔτη νεώτερος τοῦ Θεμιστοκλέους· *χορηγῶν τραγωδοῖς* ὁ Θεμ. ἐγίνε χορηγὸς τραγωδοῖς κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν μεγάλων Διονυσίων τὸν Μάρτιον τοῦ 476 π. Χ.· ἐνίκησε δὲ ἐν τῇ θεατρικῇ ἀγῶνι ἡ τραγωδία ἐκείνη, τῆς ὁποίας τὸν χορὸν αὐτὸς ὡς χορηγὸς εἶχε παρασκευάσει· *τοῦ ἀγῶνος ἔχοντος* τ. ἔ. τοῦ σκηνικοῦ ἀγῶνος· *πίνακα ἀνέθηκεν* εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διονύσου· *Φρόνιχος ἐδίδασκεν* οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ ἐδίδασκον τοὺς ὑποκριτὰς τὰ μέρη τῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλοῦντο οὗτοι διδάσκαλοι· *νοῦν οὐκ ἔχειν, Κορινθίους μὲν κλπ.* κατὰ τὸν Θεμιστοκλέα ἀσυνεσία τοῦ Σιμωνίδου ἦτο τὸ ὅτι οὗτος ἔψεγε τὸ μέγα καὶ ἐξέθετεν εἰς κοινὴν θέαν τὸ ἄσχημον. Ὡς μορφὴν δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐθεώρουν οἱ Κορινθιοὶ τὸ ἐξῆς τοῦ Σιμωνίδου· «Κορινθίοις δ' οὐ μέμφεται τὸ ἴδιον». Ὁ Σιμωνίδης εἶπε τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὴν παράδοσιν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ βασιλεῖς τῆς Λυκίας κατήγοντο ἀπὸ τοῦ Γλαύκου, υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Κορίνθου Σισύφου. Ἐπειδὴ δὲ σύμμαχος τῶν Τρώων ἦτο ὁ Κορινθίος ἦρωας Γλαῦκος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἱππολόχου, ὁ βασιλεὺς τῶν Λυκίων, οἱ Τρῶες δὲν θὰ παρεπονοῦντο κατὰ τῶν Κορινθίων τῶν ἐστρατευσάντων κατὰ τῆς Τροίας ὑπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα· *ἐξοστρακισθέντα τὸν Ἀριστείδην* ὁ Ἀρ. ἐξωστρακίσθη τῷ 482 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6.

Ἐξίσταμαί τινος απομακρύνομαί τινος, δηλῶ ὅτι δὲν δέχομαί τι· *δεινὸς εἰπεῖν* ἱκανὸς εἰς τὸν λόγον, ἱκανὸς ῥήτωρ· *μαλακὸς τῇ ψυχῇ* δειλός· *ἦττων χρημάτων* εὐάλωτος ὑπὸ χρημάτων· *ἐπίδοξος* προσδοκώμενος, πιθανός· *χειροτονία* ἀνάτασις τῆς χειρός, ψηφοφορία δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν, ἐκλογή· *ἐξωνοῦμαι τι* ἐξαγοράζω τι· *δίγλωττος* ὁ ὁμιλῶν δύο γλώσσας, διερμηνεύς· *ψήφισμα* ἀπόφασις τῆς ἐκκλησίας· *φωνή Ἑλληνίς* γλῶσσα Ἑλληνική· *χρηῆσαι* ἄβρ. τοῦ β. κίρημι=παρέχω (τι) εἰς χρήσιν, δανείζω· *λέγω* προτείνω· *ἄτιμος* ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον φονεύσας τις δὲν ὑπόκειται εἰς τιμωρίαν, προγεγραμμένος· *μἐγιστον* (αὐτοῦ ἐστι) σπουδαισιτάτη πράξις (αὐτοῦ εἶναι).

Τοῦ Μήδου τ. ἔ. τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων (=τῶν Περσῶν)· *τῶν Ἀθηναίων βουλευομένων περὶ στρατηγοῦ* τ. ἔ. περὶ ἐκλογῆς στρατηγοῦ μὲ ἀπεριόριστον ἐξουσίαν (στρατηγοῦ αὐτοκράτορος)· *ὅτι τὸν ἐκ Μήδων χρυσὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκόμισεν* ὁ Ἄρθμιος εἶχε σταλῆ μετὰ χρημάτων ὑπὸ τοῦ Ξέρξου πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα διὰ τούτων πείσῃ αὐτοὺς νὰ συμπράξουν μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7.

Ἐπειθε παρατατ. τῆς προσπαθείας· *ὡς προσωτάτω* ὅσον τὸ δυνατὸν μακρὰν· *προκινδυνεύω τινὸς* πολεμῶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τινός· *ὡς προκινδυνευσόντων* νοητέα ἢ γενικὴ «αὐτῶν» (τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων)· *ἀναχωρῶ* ἐπιστρέφω· *προσγίγνομαι τινι* προστίθεμαι, προσχωρῶ πρὸς τινα· *οὐκ ἀξιῶ* δὲν θεωρῶ ὀρθόν· *ὁμοῦ τι* σχεδόν· *συνορῶ τι* καλῶς ἐνοῶ τι· *παρήμι τινί τι* παραχωρῶ εἰς τινά τι· *εἰς τὰ λοιπὰ* εἰς τὸ ἐξῆς, εἰς τὸ μέλλον· *προάγω τινὰ* εἰς δόξαν κάμνω τινὰ νὰ ἀποκτήσῃ φήμην· *εὐγνωμοσύνη* σύνεσις, φρόνησις· *περιγίγνομαι τινος* νικῶ τινα· *προσμείγνυμι τινι* προσεγγίζω, καταπλέω εἰς τινα (τόπον)· *αἱ κατὰ στόμα νῆες* τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως πλοῖα· *ὑπὲρ Σκιάθου* πέραν τῆς

(νήσου) Σκιαθού· *κομίζομαι* πορεύομαι· *ἄπτομαι Πελοποννήσου* ἐγγίζω, καταπλέω εἰς τὴν Πελ· *προσπεριβάλλομαι* τι· *ἀσφαλίζω* τι· *ἀπρόσομαχος* ἀκαταμάχητος· *προΐεμαί* (τινα) = ἐγκαταλείπω (τινά)· *διαλέγομαι* τινι διαπραγματεύομαι μετὰ τινος· *τοῖς περὶ τὸν Εὐρυβιάδην* = «τῷ Εὐρυβιάδῃ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ»· *τριηρίτης* ὁ ὑπηρετῶν ἐν τριήρει ὡς ὀπλίτης ἢ ὡς ἐρέτης· *ἀθυμῶ* στενοχωροῦμαι· *βαρέως φέρω* ἀγανακτῶ, δυσανασχετῶ· *κίστη* κιβώτιον, κάλαθος· *ὑποθεῖς κάτω* ἢ πρόθ. «ὑπὸ» ἐνταῦθα ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ «κρυφίως»· *μεθ' ἡμέραν* τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

Θεαλίας οὐπω τότε μηδίξειν δοκούσης τοῦτο ἀναφέρεται μόνον εἰς τοὺς ἀντιπάλους τῶν Ἀλευαδῶν τῆς Λαρίσης, διότι οἱ Ἀλευάδαι εἶχον προσχωρήσει πρὸς τοὺς Πέρσας ἐλπίζοντες ὅτι διὰ τῆς βοήθειας αὐτῶν θὰ γίνουσι κύριοι ὅλης τῆς Θεσσαλίας· *ἐπεὶ ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν* οἱ Ἕλληνες ἀπῆλθον ἐκ τῶν Τεμπῶν, διότι ἔμαθον ὅτι ἐκτὸς αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ ἄλλη διάβασις ἐκ τῆς Μακεδονίας πρὸς τὴν Θεσσαλίαν· *φυλάξων τὰ στενὰ* τ. ἔ. τὰ μεταξὺ Εὐβοίας καὶ τῆς χερσονήσου Μαγνησίας· *πλήθει τῶν νεῶν σύμπαντας ὑπερέβαλλον* ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἀπετελεῖτο ἐκ 280 πλοίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 147 ἦσαν Ἀθηναϊκά· *μετὰ χρημάτων πολλῶν* ὡς ἄλλοθεν γνωρίζομεν, ταῦτα ἦσαν τριάκοντα τάλαντα· *ἐπὶ τῆς ἱερᾶς νεῶς* αἱ ἱεραὶ νῆες ἦσαν δύο, τ. ἔ. ἡ Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία, ἔργον ἔχουσαι νὰ μεταφέρουν τὰς θεωρίας, τὰς πρεσβείας καὶ τὰς διαταγὰς τῆς πόλεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8.

Κοίσιν εἰς τὰ ὅλα μεγάλην ποιῶ ἔχω μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὅλου ἀγῶνος· *ὀνίνημί* τινα ὠφελῶ τινα· *παρὰ τοὺς κινδύνους* κατὰ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας· *κομπώδης* κομπαστικός· *εἰς χεῖρας ἔρχομαι* συμπλέκομαι· ὁ δὲ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς ἀναφέρεται δὲ τὸ ὁ εἰς τὴν φράσιν «τῇ πείρᾳ μέγιστα ὦνησαν»· *οὐ κακῶς* καλῶς, ὀρθῶς· *ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ μάχης* περὶ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίας· *ὄθι ὄπου* παῖδες Ἀθηναίων = οἱ Ἀθηναῖοι· *βάλλομαι* τι θέτω τι· *φαιννός* = φαιννός

λαμπρός· *κρηπίς* θεμέλιον· *ἀρχή* βάσις· *τῆς Εὐβοίας* γεν. δια-
 ρετική· *ἀναπετάννυμι* ἀνοίγω· *ἀνταίρω* ἐγείρω (τι) ἐναντίον
 τινός (μετβ.), ἀνθίσταμαι, κείμαι ἀντικρὺ (ἀμετβ.)· *ἐπίκλησιν*
 αἰτ. τοῦ κατὰ τι· *προσηϋος* ὁ πρὸς ἀνατολάς· *πέπηγα* μὲ ἀμετβ.
 σημασίαν = εἶμαι ἐμπεπηγμένος, ἰδρυμένος· *χρῶα ἢ, χρῶμα*
κροκίζω εἶμαι ὅμοιος πρὸς (τὸ φυτὸν) κρόκον (ζαφοράν)· *γενεὰ*
 φύλον, ἔθνος· *σημα* σημεῖον· *ἐν πολλῇ τῇ περίξ θινὶ* = «ἐν
 τῇ περίξ θινὶ οὕση πολλῇ»· *θις* (γεν. θινός) ἀμμώδης ἀκτὴ,
 ἀμμουδιά· *δοκοῦσιν* ὑποκμ. οἱ Ἕλληνες.

Ἐπισήμων τὸ ἐπίσημον ἦτο εἰκὼν (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεοῦ
 ἢ ἥρωος) κατὰ τὴν πρῶραν καὶ τὴν πρῦμναν τοῦ πλοίου χρησι-
 μεύουσα ὡς κόσμημα καὶ ὡς διακριτικὸν σημεῖον αὐτοῦ· *παιᾶν*
 (-ᾶνος) τὸ ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἄδοντες οἱ στρατιῶται ἐπροχώρουν
 εἰς τὴν μάχην, ἐμβατήριον· *ἐλεγείον* ποίημα συντεταγμένον κατὰ
 διστίχους στροφάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9.

Κεῖμαι ἔχω φονευθῆ· *ἀνακομίζομαι* ἐπανερχομαι· *ἐπὶ πᾶ-
 σιν* ὅπισθεν ὅλων· *ἀρετὴ ἀνδρεία*· *μέγα φρονῶ* μεγαλοφρονῶ·
ἤπερ ὅπου· *κάταρσις* (καταίρω) μέρος, εἰς τὸ ὁποῖόν τις προσορ-
 μίζεται· *καταφυγὴ* καταφύγιον· *κατὰ τῶν λίθων* ἐπὶ τῶν
 λίθων· *ἐπιφανῆς* καταφανῆς· *ναυλόχιον* λιμὴν, ὄρμος· *ὕδρεια*
 ἢ, τόπος (πηγὴ ἢ κρήνη) πρὸς ὕδρευσιν· *ἐπισκήπτω* τινὶ ἐξορ-
 κίζω τινά· *μετατάσσομαι* πρὸς τινὰς μεταβαίνω πρὸς τινὰς καὶ
 πικρατάσσομαι μετ' αὐτῶν, αὐτομολῶ πρὸς τινὰς· *κακῶ* (-ῶ)
τινα βλάπτω τινά· *μεθίστημι* *τινα* μετακινῶ *τινα*, κἀμνω ὥστε
 γὰ αὐτομολήσῃ τις· *ἐμβάλλω* εἰς . . . εἰσβάλλω εἰς . . .· *προσα-
 μύνω* ἔρχομαι εἰς βοήθειαν· *ἀπαντῆσαι* ἐνν. «τοῖς βαρβάροις»·
περιεχομένων ἐκ τοῦ «μηδενός» νοητέα ἢ γενικ. «πάντων»·
περιέχομαι τινος προσκολλῶμαι εἰς τι, φροντίζω περὶ τινος·
ὄρωμαι σπεύδω· *διατειχίζω* κτίζω τεῖχος καὶ διὰ τούτου χω-
 ρίζω τι· *προδοσία* ἐγκατάλειψις· *τῆς προδοσίας* γενικ. τῆς
 αἰτίας· *κατήφεια* λύπη· *ἐμφύομαι* τινι μένω προσκεκολλημένος

εἰς τι *χαλεπῶς ἀκούω τι* μὲ ἀγανάκτησιν ἀκούω τι, δὲν θέλω νὰ ἀκούω τι *μῆτε σωτηρίαν κλπ.* ἢ φυσικῇ σειρᾷ τῶν λέξεων: «μῆτε ἐπιστάμενοι σωτηρίαν (ἀνδρῶν) προϊεμένων κλπ.» *προϊεμένων* βλ. κεφ. 7· *ἡρίον τό, τάφος.*

Κατάρσεις ἀναγκαίας τ. ἔ. πρὸς παραλαβὴν ὕδατος *καταφυγᾶς* πρὸς ἀσφάλειαν ἐν καιρῷ τρικυμίας· *πατέρας ὄντας* αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας ἐθεώρουν τὰς Ἀθήνας ὡς μητρόπολιν τῶν· *τὰ τῶν Φωκίων ἄσκη πυρπολοῦντος* διότι οἱ Φωκεῖς δὲν ἤθελον νὰ προσχωρήσουν πρὸς τοὺς Πέρσας· *ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν* ἀπὸ τοῦ Λεχαιοῦ (τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου) μέχρι τῶν Κεγχρεῶν (τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10.

Προσάγομαί τινα ἄγω τινα πρὸς ἑμαυτόν, πείθω τινά· *ἐπάγω τι* παρουσιάζω τι· *τὸ τοῦ δράκοντος* τὸ συμβᾶν σχετικῶς μὲ τὸν δράκοντα· *δοκεῖ* πρὸβλ. κεφ. 1· *ἀπαρχαὶ αἱ*, προσφοραὶ, προσφερομένη τροφή· *λόγον δίδωμι* δίδω τὴν ἐξήγησιν· *ὑφηγοῦμαι τινι* ὁδηγῶ τινα· *ἐδημαγῶγει* προσεπάθει νὰ πείσῃ τὸν λαόν· *σχέτλιος* κακός, ἄθλιος, κατηραμένος· *ψήφισμα* γράφω εἰσάγω (εἰς τὴν ἐκκλησίαν) πρότασιν πρὸς ἐπικύρωσιν· *παρακατατίθεμαί τινί τι* παραδίδω εἰς τινά τι πρὸς φύλαξιν· *μεδέων* (—οντος, θηλ. μεδέουσα) ἄρχων, προστάτης· *ὑπεκτίθεμαί τι* φέρω τι εἰς τόπον ἀσφαλῆ· *γενεὰ τέκνα*· *τελῶ τι* πληρώνω τι· *εἰς μέσον* εἰς κοινὴν χρῆσιν· *ἐφόδια τά, τὰ διὰ* τὴν ἐκστρατείαν χρειώδη· *τῆς τόλμης* γενικ. τῆς αἰτίας· *ἄλλη* εἰς ἄλλο μέρος· *περιβολὴ* ἐναγκαλισμός· *ἔλεον ἔχω* κινῶ εἰς οἶκτον· *σύντροφον ζῶον* κατοικίδιον ζῶον· *ἐπικλῶ* (—άω) συγκινῶ· *γλυκυνθυμία* τρυφερότης· *μετ' ὠρυγῆς* καὶ πόθου μὲ περιπαθῆ γαυγύσματα· *συμπαρὰθέω τινί* τρέχω στὸ πλάγι τινός· *ἐνάλλομαι* πηδῶ ἐντός· *παρανήχομαί τινι* κολυμβῶ πλησίον τινός· *ἐκπίπτω* βίπτομαι εἰς τὴν ξηράν.

Μηχανὴν ἄρας εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον πολλάκις παρουσιάζετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς θεός τις, ὅστις αἰρομένου καταλλήλου τινός

μηχανήματος ἐφαινετο κατερχόμενος ἐξ οὐρανοῦ· τὸ τοῦ δράκοντος οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἐπίστευον, ὅτι ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἔζη ὄφις, ὅστις ἦτο φύλαξ τῆς Ἀκροπόλεως (οἰκουρὸς ὄφις)· ἐκ τοῦ σηκοῦ σηκὸς ἐλέγετο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ναοῦ, ὅπου εὐρίσκετο τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ· τὰς ἀπαρχὰς οἱ Ἀθηναῖοι παρέθετον εἰς τὸν οἰκουρὸν ὄφιν πρὸς τροφήν μελιτόπηταν· τῷ χρησμῷ ἐδημαγῶγει ὁ δοθεὶς τότε χρησμὸς ὑπὸ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγεν ὅτι μόνον διὰ τῶν ξυλίων τειχῶν ἠδύναντο νὰ σωθοῦν· διὸ καὶ τὴν Σαλαμίνα θείαν κλπ. ὁ χρησμὸς περιεῖχε καὶ τὰ ἐξῆς· «ὦ θεία Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν». Καὶ οἱ μὲν χρησμολόγοι ἔλεγον ὅτι διὰ τῶν λέξεων «τέκνα γυναικῶν» ὑπενόει ὁ χρησμὸς τοὺς Ἕλληνας, ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν ὅτι ὑπενόει τοὺς Πέρσας, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἔλεγε τὴν Σαλαμίνα «θείαν», ἀλλὰ «σχετλίαν»· τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ τ. ἔ. τῆ στρατευσίμῃ, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 18 μέχρι τοῦ 60 ἔτους· οἱ πλεῖστοι. . . εἰς Τροίξῃνα ἄλλοι μετέφεραν τὰς οἰκογενείας των εἰς τὴν Αἴγινα καὶ τὴν Σαλαμίνα· δύο ὀβολοὺς ὁ ὀβολὸς ἦτο τὸ ἕκτον τῆς ἀρχαίας δραχμῆς· τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν πορίσασαν τὰ χρήματα θὰ ἔλαβεν ὁ Ἀρείος πάγος ἐκ τῶν προστίμων, τὰ ὁποῖα κατετίθεντο εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ταμεῖον τῆς Ἀθηνᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11.

Καὶ τοὺς πολίτας μετὰ τὸ «καί» ἐννοεῖται τὸ «ὅτι»· μεθίσταμαι ἐξορίζομαι· πατέροχομαι ἐπανέρχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας· ἀξίωμα ἐξέχουσα θέσις· μαλακὸς δειλὸς· αἶρω ἐκκινῶ, ἀποπλέω· προεξανίσταμαι ἐξέρχομαι ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν συναγωνιστῶν προτοῦ νὰ δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος, προτρέχω· ἀπολείπομαι μένω ὀπίσω· ἐπαίρομαι τι ἀνυψῶν τι· ἀνάγειν τι ἐπὶ τι ἐπαναφέρω τινὰ εἰς τι· λόγος τὸ λεγόμενον, τὸ συζητούμενον· ἀπολις ἀπατρις· προσέσθαι βλέπε κεφ. 7· ἐπιστρέφω τὸν λόγον στρέφω τὸν λόγον, ἀποταίνομαι (πρὸς τινὰ)· τοὶ βεβαίως, ὡς γνωστὸν· μοχθηρὸς ἄθλιος· προδίδωμι τινα ἐγκαταλείπω τινὰ· ἀντίκα ἀμέσως· Ἑλλήνων τις πάντες οἱ Ἕλληνες·

ἀποβάλλω τι χάνω τι· *ἔννοια* ἔγνοια, ὑποψία· *τῶν Ἀθηναίων* (γεν. ἀντικμ.) διὰ τοὺς Ἀθηναίους· *ἦ γὰρ*; ἀλήθεια· *τευθίς* (—ίδος) καλαμᾶρι.

Τοὺς προεξανισταμένους *ῥαπιζουσιν* οἱ προεξανιστάμενοι ἔμαστιγοῦντο ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων, τ. ἔ. τῶν ἀρχόντων, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ τήρησις τῆς τάξεως κατὰ τοὺς ἀγῶνας· *δεύτερον προδόντες* πότε τὸ πρῶτον ἐγκατέλειψαν αὐτοὺς· (ἰδὲ κεφ. 9)· *τοῦ Ἑρετριέως* τ. ἔ. τοῦ Ἑρετριέως στρατηγοῦ· *μάχαιραν...* *καρδίαν* οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον ὅτι τὰ μαλάκια δὲν ἔχουν σπλάγχνα. Αἱ τευθίδες δὲ καὶ αἱ σηπίαι ἔχουν ἐσωτερικῶς δύο στερεὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν καλεῖται «σήπιον» τὸ δὲ «ξίφος» (τὸ ὁποῖον ἐνταῦθα λέγεται «μάχαιρα»).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12.

Διαπετομένην ἀπὸ δεξιᾶς τῶν νεῶν ἢ γεν. «τῶν νεῶν» συναπτεῖα πρὸς τὴν μετχ. «διαπετομένην»· *ἄθρους* (συνηρημένος τύπος τοῦ «ἄθρός») μὲ ὄλον τὸν στρατόν· *ἐκρέω* τινὸς λησμονοῦμαι ὑπὸ τινος· *παπταίνω* πρὸς τι στρέφω τὰ βλέμματα μετὰ φόβου καὶ ἀνησυχίας πρὸς τι· *ἔδδοκει* ἔνν. «τοῖς στρατηγοῖς»· *ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν στενῶν* ἀπὸ τῶν στενῶν τοῦ τόπου· *προέμενοι* βλ. κεφ. 7· *συντίθημί τι* παρασκευάζω τι· *πραγματεία* τέχνασμα· *αἰροῦμαι* τὰ τινος τίσσομαι εἰς τὸ μέρος τινός, φροντίζω μᾶλλον διὰ τὸ συμφέρον τινός· *ἀποδιδράσκοντας*—πειρωμένους ἀποδιδράσκειν· *διακελεύομαι* συμβουλεύω· *παρήμι* ἐπιτρέπω· *ταράττομαι* εὐρίσκομαι εἰς ἀταξίαν· *τέλος* διαταγή· ἤδη ἀμέσως, ἐσπευσμένως· *περιβαλέσθαι ἐν κύκλῳ* περικυκλώσαι· *πόρος* στενόν· *προέρχομαι* παρουσιάζομαι· *καλοκαγαθία* χρηστότης· *τῆς περιουσίας* γεν. τῆς αἰτίας· *συνεπιλαμβάνομαι* τινος ὁμοῦ μετὰ τινος ἀναχαίτιζω τινά· *πίστιν ἔχω* εἶμαι πιστευτός· *ἐπέρχομαι* τινα προσέρχομαι πρὸς τινα· *θυμὸς ὀργή*.

Γλαῦκα δ' ὀφθῆναι κλπ. ἢ πρὸς τὰ δεξιὰ πτησίσι γλαυκός, ἣτις ἦτο ἱερὸν πτηνὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἔθεωρεῖτο καλὸς οἰωνός· *τοῖς καρχησίοις* καρχήσια ἐλέγοντο τὰ ἄνω ἄκρα τῶν ἰσθμῶν τοῦ

πλοίου. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν καρχησίων τῶν Περσικῶν πλοίων, τὰ ὅποια κατὰ τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο εἶχον ἤδη ἔλθει. Τὸ ὅτι ἐκάθισεν ἢ γλαυξ ἐπὶ τῶν καρχησίων τῶν Περσικῶν πλοίων ἦτο κακὸς οἰωνὸς δι' αὐτά: *τῇ γνώμῃ* ἐνν. τοῦ Θεμιστοκλέους: *δομῷ γενομένων τῶν δυνάμεων* τ. ἔ. τῶν περσικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων τῶν Περσῶν: *περιβαλέσθαι τὸν πόρον* τ. ἔ. τὸ μεταξὺ τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῆς Ἀττικῆς στενόν: *διαζῶσαι τὰς νήσους* τ. ἔ. δύο νησίδρια κείμενα πρὸ τῶν Μεγάρων, προσέτι δὲ τὴν Λέρον καὶ τὰς Κυράδας νήσους: *Ἀριστείδης ἦμεν ὁ Ἄριστ.* ἦλθεν ἐξ Αἰγίνης (πρβλ. κεφ. 11).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13.

Ἄνω ὑψηλά, ἐπὶ ὑψώματος ἢ ὕπου· *διείργω* χωρίζω· *δίφρος* κάθισμα· *παρίσταμαί τινα* τοποθετῶ τινα πλησίον μου· *ἀπογράφομαί τι* καταγράφω τι· *σφαγιάζομαι* θυσιάζω· *κάλλιστος* ἰδέσθαι τὴν ὄψιν ὠραιότατος· *ἐσθῆτι καὶ χρυσῶ* = χρυσοῦ ἐσθῆτι· *ἐσθῆς* (περιληπτ.) ἐνδύματα· *διαπρεπῶς* πολυτελῶς· *ἱερὰ τὰ σφάγια*· *σημαίνω* δίδω σημεῖον· *δεξιούμαι τινα* ἐκφράζω πρὸς τινα τὰ συγχαρητήριά μου διὰ χειραψίας· *κατάρχομαί τινος* προετοιμάζω τι διὰ θυσίαν· *καθιερεύω* θυσιάζω· *ὠμηστής* (ὠμός, ἐσθίω) ὠμοφάγος· *τὸ μάντευμα* ἀντικμ. τοῦ «ἐκπλαγέντος»· *ἐκ τῶν παραλόγων ἢ τῶν εὐλόγων* ἀπὸ τὰ παράλογα μέτρα καὶ οὐχὶ τὰ λογικά· *κατακαλοῦμαι τινα* ἐπικαλοῦμαι τινα· *φιλόσοφος* πεπαιδευμένος· *γράμμα* σύγγραμμα.

Ἄμα δ' ἡμέρα τῇ 28 Σεπτεμβρίου 480 π. Χ. *χρυσοῦν δίφρον* ὁ θρόνος τοῦ Ξέρξου, ὡς ἄλλοθεν γνωρίζομεν, ἦτο ἀργυρόπους, κατετέθη δὲ ἔπειτα μετ' ἄλλων λαφύρων εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς. Εἶχε δὲ τοποθετηθῆ οὗτος ὑπὸ τοῦ Ξέρξου πλησίον τῆς θαλάσσης, εἰς τοὺς τελευταίους πρόποδας τοῦ Αἰγάλεω ἐπὶ λοφίσκου, πιθανώτατα εἰς τὴν θέσιν Κερατόπυργος πλησίον τοῦ Κερατσινίου, ὅπου σήμερον ὑπάρχει ἐγκαταλειμμένη πυριτιδαποθήκη. Ἐκ τῶν σημερινῶν ὀνομάτων Κερατόπυργος καὶ Κερατσίνι δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι τὸ μέρος

ἐκείνο τοῦ Αἰγάλεω ἐκαλεῖτο Κέρατα, τοῦθ' ὕπερ παρανοήσας ὁ Ἀχεστόδωρος μετέθεσε τὸν θρόνον τοῦ Ξέρξου εἰς τὰ Κέρατα τῆς Μεγαρίδος· *μέγα καὶ περιφανὲς πῦρ ἀνέλαμψε* τοῦτο, ὡς καὶ ὁ πταρμὸς καὶ μάλιστα ὁ ἐκ δεξιῶν, ἐθεωρεῖτο ὡς καλὸς αἰωνός· *ὠμησιῇ Διονύσω* ὁ Διόνυσος ἐκαλεῖτο ὠμηστής, διότι κατὰ τὴν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τελετὴν, τὴν καλουμένην ὠμοφαγίαν, οἱ μεμυημένοι ἔτρωγον ὠμὰς σάρκας ταύρου. Ἐν Χίῳ δὲ καὶ Τενέδῳ προσεφέροντο εἰς τὸν Διόνυσον καὶ ἀνθρωποθυσίαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14.

Ὡς ἂν εἰδῶς ἐνν. «λέγοι»· ὦν ἦγε νοητέα ἢ γεν. «νεῶν»· *ὑπέροκος* (κόπτω) ὑπερβολικός· *ὑπέροκος τάχει ταχύς*· λόγος ἀριθμητικὴ σχέσηις, ἀναλογία· *δοκεῖ δ' οὐχ ἦττον κλπ.* ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων· *δοκεῖ δ' ὁ Θεμ. μὴ καταστῆσαι* τὰς τριήρεις ἀντιπρόρους ταῖς βαρβαρικαῖς πρότερον ἢ παραγενέσθαι· *συνιδῶν λαθῶν ὑπ' ὄψιν· φυλάττω καιροφυλακτῶ· παραγίνομαι* παρευρίσκομαι, ἔρχομαι· *πνεῦμα λαμπρὸν ἄνεμος σφοδρός· ναῦς ἀλιτενῆς* (ἄλις, τείνω) ναῦς οὐχὶ πολὺ ἐξέχουσα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, χαμηλῆ· *ταῖς πρύμναις* δοτικ. τοῦ κατὰ τι· *ἀνεστῶς* (—ᾧτος) ἠνωρθωμένος· *τοῖς καταστρώμασι* δοτικ. τοῦ κατὰ τι· *ὑπόροφος* ὁ ἔχων ὑψηλὴν ὄροφὴν, ὑψηλός· *βαρείας* νοητέα ἢ μετχ. «οὔσας»· *σφάλλω τι* κάμνω τι γὰ πέσῃ, ἀνατρέπω, στρέφω τι· *ὀξέως* σφοδρῶς· *προσφέρομαι* ἐπιτίθεμαι· *κατ' ἐκείνον* ἀπέναντι ἐκείνου· *συνερείδω* συγκρούομαι· *χάλκωμα* χαλκοῦν ἔμβολον· *τοῖς χαλκώμασι* συναπτεῖον πρὸς τὸ «ἐνεσκέθησαν»· *ἐνέχομαι* συγκολλῶμαι· *ἐπιβαίνοντα* ἐνεστ. τῆς προσπαθείας· *ὑφίσταμαί τινα* ἀντιτάσσομαι κατὰ τινας· *διαφέρομαι* ἐδῶ κι ἐκεῖ φέρομαι.

Αἰσχύλος εἰδῶς ὁ Αἰσχύλος ἐπολέμησεν ἐν Σαλαμῖνι· ᾧδ' ἔχει λόγος προηγουμένως ἀναφέρει ὁ Αἰσχύλος καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων· *τὴν εἰωθυῖαν ὥραν* περὶ τὴν 9 π. μ. ὥραν ἀρχίζει συνήθως γὰ πνέῃ ὁ μπάτης· *δομοῦ πλέοντες* τ. ἔ.

ἐντὸς τοῦ ἰδίου πλοίου· ἐνεσχέθησαν ἢ τοῦ Ἄμεινίου καὶ Σωκλέους τριήρης ἀφ' ἑνὸς καὶ ἢ τοῦ Ἀριαμένους ἀφ' ἑτέρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15.

Ἀναφέρω τι ὑψώνω τι· ὑπονοσιῶ ἐπανερχομαι· κατασκήπτω ἐπιπίπτω· ἐπέχω τὰς χεῖρας ἐκτείνω τὰς χεῖρας· τὸ πληθος αἰτ. τοῦ κατὰ τι· κατὰ μέρος κατὰ σειράν, ἀλληλοδιαδόχως (οὐχὶ ὅλοι ὁμοῦ)· προσφερομένους μετοχ. αἰτιολ. περιπίπτω τινὶ συγκρούομαι πρὸς τινα· τρέπομαι τινα τρέπω τινὰ εἰς φυγὴν· αἴρωμαι νίκην κερδίζω νίκην· ἐνάλιος θαλάσσιος· γνώμη καὶ δεινότητι κατὰ πρωτοβουλίαν καὶ ἱκανότητα.

Τὸν μυστικὸν ἐξαγόντων Ἰακχον τὸ ξόανον τοῦ Διονύσου ἔφερον ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα οἱ μύσται ἄδοντες καὶ χορεύοντες καὶ λαμπαδηφοροῦντες τὴν νύκτα τῆς 20 τοῦ Βοηδρομιῶνος μηνὸς (15 Σεπτεμβρίου—15 Ὀκτωβρίου)· Αἰακίδας εἶναι ἐνταῦθα Αἰακίδαί εἶναι ὁ Αἰακὸς (μυθικὸς βασιλεὺς τῆς νήσου Αἰγίνης) καὶ οἱ ἀπόγονοι τούτου (δηλ. ὁ Πηλεὺς, ὁ Φῶκος καὶ οἱ ἐκ τούτων καταγόμενοι Ἀχιλλεὺς καὶ Τεῦκρος)· ἦς τὰ παράσημα βλ. κεφ. 8 ἐν λ. «ἐπίσημα»· Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ Φλυῆσιν ὁ ἐν Φλύα ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκαλεῖτο «δαφνηφορεῖον». Ἡ δάφνη ἦτο ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἑορταὶ μετὰ πομπῶν, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ ἐορτάζοντες ἦσαν ἐστεμμένοι διὰ δάφνης (δαφνηφορέαι).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16.

Θυμομαχῶ πρὸς τι ἐνδομύχως ὀργίζομαι διὰ τι· ἀποτενξίς ἀποτυχία· ἀποπειρῶμαι τινος θέλω νὰ μάθω τὴν γνώμην τινός· λόγῳ κατὰ τὸ φαινόμενον· γνώμην ποιοῦμαι προτείνω· ζεῦγμα γέφυρα· τρυφῶ διαιτῶμαι τρυφηλῶς· σκιάς (—άδος) πᾶν ὅ,τι χρησιμεύει πρὸς σκιάν, ἀλεξήλιον· ἐφ' ἡσυχίας ἡσύχως· παρήμι

ἀφίνω, παραμελῶ· ἀπαλλάττομαι ἀπέρχομαι· τὴν ταχίστην τάχιστα· μέχρις ἐνόσφ' διατριβή· χρονοτριβή· μέλλησις ἀναβολή· πείρα παρέχω ἀποδεικνύομαι· εἴ γε ἀφ' οὗ βέβαια, ἀφ' οὗ, ὡς γνωστόν· εἰς τὸν περὶ τῶν ὄλων κίνδυνον καθίσταμαι διατρέχω τὸν κίνδυνον γὰ καταστραφῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17.

ὑπὸ φθόνου ἕνεκα φθόνου· τὴν ψῆφον φέρω ψηφοφορῶ· κατάγω τινὰ ὑποδέχομαι τινὰ· θαλλὸς κλάδος (ἐλαίας)· ὁ πρωτεύων ὁ πρῶτος, ὁ κάλλιστος· πομποὶ οἱ τιμητικὴ συνοδεία· ὄρος ὄριον, σύνορον· παρέρχομαι εἰς τὸ στάδιον εἰσέρχομαι εἰς τὸ στάδιον· κροτῶ χειροκροτῶ· ἀπέχω τὸν καρπὸν ἔχω λάβει τὴν ἀμοιβήν· τὸ πονηθὲν ὁ κόπος.

Ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὴν ψῆφον ἔφερον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδῶνος. Πολλάκις κατὰ τὰς ψηφοφορίας ἐτίθεντο αἱ ψῆφοι ἐπὶ βωμοῦ καὶ ἐκεῖθεν ἐλαμβάνοντο ἔπειτα αὐταὶ ὑπὸ τῶν μελλόντων γὰ ψηφοφορήσουν. Τοῦτο ἐγένετο χάριν μεγαλυτέρας ἐπιστημότητος τῆς ψηφοφορίας· ἄχρι τῶν ὄρων ἐνν. τῆς Λακωνικῆς· Ὀλυμπίων τῶν ἐφεξῆς τ. ἔ. τῶν πρώτων τελεσθέντων μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἧτοι τῆ 476 π. Χ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18.

Καὶ γὰρ καὶ ἀληθῶς· τεκμαίρομαι συμπεραίνω· τὰ ἴδια αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις· κατὰ μέρος μεμονωμένως· χρηματίζω τι διενεργῶ τι· προσπίπτω παρουσιάζομαι· πράττω πράγματα διενεργῶ ὑποθέσεις· ὀμιλῶ τινὶ ἔρχομαι εἰς συνάφειαν πρὸς τινὰ· τοὺς ἐκπεσόντας τοὺς ἐκρिφθέντας, τοὺς ἐκδρασθέντας· ἐπισκοπῶ τι παρατηρῶ τι· περὶνειμαί τι φορῶ τι· ψέλιον βραχιόλι· στρεπτός (ἐνν. κύκλος) περιδέραϊον· παρέρχομαι προσπερνῶ· ἀναιροῦμαι τι σηκώνω, λαμβάνω τι· χειμάζομαι καταλαμβάνομαι ὑπὸ καταγίδος· ὑποτρέχω τινὶ τρέχω ὑποκάτω τινός· εὐδία καλοκαίρια· τίλλω τι μαδῶ τι· κολούω τι κολοθώνω τι· θρασύνο·

μαι πρὸς τινα μετὰ θρασυτήτος ὀμιλῶ πρὸς τινα· ἢ ὑστεραία δηλ. ἢ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἡμέρα· *σχολάζω* ἀναπαύομαι· *ἐντροφῶ* τινι ἐπιβάλλω εἰς τινα τὰς ὀρέξεις μου· *σκόπτω* ἀστειεύομαι· τῶν Ἑλλήνων γενικ. διαιρετική· *ἐπιτάττω* τινὶ δίδω διαταγὰς εἰς τινα· ἴδιος ἰδιόρρυθμος· *χωρίον* ἀγρός· *κηρύττειν* ὑποκμ. τὸν κήρυκα· *μνῶμαί* τινα ζητῶ τινα εἰς γάμον· *ἐπιεικῆς* χρηστός· *ἀπόφθεγμα* λόγος σύντομος ἐκφράζων σοφὴν γνώμην.

Αἰρεθεὶς ναύαρχος ἐν Ἀθήναις εἰς ἐκ τῶν δέκα στρατηγῶν ἀνελάμβανε τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου ὡς ναύαρχος· τότε μὴ γενομένου τ. ἔ. κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 19.

Γίγνομαι ἀπό τινος περατῶν τι· *παρακροῦμαι* τινα ἐξαπατῶ τινα· *ἐπιγράφω* ὄνομα πρεσβείας ὀνομάζω τὸν ἑαυτὸν μου πρεσβευτὴν· *ἐγκαλῶ* κατηγορῶ· *ἀδικῶ* τινα βλάπτω τινά· *ἀδήλως* ἀφανῶς· *ἀποπέμπω* τινά ἀφίνω τινά νά ἀπέλθῃ· *ἐκ* τούτου χρονικ· *κατασκευάζω* τι ὀχυρώνω, τειχίζω τι· *εὐφυῖα* φυσικὰ πλεονεκτήματα· *ἀρμοτιόμενος τὴν πόλιν πρὸς τὴν θάλατταν* προσπαθὼν νά καταστήσῃ τὴν πόλιν ναυτικήν· *πραγματεύομαι* (μετ' ἀπαρεμφ.) φροντίζω (νά...)*· προσμάσσω* τί τινι προσκολλῶ, προσθέτω τι εἰς τι· *ἐξάπτω* τί τινος ἐξαρτῶ τι ἐκ τινος· *δῆμος* δημοκρατικοί· *ἄριστοι* ὀλιγαρχικοί· *ναύτης* κωπηλάτης· *κελευστής* ὁ δίδων εἰς τοὺς κωπηλάτας τὸν ῥυθμὸν τῆς κωπηλασίας· *ἀποβλέπω* πρὸς τι εἶμαι ἐστραμμένος πρὸς τι.

Τὴν εὐφυῖαν τῶν λιμένων τ. ἔ. τοῦ τῆς Μουνιχίας, τοῦ τῆς Ζέας καὶ τοῦ κυρίως λιμένος τοῦ Πειραιῶς, ὅστις περιελάμβανε τὸν πολεμικὸν λιμένα (τὸν Κάνθαρον) καὶ τὸν ἐμπορικὸν λιμένα (τὸ Ἐμπόριον)*· τοῖς παλαιοῖς βασιλεῦσι* τ. ἔ. τῷ Κέκροπι, τῷ Κραναῷ καὶ τῷ Ἐρεχθεῖ· *τὴν χώραν φυτεύοντας* ὑπαινίσσεται ἰδίᾳ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐλαίας· *τὸν περὶ τῆς Ἀθηνᾶς διέδοσαν λόγον* οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι διηγοῦντο ὅτι ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ εἶχον φιλονικίᾳ· ποτὲ περὶ τῆς κατοχῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὅτι ἡ μὲν Ἀθηνᾶ κτυπήσασα τὸ δόρυ

της ἐπὶ τῆς γῆς ἔκαμε νὰ φυτρώσῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἢ ἕως τότε ἄγνωστος ἐλαία, ὁ δὲ Ποσειδῶν κτυπήσας τὸν βράχον διὰ τῆς τριαίνης του ἔκαμε νὰ ἀναβλύσῃ πηγὴ θαλασσοῦ ὕδατος· ἀλλὰ τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς ἐκρίθη μεγαλύτερον καὶ ὠφελιμώτερον, οὕτω δὲ αὐτὴ ἀνεγνωρίσθη κυρία τῆς χώρας. Ἡ φιλονικία αὕτη τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος περὶ τῆς κατοχῆς τῶν Ἀθηνῶν παριστάνετο εἰς τὸ δυτικὸν ἀέτωμα τοῦ Παρθενῶνος· **δείξασα τὴν μορῖαν** μορῖα ἔκαλεῖτο ἢ ἐλαία, τὴν ὁποῖαν ἢ Ἀθηνᾶ ἔκαμε νὰ φυτρώσῃ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὴν φιλονικίαν αὐτῆς πρὸς τὸν Ποσειδῶνα περὶ τῆς κατοχῆς τῶν Ἀθηνῶν· **τοῖς δικασταῖς** κριταὶ τῆς φιλονικίας τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν οἱ θεοί· **τὸν δῆμον ἠϋξήσε κατὰ τῶν ἀρίστων** ἢ τροπὴ τῆς πόλεως πρὸς τὰ ναυτικὰ ἔκαμε τὴν πολιτείαν δημοκρατικωτέραν, διότι αὕτη κατέστησε τοὺς θῆτας, οἵτινες ὑπερέτουν ὡς κωπηλάται εἰς τὰ πλοῖα, τὸ κύριον στήριγμα τῆς πολιτείας ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε ὀπλιτῶν, τῶν λαμβανομένων ἐκ τῶν γαιοκτημόνων πολιτῶν. Ἐνοήσαντες δὲ οἱ θῆτες τὴν δυνάμιν των (θράσους ἐμπλησθέντες) ἐζήτησαν ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὰς εἰς τὴν πολιτείαν παρεχομένας υπηρεσίας των τὴν ἐπέκτασιν τῶν πολιτικῶν των δικαιῶν· **διὸ τ. ἔ.** ἕνεκα τῆς συναφείας, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς πρὸς τὰ ναυτικὰ τροπῆς καὶ τῆς δημοκρατίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20.

Ἀπηλλαγμένον ἰδὲ κεφ. 16· **καταίρω εἰς . . .** καταπλέω εἰς . . .· **ἀπόρρητος** ὁ μὴ δυνάμενος νὰ λεχθῇ· **δοκιμάζω τι** ἐπιδοκιμάζω τι· **νεώριον τὸ ναύσταθμος**, ἐνταῦθα=στόλος· **λυσιτελής** ὠφέλιμος, ἐπωφελής· **ἀπειργῶ τινά τινος** ἀποκλείω τινὰ ἀπὸ τινος· **συναγορεύω τινὶ** συνηγορῶ ὑπὲρ τινος, ὑποστηρίζω τινά· **μετατίθημί τι** μεταβάλλω τι· **ἔκσπονδος** ὁ ἀποκεκλεισμένος τῶν σπονδῶν, τ. ἔ τῆς συμμαχίας· **εἰμι ἐπὶ τινι** ἐξαρτῶμαι ἐκ τινος· **ἐκ τούτου** αἰτιολ·· **προσροῦναι τινὶ** ἔρχομαι εἰς σύγκρουσιν πρὸς τινά, γίνομαι δυσάρεστος εἰς τινά· **ἀντίπαλος ἐν τῇ πολιτείᾳ** πολιτικὸς ἀντίπαλος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21.

Οἷα... εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι (χρηματισμοῦ δείγματα εἶναι ἐκεῖνα), τὰ ὅποια κλπ. *μελοποιδῶς* λυρικός ποιητής· *καθάπτο· μαί τινος* κατηγορῶ, ἀνειδίξω τινά· *πικρότερον* (συγκριτ. ἀντιθέσεως) μὲ πικρίαν· *προσεμένου*, βλ. κεφ. 7· *τὸ* (δωρικ.)=σύ· *γὰ*=γέ· *Δευτυχίδαν*=Λεωτυχίδην· *ἱερᾶν*=ἱερῶν· *Ἄθανᾶν*=Ἄθηνῶν· *ἔλθεῖν ἕνα λῶστον* ὅτι αὐτὸς μόνον ἐβγήκεν ἄριστος· *ἤχθαρε* ἄττ. ἤχθηρε, τοῦ ῥ. ἐχθαίρω=μισῶ· *Δατώ*=Λητώ· *ξεῖνος*=ξένος· *ἔοντα*=ὄντα· *ἀργυροῖσι*=ἀργυροῖς χρήμασι· *κυβαλικὸς* ἀξιοκαταφρόνητος· *κατᾶγε*=κατήγε, τοῦ ῥ. κατάγω=ἐπαναφέρω (ἐξόριστόν) τινα εἰς τὴν πατρίδα του· *ἔβα πλέων εἰς ὄλεθρον* ἐπήγε εἰς τὸ ἀνάθεμα· *εἰς ὄλεθρον* ἐπέξηγείται διὰ τῶν ἐπομένων μετοχῶν «κατάγων, ἐκδιώκων, καίνων»· *καίνο* φονεύω· *ὑπόπλεος* (=ὑπόπλεως) ἀργυρίων φορτωμένος χρήματα κρυμμένα, ἦτοι τὰ ὅποια κρυφὰ ἔλαβε καὶ κρυμμένα εἶχε· *πανδοκεὺς* (πᾶς, δέχομαι) ξενοδόχος· *Θεμιστοκλεῦς*=Θεμιστοκλέους· *ὦρα* ἀκμὴ τῆς ἡλικίας· *μὴ ὦραν γενέσθαι Θεμ.* νὰ μὴ χαρῆ τὴ ζωὴ του ὁ Θεμ.· *ἀσελγῆς* σφοδρός· *ἀναπεπταμένος* ἀνοικτός, θρασύς· *βλασφημία* ὕβρις· *μέλος* ποίημα· *κλέος* τίθημι *τινος* δοξάζω τι· *ὡς* εἰκόδς (=εἰκός) *καὶ δίκαιον* ἐνν. «ἐστί»· *συγκαταψηφίζομαι τινος* συγκαταδικάζω τινά· *ὡς* ὅτε· *αἰτίαν ἔχω* κατηγοροῦμαι· *ἄρα* λοιπόν, ὥστε· *ὄρκιατομῶ* (ὄρκια, τέμνω) θυσιάζω εἰς πίστωσιν συνθήκης, συνάπτω συνθήκην, συμμαχῶ· *ἐντὶ* (δωρ.)=εἰσὶ· *μόνα*=μόνη· *κόλουρις* θηλ. τοῦ ἐπιθ. *κόλουρος*=ὁ ἔχων κολοβὴν οὐράν.

Τιμοκρέων οὗτος ἐξορισθεὶς ἐκ τῆς πατρίδος του ὑπὸ τῶν μηδίζοντων συμπολιτῶν του ἤλπιζε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὴν διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ φίλου του Θεμιστοκλέους. Ἐπειδὴ δ' ὅμως δὲν ἐγινε τοῦτο, ὕβριζε διαρκῶς ὁ Τιμοκρέων διὰ ποιημάτων τὸν Θεμιστοκλέα. Τέλος κατέφυγεν ὁ Τιμοκρέων πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν καὶ διὰ τοῦτο κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν δι' ἀποφάσεως τῆς περὶ τὴν Δῆλον συμμαχίας· λαβὼν *τρία τάλαντα* παρὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Τιμοκρέοντος· *τάλαντον* χρηματικὴ ποσότης (οὐχὶ νόμισμα) ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 6000 ἄττικὰς δραχμάς.

Ἴσθμοι πανδοκεὺς κλπ. ὁ Τιμοκρέων χλευάζει τὸ πενιχρὸν συμπόσιον, τὸ ὁποῖον παρέθεσεν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τῷ Ἴσθμῳ· *συγκαταψηφισαμένου τοῦ Θεμιστοκλέους* ὁ Θεμιστοκλῆς ἔλαβε μέρος εἰς τὸ συμμαχικὸν δικαστήριον, τὸ ὁποῖον κατεδίκασε τὸν Τιμοκρέοντα, ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22.

Πολίτης συμπολίτης· *προσίεμαί τι ἀποδέχομαί τι λυπηρὸς* ὀχληρὸς· ἐν τῷ δήμῳ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· *κοπιῶ* (—ῶ) *κουράζομαι*, βαρύνομαι, πειράζομαι· *εὖ πάσχω ὑπὸ τινος* εὐεργετοῦμαι ὑπὸ τινος· *ἀνιῶ τινα* δυσαρεστῶ τινα· *εἰσάμην* (ποιητ. τύπ. ἀορ. τοῦ ῥ. ἔζομαι) ἴδρυσαι· *οὖ ὅπου· θανατῶ* (—ῶ) *τινα* καταδικάζω τινὰ εἰς θάνατον· *προβάλλω τι* ῥίπτω τι· *βρόχος* σχοινίον πρὸς ἀπαγχόνισιν, θηλειά· *ἀπάγχομαι* αὐτοκτονῶ δι' ἀγχόνης· *καθαίρω τινα* ἐνταῦθα = καταδιβάζω τινὰ ἀπὸ τῆς ἀγχόνης· *εἰκότιον* μικρὰ εἰκῶν, μικρὸν ἀγαλμα· *καθ' ἡμᾶς* κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν· *ἀξίωμα ὑπόληψις· ὑπεροχὴ* ἐξέχουσα θέσις (ἐν τῇ πολιτείᾳ)· *βαρὺς τῇ δυνάμει* ἔχων μεγάλην ἰσχὺν (ἐν τῇ πολιτείᾳ)· *ἀσύμμετρος* ἀσυμβίβαστος· *παραμυθία* παρηγορία, καθησυχασίς· *κουφισμὸς ἀνακουφισμὸς· εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν ἀποπνέοντος* εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν ἐκσπῶντος (δηλ. στέρησιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων).

Οὖ νῦν προβάλλουσι κλπ. πρόκειται περὶ τοῦ Βαράθρου (κειμένου πλησίον τοῦ Ἀστεροσκοπείου), εἰς τὸ ὁποῖον κατεκρημνίζοντο οἱ εἰς θάνατον καταδικαζόμενοι· *τὸν ἐξωστρακισμὸν ἐποίησαντο κατ' αὐτοῦ* ὁ ἐξωστρακισμὸς τοῦ Θεμιστοκλέους ἔγινε τῷ 472 π. Χ. ὑπερισχύσαντος τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ κόμματος, τοῦ ὁποῖου ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Κίμων. Εὐρέθη δὲ καὶ ὄστρακον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεμιστοκλέους (Θεμιστοκλῆς Φρεάρριος), τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον τῶν Ἀθηναίων (εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν πηλίνων τῆς Ἀκροπόλεως), ἀνηκόν ἢ εἰς τὸν περὶ οὗ πρόκειται ὄστρακισμὸν τοῦ 472 π. Χ., διὰ τοῦ ὁποῖου ἐξωστρακίσθη ὁ Θεμιστοκλῆς, ἢ εἰς τὸν ὄστρακισμὸν τοῦ 482 π. Χ., διὰ τοῦ ὁποῖου ἐξωστρακίσθη ὁ Ἀριστείδης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 23.

Ἐκπίπτω τῆς πόλεως ἐξορίζομαι ἐκ τῆς πατρίδος· *συνπίπτει* συμβαίνει συγχρόνως· *κατ' ἐκείνου* συναπτεόν πρὸς τὴν αἰτ. «ἀφορμάς»· *γράφομαι τινά τινος* καταγγέλλω τινά διὰ τι· *συνεπαιτιῶμαι τίνα* συγκατηγορῶ τινά· *ἐκεῖνα δὴ ἐκεῖνα* τὰ γνωστά· *θαρσῶ* ἔχω, λαμβάνω θάρρος· *κοινωνία* συμμετοχή· *παρακαλῶ τίνα* προσκαλῶ τινά· *πονηρὸς κακός*· *ἀποτρέβομαι* τι ἀποκρούω τι· *ἀπείπατο* ἠρνήθη· *λόγος* πρότασις· *ἐκφέρω* τι ἀνακοινώνω τι· *σὺν οὐδενὶ λογισμῷ* ὅλως ἀπερισκέπτως· *ἄτοπος* μωρός· *παράβολος* ἐπικίνδυνος· *γράμματα* ἔγγραφα· *ἐμβάλλω τινά εἰς ὑποψίαν* καθιστῶ τινά ὑποπτον· *ταῖς προτέραις κατηγορίαις* ἀντικείμενον τοῦ «ἀπολογουμένου»· *πέφνυκα* (φύω) εἶμαι πλασμένος· *ἀποδίδομαι* τι πωλῶ τι· *ἐν τοῖς Ἑλλησιν* ἐνώπιον πανελληνίου συνεδρίου.

Ταῖς προτέραις κατηγορίαις ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ προηγουμένως εἶχε κατηγορηθῆ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπὶ προδοσίᾳ, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκρουσαν τὴν κατηγορίαν ἐκείνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24.

Κριτῆς διακιτητής· *διαφορὰ φιλονικία*· *καταβάλλω* τι πληρώνω τι· *κοινῇ νέμω* τι νέμομαι τι ἀπὸ κοινοῦ (μετὰ τινος), ἔχω συγκυριαρχίαν ἐπὶ τινος· *προπηλακίζω τινά* περιφρονῶ, ὑδρίζω τινά· *δε' ὀργῆς ἔχω τινά* εἶμαι ὀργισμένος κατὰ τινος· *τιμωροῦμαι τίνα* ἐκδικουῦμαι τινά· *τύχη* ἀτυχία· *συγγενὴς φθόνος* ὁ ἐκ μέρους συγγενῶν (ὁμοφύλων) φθόνος· *φέρων ὑπέθηκε κλπ.* = φέρων ἑαυτὸν ὑπέθηκεν (ἑαυτὸν) ταύτῃ (τῇ ὀργῇ) = παρεδόθη εἰς τὴν ὀργὴν ταύτην· *παρηλλαγμένος* ἀσυνήθης, παράδοξος· *ἔχω τινά κρατῶ τινά*· *ὑποτίθεμαι τινί τι* ὑποδεικνύω εἰς τινά τι· *ἰκέτευμα* τρόπος ἰκεσίας· *καθίσει* ὑποκείμενον τὴν «Φθίαν»· *ἀφοσιοῦμαι* τι προβάλλων θρησκευτικὸς λόγους δικαιολογῶ τι· *ἐκδίδωμι τίνα* παραδίδω τινά· *διατίθημι* τι παρασκευάζω τι· *συντραφῶ* τι ὡς ἐν τραφιδίᾳ σκηνοθετῶ τι μετὰ τινος, συσχε-

διάζω τι ἐκκλέπτω κρυφίως ἐξάγω· ἐπὶ τούτῳ αἰτιολ.· κρῖνα
τινὰ ἐνάγω τινὰ εἰς τὸ δικαστήριον· ποιῶ τινα ἐπιλαθόμενον
παριστῶ τινα ὡς λησμονήσαντα· ἀπαίρω ἀποπλέω.

Ὁῦσης αὐτῷ εὐεργεσίας κλπ. ὁ Θεμιστοκλῆς εἶχεν ἀνακη-
ρυχθῆ διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου τῶν Κερκυραίων εὐεργέτης
τῆς πόλεως αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐν Κερκύρα εἶχεν οὗτος τὸ
προνόμιον τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀσυλίας· ἐχόντων διαφορὰν οἱ
Κερκυραῖοι καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐφιλονίκουν περὶ τῆς κυριαρχίας τῆς
νήσου Λευκάδος· δεηθεῖς τι τῶν Ἀθηναίων ὁ Ἀδμητος ἤθελε
νὰ γίνῃ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἡ πρότασίς του αὐτῆ ἀπε-
κροσθή ὑπ' αὐτῶν τῇ συμβουλῇ τοῦ Θεμιστοκλέους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25.

Ἴππος ἀγωνιστῆς Ἴππος ἡσκημένος διὰ τοὺς ἀγῶνας· ἀπὸ
Πύδνης συναπτεόν πρὸς τὸ ἀπαρέμφ. «ἐκπλεῦσαι»· τῶν πλεόν-
των συναπτεόν πρὸς τὴν γενικὴν «οὐδενός»· ὀκλῆς φορτηγὸν
πλοῖον· ἀναδείκνυμι τινα ἀποκαλύπτω τινὰ· ναύκληρος ἰδιο-
κτήτης πλοίου· κυβερνήτης πλοίαρχος· τὰ μὲν . . . τὰ δὲ πρῶ-
τον μὲν . . . ἔπειτα δὲ· καταψεύδομαι τινος καταγγέλλω τινὰ
λέγων ψεύδη· ἀναλαμβάνω τινα παραλαμβάνω τινὰ· λαμβά-
νομαι τῆς Ἀσίας φθάνω εἰς τὴν Ἀσίαν· ὑπεκκλέπτω τι ἐξάγω
κρυφίως τι· δημόσιον δημόσιον ταμεῖον· ἄπτομαι τῆς πολι-
τείας ἀρχίζω νὰ πολιτεύωμαι.

Ἐν τοῖς περὶ βασιλείας ὁ Θεόφραστος μεταξὺ ἄλλων εἶχε
καὶ σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον «περὶ βασιλείας»· καὶ σκηνήν
τινα βλ. κεφ. 5· διασπάσαι καὶ κωλύσαι ὡς ἄλλοθεν γνωρίζο-
μεν, ὁ Θεμ. ἐπρότεινε ταῦτα προσθέσας τὰ ἐξῆς· «τὸν μὴ μεταλα-
βόντα τῶν μεγίστων κινδύνων τῶν πανηγύρεων μεταλαμβάνειν
οὐ δεῖ»· ἐπὶ τὴν ἐτέραν θάλατταν τ. ἔ. εἰς τὸ Αἰγαῖον. Με-
τέθεθ' ὁ Θεμ. εἰς Πύδναν διὰ Ξηρᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 26.

Οἱ ἐπὶ θαλάττῃ οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ παράλια· διακο-

σίων ἐπιπεκηρυγμένων αὐτῷ ταλάντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως διότι διακόσια τάλαντα εἶχον ὀρισθῆ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὡς χρηματικὴ ἀμοιβὴ διὰ τὴν σύλληψιν ἢ τὸν φόνον αὐτοῦ· **πολισμάτων** μικρὰ πόλεις· **οἱ ἄνω δυνατοὶ** οἱ ἰσχύοντες ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· **γνώριμος φίλος**· **ἐκ θυσίας τινός** μετὰ θυσίαν τινὰ καὶ ἔνεκ αὐτῆς· **ἐκφρων** ἔξω φρενῶν, ἐκστατικός· **θεοφόρητος** θεόπνευστος· **ἐν μέτρῳ ἐμμέτρως**· **νυκτὶ φωνῆν**... **δίδου**=(κατ' ἔννοιαν) νὰ ἀκούῃς τὴν φωνὴν τοῦ ἐνυπνίου τῆς νυκτός, νὰ σκέπτεσαι τὴν νύκτα καὶ (οὕτω) νὰ ἀποφασίσῃς. Ἡ ἀρίστη σκέψις ἐπέρχεται τὴν νύκτα· **ὄναρ** αἰτιατ. τοῦ χρόνου= ἐν ὄναρῳ· **κατὰ τῆς γαστροῦς** ἐπὶ τῆς γαστροῦς· **προσανέρπω τινὶ** ἔρπων ἀναθαίνω πρὸς τι· **γενόμενον** μεταμορφωθέντα· **ἐξαίρω τινὰ** σηκώνω τινὰ· **βεβαίως** ἀσφαλῶς· **δειμα ἀμήχανον** φόβος, καθ' οὗ οὐδέν ἐστι μηχανήσασθαι, φόβος μέγας· **εἰς ξηλοτυπίαν** σημαίνει ἀναφορὰν· **χαλεπὸς αὐστηρὸς**· **γαμετὴ νόμιμος** σύζυγος· **ἀργυρώνητος** ὃν ἀργυρίῳ τις ὠνεῖται, δοῦλος· ὡς ὥστε· **οκηνῆ** ἐπικάλυμμα ἀμάξης· **ἀπήνη ἀμαξία**· **καταδύομαι** χώνομαι· **ἐντυγχάνω τινὶ** συναντῶ τινὰ· **οἱ ἐπὶ θύραις** οἱ αὐλικοί.

Ἄπὸ παντός τ. ἔ. θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου πράγματος· **γενόμενον δ' αἰτὸν** ὁ αἰτεὸς ἦτο σύμβολον τῆς βασιλικῆς δυνάμεως καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Πέρσαις· **χρυσοῦ κηρυκείου** τὸ κηρύκειον ἦτο βάβδος ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους, τὴν ὁποίαν ἔφερον οἱ ἀποστελλόμενοι εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον διὰ νὰ κάμουν προτάσεις περὶ εἰρήνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 27

Ἐντευξις συνάντησις, συνδιάλεξις· **συμφέρομαι τινὶ** συμβαδίζω, συμφωνῶ τινὶ· **ἀτρέμα** ἡσύχως, μετρίως· **παρ' αὐτὸ τὸ δεινὸν εἶμι** εὐρίσκομαι ἐγγὺς τῆς κρίσεως στιγμῆς· **σπουδάξω περὶ τι** ἐνδιαφέρομαι περὶ τίνος· **νόμος** συνθήκη· **κοσμῶ τι** τιμῶ, σέβομαι τι· **σώξω τι** διαφυλάττω τι· **λόγος** (ἐστὶ =λέγεται)· **ἐπαινῶ τι** ἀποδέχομαι τι· **ἔστι τινὶ** (μετ' ἀπαρεμφ.) ἐπιτρέπεται

ἀπαρεμφ.) ἐπιτρέπεται εἰς τινά (γὰ . . .) *προσαγορεύω τινά* χαιρετίζω τινά· *ἀγγέλοις* κατηγορούμενον· *ιδιώτης* κοινός τις ἄνθρωπος.

Τεθνηκότος Ξέρξου ὁ Ξέρξης ἐφρονεῦθη ὑπὸ τοῦ Ἄρταβά-
νου τῷ 465 π. Χ.· τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱός του Ἄρταξέρξης ὁ Α΄
ὁ Μακρόχειρ (465—425 π. Χ.)· *τοῖς χρονικοῖς (βιβλίοις)* τὰ
χρονικά ταῦτα συνετάσσοντο πιθανῶς εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν βασι-
λέων τῆς Περσίας· *Ἄρταβάνω τῷ χιλιάρχω* χιλιάρχος ἐνταῦθα
εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν χιλίων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν βασι-
λικὴν φρουρὰν ἐν τοῖς ἀνακτόροις· *προσκυνεῖν* συνήθεια ἦτο
παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐνώπιον τοῦ βασιλέως των εἰς ἐνδειξιν σεβα-
σμοῦ νὰ προσκίπτουν κατὰ γῆς καὶ νὰ φιλοῦν αὐτήν· οἱ Ἕλληγες
τὴν τιμὴν ταύτην ἐθεώρουν ἀρμόζουσαν μόνον εἰς τοὺς θεοὺς·
θεῶ τῷ μεγαλύνοντι Πέρσας ὁ θεὸς τοῦ ἀγαθοῦ ἐκαλεῖτο παρὰ
τοῖς Πέρσαις Ὠρομάζης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28.

Τὰ οἰκεῖα σωζόμενα ἢ σωτηρία τῆς πατρίδος μου· *παρέχω*
(μετ' ἀπαρεμφ.) ἐπιτρέπω· *χάρις* ἀπόδοσις χάριτος· *διαλλα-
τομένου σου* ἂν θέλῃς νὰ συμφιλιωθῆς· *παραιτοῦμαί τι* ἀπο-
πρέπω τι διὰ παρακλήσεων· *τίθεμαί τινα μάρτυρα* θεωρῶ
τινα ὡς μάρτυρα· *ἀποχρῶμαί τινι* ἐπωφελῶς μεταχειρίζομαί τι,
ἐκμεταλλεύομαί τι· *ἀποπλήρωσις* ἐντελής πλήρωσις, κορεσμός·
σώσεις μὲν γὰρ κλπ. νοητέα ἢ πρότασις «ἐὰν σώσης ἐμέ»·
ἀπολεῖς δὲ κλπ. νοητέα ἢ πρότασις «ἐὰν ἀπολέσης ἐμέ»· *ἐπι-
θειάζω τινὶ* παρουσιάζω θεῖα σημεῖα πρὸς ἐπιθεδαίωσίν τινος·
προσδιέρχομαί τι διηγούμαι προσέτι τι· *ὄψις* ἐνῶπιον· *ἐν Νι-
κογένους* νοητέα ἢ δοτικ. «οἴκῳ»· *μάντευμα* χρησμός· *συμ-
φρονῶ* ἐννοῶ· *φρόνημα* μεγαλοφροσύνη· *ἐλαύνω τινά* ἐκδιώκω
τινά· *πόσις* συμπόσιον.

Δωδωναίου Διὸς ἐν Δωδώνῃ τῆς Ἠπείρου εἰς τοὺς πρόπο-
δας τοῦ ὄρους Τομάρου ὑπῆρχε τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν μαν-
τεῖον τοῦ Δωδωναίου Διός. Οἱ ἱερεῖς καὶ αἱ ἱέρειαι τοῦ μαντείου

ἐλάμβανον τοὺς χρησμούς ἐκ τοῦ ψιθύρου τῶν φύλλων τῆς ἐκεῖ ἱερᾶς ὄρυς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29.

Ἐξ ὧν ἐώρα κλπ. ἐκ τούτου ὅτι ἔβλεπε κλπ. *παρέρχομαι* εἰσέρχομαι *χαλεπῶς διάκειμαι* ἔχω κακὰς διαθέσεις· *κακῶς λέγω τινὰ κακολογῶ τινὰ* *κατ' αὐτὸν* πρὸ αὐτοῦ· ὄφρις Ἑλλην (ἐπιθ.) ὁ *ποικίλος* σὺ τὸ Ἑλληνικὸν φεῖδι τὸ παρδαλὸ (ὁ πανοῦργος)· *δαίμων* κακὸς δαίμων, ἀτυχία· *εἰς ὄψιν ἔρχομαι τινι* παρουσιάζομαι ἐνώπιόν τινος· *ἀσπάζομαι τινὰ* χαιρετίζω τινὰ· ἤδη τώρα, ἐπὶ τοῦ παρόντος· *δίδωμι* (μετ' ἀπαρεμφ.) ἐπιτρέπω· *παρρησιάζομαι* ἐλευθέρως ὁμιλῶ, ἀφόδως ὁμιλῶ· *ποικίλον στῤῷμα* κεντητὸς τάπης· *εἶδος* σχῆμα, μορφή, εἰκὼν (ἐπὶ τῶν ταπήτων), ἔννοια (ἐπὶ τοῦ λόγου)· *δεῖν* ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐννοουμένου «ἀπεκρίνατο»· *εἰκασία* παρομοίωσις· *λαμβάνειν νοητέα* ἢ αἰτ. «χρόνον»· *ἀποχρώντως* ἐπαρκῶς· *τοῖς μὲν ἐκτός* δηλ. τῆς βασιλικῆς αὐλῆς· *δόξαν παρέχω τινὶ* νομίζομαι ὑπὸ τινος· *φθόνον* ἔχω παρὰ τινι φθονοῦμαι ὑπὸ τινος· *δυνατοὶ ἰσχυροὶ* (αὐλικοί)· *αἱ οἴκοι διατριβαὶ* αἱ οἰκογενειακαὶ συναναστροφαί· *συνήθης οἰκεῖος*· *τὴν κίταριν ἐπαιρόμενος* μὲ ὀρθὴν τὴν κίταριν· *ἀνεπιὸς* ἐξάδελφος· *ἀπωθοῦμαι τινὰ* ἀποπέμπω τινὰ· *ἀπαραιτήτως ἔχω πρὸς τινὰ* εἶμαι ἀδιάλλακτος πρὸς τινὰ· *ἐφ' ὧν* κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ὁπίων· *πράξεις* πράγματα, ὑποθέσεις· *ἀνακερᾶννυμαι τινι* ἔρχομαι εἰς συνάφειαν πρὸς τι· *ἀπωλόμεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα* = (κατ' ἔννοιαν) θὰ εἴχαμεν ἀθλίαν ζωὴν, ἂν δὲν ἐξωριζόμεθα· *εἰς ὄψον* πρὸς πορισμὸν προσφαγίου· *ἀμπεχόνη* ἱματισμός.

Χρόνου δεῖν τ. ἔ. καιροῦ, ἵνα ἐκμάθη τὴν Περσικὴν γλῶσσαν καὶ οὕτω ἀναπτύξῃ διεξοδικῶς τὰς σκέψεις του· *δι' αὐτοῦ* τ. ἔ. ἄνευ διερμηνέως· *τῶν μαγικῶν λόγων* μαγικοὶ λόγοι εἶναι ἢ θρησκευτικὴ διδασκαλία τῶν Μάγων, τ. ἔ. τῶν παρὰ τοῖς Πέρσαις ἱερέων· *κελευσθεὶς ἐνν.* ὑπὸ τοῦ βασιλέως· *τὴν κίταριν* ἢ κίταρις (ἢ τιάρα) ἦτο Περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς κωνοει-

δέξ. Μόνον ὁ βασιλεὺς ἐφόρει ταύτην ὀρθήν, οἱ δὲ ἄλλοι Πέρσαι κεκλιμένῃν· ἐφ' ὧν αἱ Περσικαὶ πράξεις ἀνεκράθησαν μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Πέρσαι ἤλθον εἰς συνάφειαν πρὸς διαφόρους Ἑλληνικὰς πόλεις, ἕως ἔστου τέλους διὰ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387 π. Χ.) οἱ Ἕλληνες ὠμολόγησαν τὴν ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ἐξάρτησίν των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30.

Καταυλίζομαι σταθμεύω· ὕστερῶ τινος ἀπέχω τινός· *ἐτέρα* δηλ. ὀδῶν· *παραλλάττω* περνῶ· *αὐλαία* παραπέτασμα· *ἐκπετάννυμι* τι ἀπλώνω τι· *ἀναψύχω* τι στεγνώνω τι· *ἐν τούτῳ* ἐν τῷ μεταξύ· *προσεφέροντο* βλ. κεφ. 14· *πρὸς τὴν σελήνην* μετὰ τὸ φῶς τῆς σελήνης· *ἀναστέλλω* τι ἀνασηκώνω τι· *ἐπιφάνεια* ἐμφάνισις· ἀποδείκνυμι καθιστῶ.

Πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις τὰς σχετιζομένας δηλ. μετὰ τὴν καθυπόταξιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Πέρσας· *τὴν μητέρα τῶν θεῶν* ἢ Ἀσιατικὴ μήτηρ τῶν θεῶν (παμμήτηρ) ἢ κληθεῖσα Κυβέλη ἢ Κυβήδη ἢ Δινδυμήνη (ἐκ τοῦ ὄρους τῆς Φρυγίας Δινδύμου)· *ἀντὶ τούτου* τ. ἔ. ἀντὶ ταύτης τῆς εὐεργεσίας· *τὴν σκηνήν* τ. ἔ. τὴν σκηνήν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν διενουκτέρευεν ὁ Θεμιστοκλῆς· τὴν ἡμέραν ἐλύετο αὕτη καὶ ἐφέρετο ἐπὶ ὑποζυγίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 31.

Σχολὴν ἀγῶ δὲν ἔχω ἀσχολίας· *αἰρῶ* τινα ἐπιτυχῶν τὴν καταδίκην τινός· *ὑφαιροῦμαι* τι κλέπτω τι· *ζημίαι* πρόστιμον· *παθῶν* τι πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν συγκινηθεὶς διὰ τὴν ἀπαγωγὴν· *ἐνδείκνυμαι* τινὶ τι δεικνύω εἰς τινά τι· *προσφέρω* λόγον κάμνω πρότασιν· *εὐλαβῆς* ὁ καλῶς λαμβάνων (κρατῶν) τι, προσεκτικός· *ὅμοια* ὁμοίως· *ἀδεῶς* ἀφόβως, ἀνενοχλήτως· *αἱ ἄνω πράξεις*—(κατ' ἔννοιαν) αἱ ἐσωτερικαὶ ὑποθέσεις τοῦ κράτους· *ἐπιστρέφω* τινὰ κάμνω τινὰ νὰ στραφῆ (πρὸς τι)· *ἀντεπιχειρῶ* τινι ἀντεπιτίθεμαι κατὰ τινος· *δύναμις* στρατιωτικῆ

δύναμις, στράτευμα· *διαπέμπω* τι στέλλω τι ἐδῶ κι ἐκεῖ· *ἐξάπτομαί* τινος ἀναμειγνύομαι εἰς τι· *βεβαιῶ* τι πραγματοποιῶ τι· *πολίται* βλ. κεφ. 22· *ἐπαίρομαι* παρασύρομαι· *ἐφικτός* κατορθωτός· *ὑπερφυῶς* ὑπερβαλλόντως· *εὐήμερῶ* εὐδοκιμῶ· *αἰδῶς* σεβασμός· *δεξιοῦμαι* τινα ἀποχαιρετίζω τινά· ὡς ὁ πολὺς λόγος (*ἔστι*) καθὼς οἱ περισσότεροι λέγουν· ὡς δ' ἔνιοι ἐνν. λέγουσι· *φάρμακον ἐφήμερον* δηλητήριο ἐπιφέρων αὐθημερόν τὸν θάνατον· *προσφέρω* τι προσφέρω τι ἐμαυτῷ, λαμβάνω, πίνω τι· *καταστρέφω* (τὸν βίον) ἀποθνήσκω· *ἐν πολιτείαις καὶ ἡγεμονίαις* κατέχων πολιτικά καὶ στρατιωτικά ἀξιώματα· *φιλανθρώπως* φιλοφρόνως, εὐμενῶς.

Ὑδροφόρον κόρην χαλκῆν τὸ ἀγαλμα τοῦτο εἶχον ἀπαγάγει οἱ Πέρσαι ἐξ Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους· *δίπυχον* ὁ πῆχυς ἰσοδυναμεῖ μὲ 0,45 μέτρ· *τῶν ὑδάτων ἐπιστάτης* (ἢ ἐπιμελητῆς τῶν κρηνῶν) ἄρχων ἐν Ἀθήναις φροντίζων περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν κρηνῶν καὶ τῆς διανομῆς τοῦ ὕδατος· *περὶ τὰς ἄνω πράξεις* τότε ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο ἀψησχολημένος εἰς τὴν ἀποστασίαν τῶν Βακτριῶν· *Αἴγυπτος ἀφισταμένη* ἢ ἀποστασία τῆς Αἰγύπτου ἔγινε τῷ 459 π. X· *ἀγγελίαι κατέβαινον* τ. ἔ. ἐκ τῶν Σούσων εἰς τὰ παράλια· *ἄλλους τε στρατηγούς* τ. ἔ. τὸν Μυρωνίδην, τὸν Τολμίδην καὶ τὸν Περικλέα· *αἷμα ταύρειον* οἱ ἄρχαιοι ἐπίστευον ὅτι τὸ πρόσφατον αἷμα ταύρου ἦτο δηλητήριο· *ἐν Μαγνησίᾳ κατέστρεψε* τῷ 459 π. X

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32.

Υἱὸν ποιοῦμαι τινα υἱοθετῶ τινα· *ἔγνημεν* ἐνυμφεύθη· *τρέφω* ἀνατρέφω· *φωρῶ* (—άω) τι ἀνακαλύπτω, ἀνευρίσκω τι· *διαρρίπτω* τι διασκορπίζω τι· *τῇ ἱστορίᾳ* ἐννοητέα πρὸ τῆς δοτ. ἢ πρόθεσις «ἐν»· *μονονοῦ* σχεδόν· *προάγω* τι παρουσιάζω τι· *κινῶ ἀγῶνα* προκαλῶ συγκίνησιν· *πάθος* συμπάθεια· *ὁ τυχὼν* ὁ τυχαῖος, ὁ κοινός (ἄνθρωπος)· *περιηγητῆς* συγγραφεὺς τοπογραφικῶν περιγραφῶν· *ὑπονοῶ* συμπεραίνω· *περὶ τὸν μέγα λιμένα* πλησίον τοῦ μεγάλου λιμένος· *πρόκειται τις οἶον ἀγκῶν*

κεῖται ἔμπρὸς (ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς) μικρά τις προεξοχή τοῦ ἐδάφους παρεμφερῆς πρὸς ἀγκῶνα· καὶ κάμπαντι τοῦτον ἐντὸς καὶ ἔταν (πλέων τις) κάμψη (τὸν ἀγκῶνα) τοῦτον διευθυνόμενος πρὸς τὸ στενὸν τῆς Σαλαμίνος (οὐχὶ πρὸς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν)· ἢ τὸ ὑπεύδιον τῆς θαλάττης=(κατ' ἔννοιαν) ὅπου παύει ὁ σάλος τῆς θαλάσσης· κρηπίς θεμέλιον, βάσις· βωμοειδῆς σχήματος βωμοῦ, κυλινδρικός· τύμβος τάφος, μνήμα· ἐν καλῶ (τόπῳ) εἰς περίοπτον θέσιν· χώννυμι τύμβον κατασκευάζω τάφον· πρόσρησις εἰμί τινι χαιρετίζομαι ὑπὸ τινος· ἔμπορος ταξιδιώτης· χάπῳταν =καὶ ὁπῳταν· ἄμιλλα ἀγῶν· οἱ ἀπὸ γένους οἱ ἀπόγονοι· φυλαττόμενα ἦσαν=ἐφυλάττοντο, διετηροῦντο.

Πρὸς τοὺς ἐταίρους οὕτως ἐπεγράφετο λόγος τις τοῦ ῥήτορος Ἀνδοκίδου μηχανὴν ἄρας βλ. κεφ. 10· περὶ μνημάτων οὕτως ἐπεγράφετο σύγγραμμά τι τοῦ Διοδώρου· περὶ τὸν μέγαν λιμένα τοῦ Πειραιῶς μέγας λιμὴν τοῦ Πειραιῶς εἶναι ὁ κεντρικός λιμὴν τοῦ Πειραιῶς, ὁ ἰδίως καλούμενος Πειραιεύς· ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἄλκιμον ἀκρωτηρίου ἀκρωτήριον κατὰ τὸν Ἄλκιμον (ἢ Ἄλκιμος) ἐκαλεῖτο ἡ πρώτη προβλής ἄκρα πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῷ ἐξερχομένῳ ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς, ἐπὶ τῆς ὁποίας σήμερον κεῖται ὁ πράσινος φανὸς τοῦ λιμένος· πανταχοῦ τ. ἔ. καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις· ἄμιλλα τῶν νεῶν λεμβοδρομῖαι καὶ ἀγῶνες μεγαλύτερων πλοίων ἐτελοῦντο κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν μεν Παναθηναίων.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

- Ἀγρουλή,-ῆς, ἡ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς.**
Αἰγαί, ὦν, αἱ, μικρὰ πόλις τῆς Μυσίας.
**Αἰολεῖς,-έων, οἱ, οἱ κάτοικοι τῆς Αἰολίδος, παραθαλασσίου χώ-
ρας τῆς Μ. Ἀσίας.**
Αἰσχύλος,-ου, ὁ, Ἀθηναῖος δραματικὸς ποιητῆς (525-456 π. Χ.)
**Ἀεσιτόδωρος, -ου, ὁ, περιηγητῆς ἐκ Μεγαλοπόλεως τῆς Ἀρ-
καδίας, ζήσας κατὰ τὸν τρίτον π. Χ. αἰῶνα.**
Ἀλικαρνασσός, -οῦ, ἡ, πόλις τῆς Καρίας.
**Ἄλωπεπῆ,- ῆς, ἡ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἀκροπό-
λεως πρὸς τὸ Φάληρον.**
**Ἀμμώνιος,-ου, ὁ, φιλόσοφος ἐξ Ἀλεξανδρείας διδάξας ἐν Ἀθή-
ναις κατὰ τὸν πρῶτον μ. Χ. αἰῶνα.**
**Ἀναξαγόρας,-ου, ὁ, φιλόσοφος ἐκ Κλαζομενῶν, πόλεως τῆς Ἰω-
νίας (500—428 π. Χ.).**
**Ἄνδοκίδης, -ου, ὁ, Ἀθηναῖος ῥήτωρ ζήσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 5ου
π. Χ. αἰῶνος.**
**Ἄρειμάνιος,-ου, ὁ, οὕτω ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Περσῶν ὁ κακοποιὸς
θεός, ὁ θεὸς τοῦ κακοῦ· ὁ δὲ θεὸς τοῦ ἀγαθοῦ ἐκαλεῖτο
Ἔρωμάξης.**
Ἀριαμένης,-ους, ὁ, ἀδελφὸς καὶ ναύαρχος τοῦ Ξέρξου.

- Ἀριστοτέλης, -ους, δ,** μέγας φιλόσοφος ἐκ Σταγείρων, πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς (384—322 π. X.).
- Ἀριστοφάνης, -ους, δ,** περίφημος κωμικὸς ποιητὴς ἐξ Ἀθηνῶν (452—385 π. X.).
- Ἀρνάκης, -ου, δ,** Πέρσης αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.
- Ἀρταύκτης, -ου, δ,** γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ξέρξου.
- Ἀρτεμισία, -ας, ἡ,** βασίλισσα τῆς Ἀλικαρνασοῦ τῆς Καρίας.
- Ἀρτεμίσιον, -ου, τό,** ἀκρωτήριο ἐν τῇ ΒΑ. τῆς Εὐβοίας.
- Ἀφεται, -ῶν, αἱ,** λιμὴν τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας.
- Ἀχαρναί, -ῶν, αἱ,** δῆμος τῆς Ἀττικῆς παρὰ τὸ σημερινὸν Μεγίδι· ὁ κάτοικος : Ἀχαρνεύς, -έως.

Γοργόνειον, ου, τό, Γοργόνειον ἐλέγετο ἡ κεφαλὴ τῆς Γοργόνος Μεδοῦσης, τὴν ὁποίαν ἐφόνευσεν ὁ Περσεύς. Γοργόνειον εἶχεν ὡς κόσμημα ἡ ἀσπίς τοῦ ξυλίνου ἀγάλματος (ξοάνου) τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ εὐρισκομένου ἐντὸς τοῦ Ἐρεχθείου. Τὸ ἀγαλμα τοῦτο παρέλαβον μαζὶ τῶν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτε πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας ἐγκατέλειψαν τὴν πόλιν τῶν.

- Δείνων, -ωνος, ὁ,** ἱστοριογράφος ἐκ Κολοφῶνος, πόλεως τῆς Ἰωνίας, ζήσας κατὰ τὸν τέταρτον π. X. αἰῶνα.
- Δεκελεύς, -έως, ὁ, ὁ** ἐκ Δεκελείας, δῆμου τῆς Ἀττικῆς.
- Δημάρατος, -ου, δ,** βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ὅστις ἐκθρονισθεὶς κατέφυγε πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Δαρεῖον, βραδύτερον δὲ ἠκολούθησε τὸν Ξέρξην εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν.
- Δινδυμήνη, -ης, ἡ,** οὕτω ἐκαλεῖτο ἡ Ἀσιατικὴ μήτηρ τῶν θεῶν Κυβέλη ἢ Κυβήθη ἐκ τοῦ ὄρους τῆς Φρυγίας Δινδύμου.
- Διόδωρος, -ου, δ,** περιηγητὴς ζήσας περὶ τὸ 300 π. X.

- Ἐπιξύης, -ου, δ,** Πέρσης σατράπης τῆς μεγάλης Φρυγίας.
Ἐρατοσθένης, -ους, δ, ἀστρονόμος, γεωγράφος καὶ φιλόσοφος ἐκ Κυρήνης τῆς Ἀφρικῆς (276—196 π. X.).
Ἐρετριεύς, -έως, δ, ὁ ἐξ Ἐρετρίας, πόλεως τῆς Εὐβοίας· ἐπίθετον : Ἐρετρικὴ (γυνή).
Ἐρμιόνη, -ης, ἡ, πόλις τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου.
Ἐστίαια, -ας, ἡ, πόλις τῆς Εὐβοίας, ἢ ὕστερον Ὀρεός (δ).
Ἐφορος, -ου, δ, ἱστοριογράφος ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος, ζήσας κατὰ τὸν τέταρτον π. X. αἰῶνα.

Ζελείτης, -ου, δ, ὁ ἐκ Ζελείας, πόλεως τῆς μικρᾶς Φρυγίας.

- Ἡρακλείδης, -ου, δ,** ἱστοριογράφος ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος, ζήσας κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.
Ἡρακλῆς, -έους, δ, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς θνητῆς Ἀλκμήνης, ὁ ἀνδρειότατος καὶ ἐξοχώτατος τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Θάσος, -ου, ἡ, νῆσος κειμένη πλησίον τῆς Θράκης.

Θεόπομπος, -ου, δ, ἱστοριογράφος ἐκ Χίου, ζήσας κατὰ τὸν τέταρτον π. X. αἰῶνα.

Θεόφραστος, -ου, δ, φιλόσοφος ἐξ Ἐρεσοῦ τῆς Λέσβου (372—287 π. X.).

Θριάσιον (πεδίον), ἡ ἔμπροσθεν τῆς Ἐλευσίνας πρὸς τὰς Ἀθήνας ἐκτεινομένη πεδιάς.

Ἰακχος, -ου, δ, ὁ ἐν Ἐλευσίνι λατρευόμενος Διόνυσος.

Ἰάλυσος, -ου, ἡ, πόλις τῆς νήσου Ῥόδου.

Ἰέρων, -ωνος, δ (ὁ Α'), τύραννος τῶν Συρακουσῶν (478—467 π. X.).

Καρίνη,-ης, ἡ (ἢ Κάειρα, ἄρσ. ὁ Κάρ, τοῦ Καρός), ἡ καταγομένη ἐκ τῆς Καρίας, χώρας κειμένης εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Μ. Ἀσίας.

Κέρατα, τά, ὄρος εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Μεγαρίδος.

Κιλικία,-ας, ἡ, χώρα εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Μ. Ἀσίας.

Κλειδήμος,-ου, ὁ, ἀθιδογράφος, τ. ἔ. συγγραφεὺς Ἀθίδος (ὄνομ. Ἀθίς), συγγράμματος περιλαμβάνοντος μυθολογίαν, ἱστορίαν, λογοτεχνίαν καὶ τοπογραφίαν τῆς Ἀττικῆς, ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ τετάρτου π. χ. αἰῶνος.

Κλείταρχος,-ου, ὁ, ἱστοριογράφος, υἱὸς τοῦ ἐπίσης ἱστοριογράφου Δείωνος, ζήσας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μεγαλέξανδρου.

Κυζικηνός,-οῦ, ὁ, ὁ ἐκ Κυζίκου, πόλεως τῆς μικρᾶς Φρυγίας παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον.

Κύμη,-ης, ἡ, πόλις τῆς Αἰολίδος.

Κυνόσαργες,-ους, τό, γυμναστήριον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἡρακλέα, ἔκειτο δὲ τοῦτο ὅπου περίπου εἶναι ἡ σημερινὴ συνοικία «Νέος Κόσμος».

Λάμψακος,-ου, ἡ, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τοῦ Ἑλλησπόντου.

Λεοντοκέφαλος,-ου, ἡ, πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας.

Λεωτυχίδης,-ου, ὁ, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, νικήσας μετὰ τοῦ Ἀθηναίου στρατηγοῦ Ξανθίππου ἐν Μυκάλῃ (379 π. Χ.) τοὺς Πέρσας.

Λητώ,-οῦς, ἡ, μήτηρ τῶν θεῶν Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος.

Λυδία,-ας, ἡ, χώρα ἐν τῇ δυτικῇ Μ. Ἀσίᾳ.

Λυκομίδαι,-ῶν, οἱ, γένος ἱερατικὸν ἐν Ἀθήναις.

Μαγνησία,-ας, ἡ (ἢ ἐπὶ Μαιάνδρῳ), πόλις τῆς Καρίας οἱ κάτοικοι : Μάγνητες,-ων.

- Μέλισσος**, -ου, δ, φιλόσοφος, πολιτικός και στρατηγός ἐκ τῆς νήσου Σάμου, ὅστις τῷ 440 π. Χ. ἐνίκησε τοὺς πολιορκούντας τὴν Σάμον Ἀθηναίους.
- Μελίτη**, -ης, ἡ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς περιλαμβάνων τὰ περὶ τὴν Πυόκα.
- Μολοττοί**, -ῶν, οἱ, λαὸς κατοικῶν εἰς τὰ ΒΑ. μεσόγεια τῆς Ἡπείρου.
- Μυοῦς**, -οὔντος, ἡ, πόλις τῆς Ἰωνίας πρὸς Β. τῆς Μιλήτου.
- Νεάνθης**, -ους, δ, ῥήτωρ, ιστοριογράφος και βιογράφος ἐκ Κυζίκου, ζήσας περὶ τὸ 300 π.Χ.
- Ξάνθιππος**, -ου, δ, Ἀθηναῖος στρατηγός, πατήρ τοῦ Περικλέους.
- Ξέρξης**, -ου, δ, βασιλεὺς τῶν Περσῶν τῷ 485—465 π. Χ.
- Ὀλιζών**, -ῶνος, ἡ, παράλιος πόλις εἰς τὰ Ν. τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας.
- Παγασαί**, -ῶν, αἱ, πόλις παράλιος τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐπίγειον τῶν Φερῶν.
- Παιανιεύς**, -έως, δ, ὁ ἐκ Παιανίας, δήμου τῆς Ἀττικῆς, κειμένου κατὰ τοὺς ἀνατολικοὺς πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ.
- Παλαίσκηψις**, -ως, ἡ, πόλις τῆς Τρωάδος.
- Περκώτη**, -ης, ἡ, πόλις τῆς Μυσίας.
- Πίνδαρος**, -ου, δ, ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων λυρικῶν ποιητῶν (522—442 π. Χ.).
- Πισίδαι**, -ῶν, οἱ, οἱ κάτοικοι τῆς Πισιδίας, χώρας ἐν τῇ νοτίῳ Μ. Ἀσίᾳ.
- Πλάτων**, -ωνος, δ, ὁ ὕπατος τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῷ 427 π. Χ. καὶ ἀποθανὼν τῷ 347 π. Χ.
- Πλάτων**, -ωνος, δ, Ἀθηναῖος κωμικὸς ποιητής, ζήσας περὶ τὸ 400 π. Χ.

- Πινύξ, Πινυκός**, ἡ, ὁ πρὸς Δ. τῆς Ἀκροπόλεως μεταξὺ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν (ἔπου τὸ Ἀστεροσκοπεῖον) καὶ τοῦ λόφου τῶν Μουσῶν (ἔπου τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου) κείμενος λόφος. Ὁ λόφος τῆς Πινυκὸς ἦτο κατὰ τὸν πέμπτον καὶ τέταρτον π. Χ. αἰῶνα ὁ συνήθης τόπος τῶν συνελεύσεων τοῦ λαοῦ.
- Πύδνα, -ας** ἡ, πόλις τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.
- Πυλαγόροι, -ων** ἢ **Πυλαγόραι, -ῶν, οἱ**, (Πύλαι, ἀγείρω=συν-αθροίζω), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν δώδεκα λαῶν, οἵτινες μετεῖχον τῆς δελφικῆς ἀμφικτυονίας.
- Ῥόδιος, -ου, ὁ, ὁ** ἐκ Ῥόδου, νήσου πρὸς Ν. τῆς Καρίας.
- Σανδάκη, -ης**, ἡ, ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ξέρξου.
- Σερίφιος, -ου, ὁ, ὁ** ἐκ Σερίφου, μιᾶς τῶν Κυκλάδων νήσων.
- Σιμωνίδης, -ου, ὁ**, περιώνυμος λυρικός ποιητὴς ἐκ τῆς Κέω, μιᾶς τῶν Κυκλάδων νήσων (556—468 π. Χ.).
- Σκίαθος, -ου, ἡ**, νήσος πρὸς Β. τῆς Εὐβοίας.
- Στησίμβροτος, -ου, ὁ**, ἱστοριογράφος ἐκ τῆς νήσου Θάσου, σύγχρονος τοῦ Κίμωνος.
- Τέμπη, -ῶν, τά**, κοιλάς μεταξὺ τῶν ὀρέων Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης.
- Τιμοκρέων, -οντος, ὁ**, λυρικός ποιητὴς ἐξ Ἰαλύσου, πόλεως τῆς νήσου Ῥόδου, σύγχρονος τοῦ Θεμιστοκλέους.
- Τροιζήν, -ῆνος, ἡ**, πόλις τῆς Ἀργολίδος.
- Φαινίας, -ου, ὁ**, ἱστοριογράφος ἐξ Ἐρεσοῦ, πόλεως τῆς νήσου Λέσβου, μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους.
- Φανόδημος, -ου, ὁ**, ἀθιδογράφος, ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος.

- Φιλοκτήτης, -ου, δ,** υἱὸς τοῦ Ποίαντος, βασιλέως τῶν παρὰ τὴν Οὔτην καὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον κατοικούντων Μαλιέων, μετασχὼν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.
- Φλύα, -ας, ἡ, ἢ Φλύη, -ης,** δῆμος τῆς Ἀττικῆς εἰς τὰ ΒΑ τῶν Ἀθηνῶν, παρὰ τὸ σημερινὸν Χαλάντρι. Ὁ κάτοικος : Φλυεύς.
- Φρεάθριος, -ου, δ, ἢ Φρεάθρος, -ου,** δῆμος τῆς Ἀττικῆς πλησίον τοῦ Σουνίου· ὁ κάτοικος : Φρεάθριος-ου.
- Φρυγία, -ας, ἡ, ἢ ἄνω ἢ μεγάλη καλουμένη,** χώρα εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Μ. Ἀσίας.
- Φρόνιχος, -ου, δ,** Ἀθηναῖος τραγικὸς ποιητής, ζήσας περὶ τὸ 500 π. Χ.
- Φύλαρχος, -ου, δ,** ἱστοριογράφος, ζήσας κατὰ τὸν τρίτον π. Χ. αἰῶνα.
- Χάρων, -ωνος, δ,** ἱστοριογράφος ἐκ τῆς Λαμφάκου, ζήσας κατὰ τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Ἰουλίου 1928

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Πρὸς

τὸν κ. Δημ. Ἰ. Φιλικόν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Νόμου 3438 περὶ διδακτικῶν βιβλίων καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 5 (26—5—1928) προᾶξιν τῆς οἰκείας ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐγκυριζόμενων διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς ἐγκρίνομεν διὰ τὸ ἀπὸ σήμερον μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1930 — 1931 χρονικὸν διάστημα τὸ ὑφ' ἡμῶν συγγραφὴν διδακτικὸν βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Πλουτάρχου Θεμιστοκλῆς μετὰ σημειώσεων πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τοῦ Γυμνασίου καὶ τῶν Διδασκαλείων» ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐν μελλούσῃ ἐκδόσει τοῦ βιβλίου ἐπιφέρητε τὰς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδεικνυομένας τροποποιήσεις.

Ὁ ὑπουργὸς

Κ. ΓΟΝΤΙΚΑΣ